

**JAARVERSLAG &
JAARREKENING 2013**

juni 2014

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Bestuurlijke samenvatting	4
1.1	Inleiding en leeswijzer	6
1.2	Financieel resultaat	10
Hoofdstuk 2	Programma's	14
	Programma 1 Bestuur	15
	Programma 2 Openbare orde en veiligheid	18
	Programma 3 Beheer openbare ruimte	21
	Programma 4 Economische zaken	25
	Programma 5 Onderwijs	28
	Programma 6 Cultuur, sport en recreatie	31
	Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	35
	Programma 8 Volksgezondheid en milieu	38
	Programma 9 Ruimtelijke ordening en huisvesting	43
Hoofdstuk 3	Paragrafen	46
3.1	Paragraaf Bedrijfsvoering	47
3.2	Paragraaf Financiering	54
3.3	Paragraaf Grondbeleid	58
3.4	Paragraaf Lokale heffingen	70
3.5	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	73
3.6	Paragraaf Verbonden partijen	80
3.7	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	84
3.8	Paragraaf Klimaat en Duurzaamheid	94
Hoofdstuk 4	Jaarrekening	97
4.1	Balans per 31 december 2013	98
4.2	Programmarekening 2013	100
4.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	101
4.4	Toelichting op de balans	104
4.5	Reserves en voorzieningen	111
4.6	Analyses	113
	Programma 1 Bestuur	114
	Programma 2 Openbare orde en veiligheid	117
	Programma 3 Beheer openbare ruimte	118
	Programma 4 Economische zaken	120
	Programma 5 Onderwijs	121
	Programma 6 Cultuur, sport en recreatie	122
	Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	124
	Programma 8 Volksgezondheid en milieu	127
	Programma 9 Ruimtelijke ordening en huisvesting	129
4.7	Incidentele baten en lasten	131
4.8	Onvoorzien	133
4.9	Algemene dekkingsmiddelen	134
4.10	EMU saldo	135

Vaststellingsbesluit		136
Controleverklaring	Zal separaat toegezonden worden	137
Hoofdstuk 5	Bijlagen	138
5.1	Kerngegevens	139
5.2	Investeren met Gemeenten (IMG)	140
5.3	Investerings en Kredieten	141
5.4	Ontwikkeling van de begroting 2013	145
5.5	Specifieke uitkeringen (SISA)	147

Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 INLEIDING EN LEESWIJZER

Inleiding

Het jaarverslag geeft een terugblik op het jaar 2013. Het geeft inzicht in de prestaties die we als gemeente het afgelopen jaar hebben geleverd en de stappen die we hebben gezet in het bereiken van onze doelen zoals verwoord in de programmabegroting 2013 - 2016. Daarnaast geeft het inzicht in de financiële middelen die we hebben ingezet om dit alles mogelijk te maken. Dit jaarverslag maakt onderdeel uit van de verantwoording over de programmabegroting 2013.

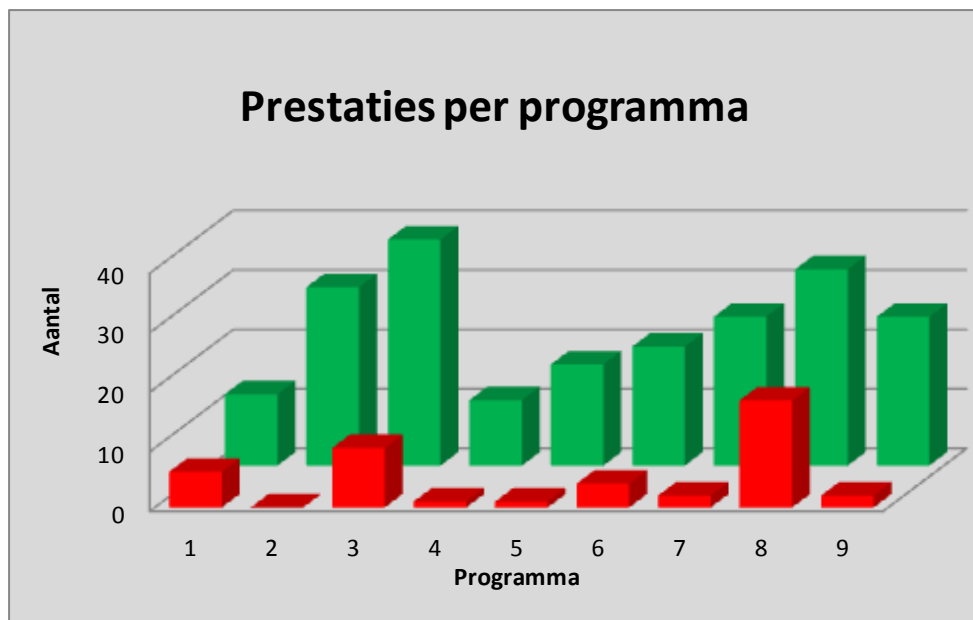
In 2013 hebben verdere doorontwikkelingen en verbeteringen plaatsgevonden aan ons planning & control (P&C) instrumentarium. Dit geldt voor alle onderdelen van de P&C-cyclus en in het bijzonder voor dit verantwoordingsdocument. Deze verbeteringen hebben tot doel om de gemeenteraad meer in positie te brengen, dat wil zeggen: bepalen van de strategie en sturen op hoofdlijnen en het controleren op basis van informatie 'op maat'. Naast inhoudelijke wijzigingen, zijn er ook op het gebied van de lay-out vernieuwingen doorgevoerd om de leesbaarheid te verbeteren. In de leeswijzer wordt per onderdeel van dit boekwerk een toelichting gegeven.

De hoogste prioriteit in 2013 was om verbeterlagen te realiseren van de jaarrekening voor zowel de inhoudelijke kwaliteit als het volledige proces. Dankzij de inzet van de raads werkgroep, de advisering van de accountant en de uitvoering door de ambtelijke organisatie zijn vele verbeterpunten tot stand gebracht. Voorbeelden hiervan zijn de verbeteringen van de interne controles, de verkorte doorlooptijd van de samenstelling van het jaarverslag en de jaarrekening, de tijdige aanlevering bij de accountant en kwalitatief verbeterde verschillenanalyses. We blijven komende jaren verder gaan met de doorontwikkeling van ons P&C-instrumentarium. Hierdoor komen we naar verwachting nog beter in control, waardoor er nog meer grip en kwaliteitsborging ontstaat binnen de processen. Hiermee houden we beter zicht op de (financiële) risico's en kunnen we tijdig bijsturen.

In 2013 zijn er onder andere de volgende ontwikkelingen en prestaties actueel geweest in de gemeente Dalfsen:

- voorbereiding op de drie decentralisaties
- samenwerking in de regio
- (sociale) duurzaamheid
- een meerjarig sluitende begroting
- de grote projecten waaronder de Trefkoele+
- het Waterfront
- vorming van de brandweer IJsseland (veiligheidsregio)
- de start van de RUD
- rekenkameronderzoek naar grondexploitaties
- burgerparticipatie (in 2013 gestart met een burgerpanel)
- winnaar Entente Florale

Op de volgende pagina volgt een totaalbeeld van de realisatie van de prestaties per programma. Per prestatie zijn de volgende elementen opgenomen: voortgang, kwaliteit en geld. De optelsom van die drie elementen is hieronder weergegeven (let op, per prestatie zijn er 3 "bolletjes" geteld).

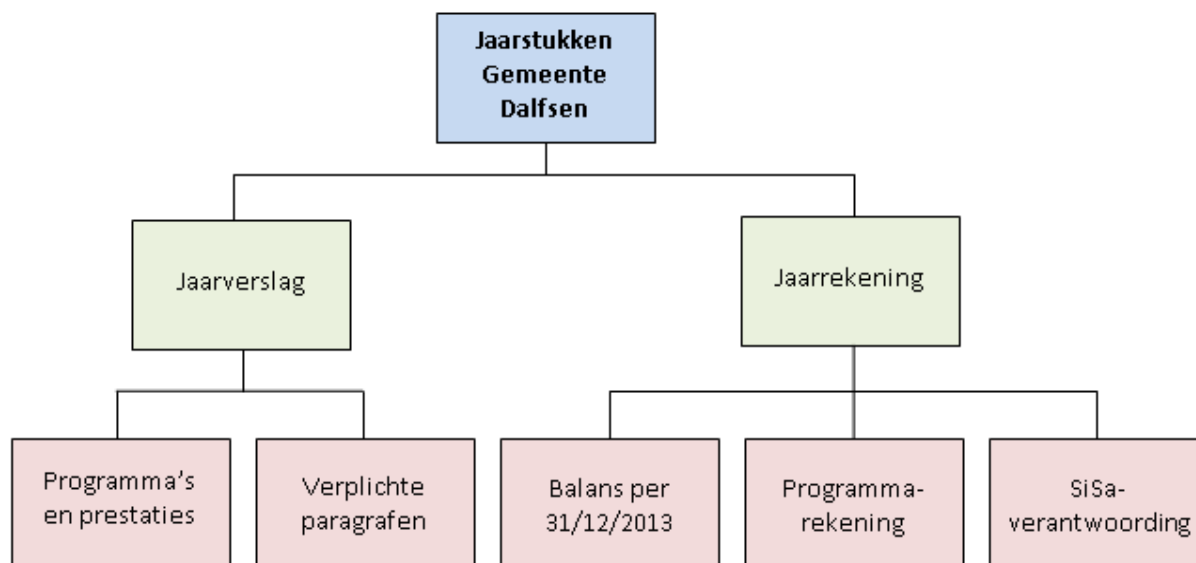

Groen betekent wel gerealiseerd en rood betekent niet gerealiseerd.

Conclusie is dat veel prestaties daadwerkelijk in 2013 gerealiseerd zijn binnen de financiële ruimte van de begroting 2013. Een aantal prestaties hebben een meerjarig karakter en lopen ook door in 2014. Daarom wordt voorgesteld om voor een totaalbedrag van € 132.000 uit het jaarrekeningsaldo opnieuw in te zetten in 2014 middels een zogenoemde resultaatbestemming. Een toelichting op de resultaatbestemmingen treft u aan in het onderdeel financieel resultaat.

Leeswijzer

Het boekwerk bestaat uit 2 onderdelen, namelijk het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is de bestuurlijke verantwoording en de jaarrekening de financiële verantwoording. De jaarrekening is het gedeelte van de jaarrekening waar de controle van onze accountant zich op richt. Hieronder een grafische weergave.

- Hoofdstuk 1: de bestuurlijke samenvatting. Hierin wordt op hoofdlijnen het resultaat over 2013 verklaard en een beleidsmatige verantwoording gegeven.
- Hoofdstuk 2: per programma wordt aangegeven welke prestaties we hebben gerealiseerd en welke niet. Wanneer er nog acties uit de jaarrekening 2012 open stonden dan wordt hier ook een status update over gegeven.

Conform de doorontwikkelde opzet van de voor- en najaarsnota maken we ook bij de jaarrekening gebruik van het stoplichtenmodel.

- = prestatie is volledig gerealiseerd. Deze prestaties worden niet nader toegelicht.
- = prestatie is niet of gedeeltelijk gerealiseerd. Deze prestaties zijn voorzien van toelichting.

Aangezien het hier over de finale beoordeling van de realisatie van prestaties over 2013 gaat, is de oranje bullet komen te vervallen.

Bij het kopje “Wat heeft het gekost?” wordt een tabel gepresenteerd met de financiële resultaten over het jaar 2013. Ook treft u hier taartdiagrammen (met percentages) aan. In paragraaf 4.6 vindt u een uitgebreide verschillenanalyse per programma. Hier treft u ook financiële tabellen aan. Deze zijn geautomatiseerd tot stand gekomen. Doordat we werken met afrondingen op 1.000-tallen kunnen zich geringe afrondingsverschillen voordoen.

- Hoofdstuk 3: De paragrafen uit hoofdstuk 3 zijn voorgeschreven in het ‘Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies” (BBV). Deze paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede over alle programma's van het jaarverslag, waarbij er wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheersaspecten. Er wordt aangesloten bij de opzet van de paragrafen in de programmabegroting 2013 - 2016 vanuit de invalshoeken: bedrijfsvoering, financiering, lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, verbonden partijen, financiering, grondbeleid en duurzaamheid.
- Hoofdstuk 4: Dit hoofdstuk bevat de jaarrekening 2013 en bestaat uit de balans met toelichting, de programmarekening, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, overzicht van reserves en voorzieningen, analyses, incidentele baten en lasten, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen. Het onderdeel jaarrekening is het document waarop de accountant toetst. Het onderdeel jaarrekening wordt gecompleteerd door het toevoegen van het vaststellingsbesluit. De controleverklaring van de accountant wordt u separaat toegezonden.

In deze jaarrekening is voor een nieuwe opzet gekozen als het gaat om het specificeren en het analyseren van het resultaat. Conform het BBV vindt een vergelijking plaats tussen de begroting en de jaarrekening. Het verschil tussen beide wordt voor een nader inzicht ingedeeld naar de volgende componenten:

- Directe lasten en baten (hier heeft de budgethouder het meeste invloed op)
- Toegerekende kapitaallasten (zijn een gevolg van de investeringen en het rentepercentage)
- Toegerekende uren (zijn een gevolg van diverse factoren en omstandigheden, zoals prioriteiten, ziekte, productie per afdeling, etc)
- Saldo voor bestemming (is verplicht op grond van het BBV)
- Reservemutaties (staan in nauw verband met de directe lasten en baten en de toerekeningen)
- Saldo na bestemming (is verplicht op grond van het BBV).

Op basis van dit model komen naar deze invalshoeken de verschillen per product naar voren.

Het saldo na bestemming (dus na verrekening met eventuele reserves) is in feite het 'echte' saldo van een product of een programma. Om een scala aan toelichtingen te voorkomen, is er voor gekozen alleen de verschillen groter dan € 25.000 per product van een verklaring te voorzien. Dit bedrag wordt door meer gemeenten als grens gehanteerd en blijkt in de praktijk een goed filter te zijn voor het scheiden van hoofd- en bijzaken. Ten opzichte van de voorjaarsnota zitten we daarmee overigens nog aan de lage kant: daar wordt € 50.000 als grensbedrag gehanteerd voor het toelichten van financiële mutaties. Aan de hand van uw reacties (of een bespreking met de werkgroep P&C) kunnen wij desgewenst zowel het model als het grensbedrag van € 25.000 bijstellen ten behoeve van de volgende jaarrekening.

Hoofdstuk 5: In het laatste hoofdstuk zijn tenslotte de verplichte bijlagen opgenomen. De bijlagen bestaan onder andere uit Single information Single audit (SiSa), de kerngegevens en Investeren met Gemeenten(IMG).

Wij wensen u veel leesplezier!

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen.

1.2 FINANCIËEL RESULTAAT

Het jaar 2013 is afgesloten met een positief rekeningresultaat van € 1.243.000.

Gedurende het jaar is de begroting enkele keren bijgesteld. In de najaarsnota 2013 is er een indicatie afgegeven van het jaarrekeningsaldo. Enkele grote incidentele voordelen in het laatste kwartaal hebben geleid tot het uiteindelijke nog positievere resultaat.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2013 Begrotingsboek Saldo	Begroting 2013 (Na wijzigingen) Saldo	Realisatie 2013 Saldo	Vershil Begroting (Na wijz.) - Realisatie Saldo
Bestuur	23.026	22.821	23.128	307
Openbare Orde en Veiligheid	-2.132	-2.202	-2.195	7
Beheer Openbare Ruimte	-5.076	-4.926	-5.018	-92
Economische Zaken	-43	-43	1	44
Onderwijs	-2.203	-2.165	-2.280	-115
Cultuur, Sport en Recreatie	-2.884	-3.358	-4.705	-1.347
Soc Voorz/Maatsch Dienstverl	-7.455	-7.196	-6.764	432
Volksgezondheid en Milieu	-1.822	-2.060	-1.768	292
Ruimtelijke Ord/Volkshuisvest	-1.424	-1.551	-3.686	-2.135
Saldo voor bestemming	-13	-680	-3.287	-2.607
Storting in reserves	-4.228	-8.419	-5.497	2.922
Onttrekking aan reserves	4.267	9.721	10.027	306
Saldo na bestemming	26	622	1.243	621

In de primitieve begroting (boekwerk programmabegroting 2013) was een positief saldo geraamd van € 26.000. Door vooral de financiële wijzigingen uit de voorjaarsnota 2013 en de najaarsnota 2013 kwam de begroting na wijzigingen uit op € 622.000 positief.

In de tabel hierna is het financieel verloop in hoofdlijnen weergegeven.

(bedragen in euro's; - = nadeel)	2013	I/S
I = incidenteel; S= structureel		
Saldo programmabegroting 2013	26.000	
Raad november 2012:		
Digitalisering raad: abonnementskosten c.a.	-9.000	S
Voorjaarsnota 2013:		
Extra eigen bijdrage WWB-uitkeringen	-70.000	S
Meicirculaire gemeentefonds	-253.000	S
Overige structureel	-66.000	S
Overige incidenteel	35.000	I
Saldo na Voorjaarsnota	-337.000	
Najaarsnota 2013:		
Septemercirculaire gemeentefonds	210.000	I
WMO uitgaven	675.000	I/S
Overige	74.000	I
Saldo na Najaarsnota	622.000	

Het uiteindelijke saldo bij de jaarrekening is uitgekomen op € 1.243.000, een toename van € 621.000 ten opzichte van het saldo bij de najaarsnota.

In de tabel hieronder wordt de toename ten opzichte van de najaarsnota in hoofdlijnen verklaard. Voor een uitgebreidere analyse op de substantiële verschillen wordt verwezen naar paragraaf 4.6 van de jaarrekening.

Saldo na Najaarsnota	622.000	
Saldo Jaarrekening 2013	1.243.000	
Toename	621.000	
Belangrijkste verklaringen:		
Resultaatbestemmingen	132.000	I
Decemercirculaire gemeentefonds	264.000	I
Onderbesteding Wmo budgetten	157.000	S
Invoeringsbudgetten decentralisaties	148.000	I
Eenmalige meevaller BTW	140.000	I
Openbaar groen	112.000	I
Lagere afrekening Wezo	61.000	I
Leerlingenvervoer	-90.000	S
Correctie voorgaande jaren	-242.000	I
Saldo van kleinere afwijkingen	-61.000	I
Diverse afwijkingen die gedekt worden door reserves	neutraal	
Totaal	621.000	

De toename van het voordelige saldo over 2013 wordt met name veroorzaakt door enkele forse incidentele meevallers die bij de najaarsnota nog niet hard te maken waren.

Hieronder per verschil een toelichting:

Resultaatbestemming

In het jaar 2013 zijn er incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor een aantal specifieke doelen. Door verschillende oorzaken is een aantal van deze budgetten nog niet besteed aan het eind van 2013 en vallen vrij in het jaarrekeningsaldo.

In het raadsbesluit wordt voorgesteld restantbedragen voor een totaalbedrag van € 132.000 in 2014 opnieuw te bestemmen ten behoeve van de volgende onderwerpen:

Programma 1	Restantbudget P&C tbv risicomanagement	€ 20.000
Programma 7	Budget 2013 voorschoolse voorzieningen en educatie (VVE) doorschuiven naar 2014 ivm verlenging beleid	€ 90.000
Programma 7	Budget armoedebestrijding doorschuiven naar 2014 tot vaststelling nota armoedebeleid	€ 10.000
Programma 7	Bij de decembercirculaire 2013: budget 2013 uitvoeringskosten inburgering	€ 12.000
	Totaal resultaatbestemmingen	€ 132.000

Decembercirculaire gemeentefonds

Door het gesloten Herfstakkoord vindt er een verschuiving van rijksuitgaven van 2014 naar 2013 plaats. Dit is bekend geworden in de decembercirculaire. Dit levert ons voor 2013 een incidenteel voordeel op van € 128.000 door de systematiek 'samen de trap op en samen de trap af'. Daarnaast is er een definitieve vaststelling geweest van de maatstaf lage inkomens over 2011 wat heeft geleid tot een incidenteel voordeel van € 133.000 in 2013. Het structurele effect is reeds verwerkt in onze meerjarenraming. Het verschil van € 3.000 is de som van enkele kleine plussen en minnen binnen het gemeentefonds.

Onderbesteding WMO budgetten en maatschappelijke begeleiding

Bij de najaarsnota zijn er reeds voordelen gemeld voor de kosten van uitvoering van de WMO. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een extra voordeel van € 59.000 op de huishoudelijke hulp als gevolg van achtergebleven volumetoename en prijsstijgingen.

Ook is er een voordeel van € 98.000 te melden op de maatschappelijke begeleiding. De kosten hiervan konden opgevangen worden binnen de omvang van de bestaande subsidies van de organisaties. In totaal een voordeel van € 157.000 welke gestort wordt in de nieuwe reserve decentralisaties.

Invoeringsbudgetten decentralisaties

Gemeenten hebben via het gemeentefonds middelen gekregen voor de invoering van de decentralisaties. Een bedrag van € 148.000 is nog niet besteed en zal gestort worden in de nieuwe reserve decentralisaties.

Enmalige meevaller BTW

Een gespecialiseerd adviesbureau heeft een uitgebreid onderzoek gedaan naar de vastlegging van de BTW in onze administratie. Dit onderzoek heeft geleid tot een aantal aanpassingen en een incidentele meevaller van € 70.000. Daarnaast is er consensus met de belastingdienst bereikt over een slepend BTW geschil uit 2008. Dit heeft ook nog eens geleid tot een voordeel van € 70.000.

Openbaar groen

Bij de jaarrekening 2012 is de reserve bovenwijkse voorzieningen opgeheven en een deel van de reserve is gestort in een voorziening voor aanleg van het activiteitenterrein nabij het gemeentehuis. Na actualisatie van de kostenraming is het benodigde bedrag in de voorziening naar beneden bijgesteld. In totaal is € 112.000 vrijgevallen in programma 3 en dit maakt deel uit van het jaarrekeningsaldo.

Lagere afrekening WEZO

In 2013 heeft de WEZO een eindafrekening gemaakt over eerdere jaren. Voor Dalfsen heeft dit geleid tot een incidenteel voordeel van € 61.000. Bij de najaarsnota 2013 was deze informatie nog niet bekend.

Leerlingenvervoer

De stijgende lijn voor de kosten van het leerlingenvervoer heeft zich in 2013 ook doorgezet. Het structurele nadeel van € 90.000 wordt enerzijds veroorzaakt door een forse wettelijke indexering volgens de NEA-norm met 6,5%. Anderzijds is er een aantal nieuwe ritten naar verder weg gelegen locaties.

Correctie voorgaande jaren

Op de balans stond ten onrechte een vordering van € 242.000. Deze vordering is in 2012 reeds ontvangen, maar niet gecorrigeerd op de balans. In de jaarrekening 2013 is het totaalbedrag ten laste van het resultaat van programma 8 gekomen.

Overige

Het restantverschil van ruim € 61.000 is het saldo van meerdere kleine plussen en minnen.

Structurele doorwerking financiële uitkomsten jaarrekening 2013

Een deel van de afwijkingen is structureel van aard en hiermee is in de meerjarenbegroting 2014 – 2018 nog geen rekening gehouden. Bij de voorjaarsnota 2014 zullen we de structurele effecten verwerken in onze meerjarenbegroting.

Anticiperen op de decentralisaties

Het forse overschot op de WMO maakt onderdeel uit van het te bestemmen jaarrekeningsaldo 2013. Door de aanstaande takenuitbreiding voor de gemeente per 1 januari 2015 als gevolg van decentralisaties van de AWBZ, Jeugdzorg en Participatiewet willen we een deel van het resultaat specifiek bestemmen voor dit doel. In aanloop naar de invoering van de decentralisaties wordt rekening gehouden met een fors bedrag aan incidentele kosten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een eventuele afkoopsom om uit de gemeenschappelijke regeling Wezo te treden of de kosten van inhuur van externe begeleiding.

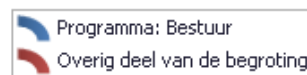
In het raadsbesluit achter in dit boekwerk wordt u voorgesteld per 2014 een nieuwe reserve decentralisaties te vormen en deze te voeden door een bedrag van € 980.000, zijnde de restantbudgetten WMO en de invoeringsbudgetten over 2013, te storten. Ook de niet bestede invoeringsbudgetten decentralisaties van € 148.000 willen we storten in de nieuwe reserve.

Hoofdstuk 2 Programma's

PROGRAMMA 1 BESTUUR

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden). In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de producten van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
1.1	Digitalisering In 2013 dient er een goed werkend en gebruiksvriendelijk raadsinformatiesysteem te zijn.	●	●	●
1.2	Professionalisering Begin 2013: geven van schrijverstraining aan personeel.	●	●	●
1.3	Communicatie In 2013 organiseren van opleiding om persoonlijke communicatiekracht te versterken.	●	●	●
	In 2013 schrijven van p.v.a. voor organiseren inzet social media.	●	●	●
	In 2013 inzetten op haalbaarheidsonderzoek om gemeentelijke website voor meerdere doeleinden in te zetten.	●	●	●
1.4	Planning en control In 2013 samen met raadswerkgroep werken aan volgende verbetermaatregelen uit bestuursopdracht planning & control: het herontwerpen van de planning en control cyclus het organiseren van informatiebijeenkomsten over de werking van P&C (o.a. Smart formuleren, invoering dashboards).	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
1.3	Opleiding persoonlijke communicatiekracht.	Gelet op de werkdruk is besloten om in januari 2014 te starten met de opleiding.
	Haalbaarheidsonderzoek portaalfunctie website.	In verband met herprioritering van de taken is deze actie doorgeschoven naar 2014.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
•	Professionalisering Op basis van de startnotitie van waarnemend burgemeester Urlings zijn in 2011 de veranderingen, nieuwe formats en werkwijzen, uitgevoerd, die in 2012 hun vruchten afwerpen.	●	●	●
•	Dienstverlening In 2009 is de nota "Dienstverlening; visie en verbeteragenda" vastgesteld. Sindsdien zijn veel dingen gerealiseerd, maar niet alle acties zijn in samenhang met elkaar en onder de paraplu van de dienstverleningsvisie uitgewerkt.	●	●	●

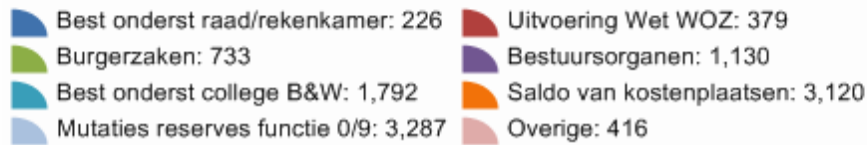
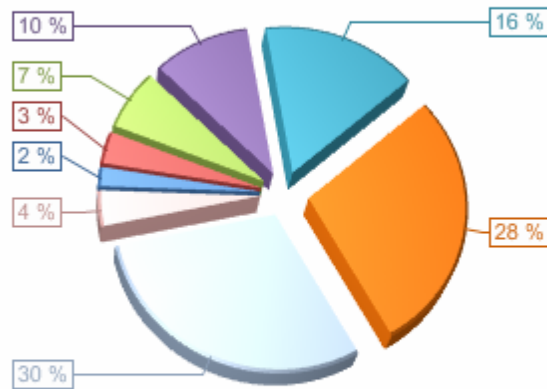
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

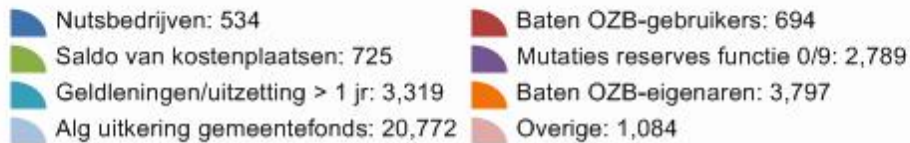
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-6.640	-6.609	-7.141	-7.796	-655
Baten	30.210	29.635	29.962	30.924	962
Saldo voor bestemming	23.570	23.026	22.821	23.128	307
Stortingen in reserves	-3.338	-3.653	-3.653	-3.287	366
Onttrekkingen Reserves	2.397	2.516	2.880	2.789	-91
Saldo na bestemming	22.629	21.890	22.048	22.630	582

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

Baten

PROGRAMMA 2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Lasten

Programma: Openbare Orde en Veiligheid

Overig deel van de begroting

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat het integrale en externe veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, maatschappelijke organisaties en burgers.

De gemeente, waartoe ook de brandweer behoort, voert de regie en ontwikkelt beleid op alle vijf schakels van de veiligheidsketen, te weten pro-actie, preventie, repressie, preparatie en nazorg.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
2.1	Samenwerking Brandweer DSZ In 2013 vervolgmeting uitvoeren naar kwaliteit samenwerking Brandweer. Op basis hiervan opstellen actieplan om kwaliteit te verbeteren.	●	●	●
2.2	Veiligheidsregio Bijdragen aan regionaal (veiligheidsregio) meerjarenbeleidsplan opleiden, trainen & oefenen voor de leden van het team bevolkingszorg.	●	●	●
	Verlenen van bijdrage aan totstandkoming brandweer IJsselland onder regie van veiligheidsregio.	●	●	●
	Leden van team bevolkingszorg uit Dalfsen deel laten nemen aan opleidingen, trainingen en oefeningen. De geleverde prestaties aanleveren voor functionarisvolgsysteem (Veiligheidspaspoort).	●	●	●
	Minimaal vier keer per jaar publicatie plaatsen over risico's in de woonomgeving en zelfredzaamheid.	●	●	●
	Kritisch volgen van ontwikkelingen Nationale politie en gevolgen daarvan voor Dalfsen.	●	●	●
2.3	Vrijwillige brandweer Doelen verbetertraject zijn verwoord in de notitie Brandweer Dalfsen 2.0. Deze worden o.a. bewerkstelligd door eenheid in leidinggeven bij het middenkader, trainingen, centrale werkafspraken op bedrijfsvoeringniveau en eenduidige communicatie.	●	●	●
2.4	Externe veiligheid Doorgaan met verankeren extern veiligheidsbeleid in werkprocessen van ruimtelijke ordening, milieu, handhaving en verkeer en vervoer.	●	●	●
	Actief aanbieden scholingsmogelijkheden aan gemeentelijke medewerkers. Gebruik blijven maken van regionale ev-deskundigenpool bij lastige vraagstukken.	●	●	●
	Blijven volgen van wettelijke ontwikkelingen op gebied van externe veiligheid en indien nodig het beleid aanpassen.	●	●	●

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012	Realisatie	Kwaliteit	Geld
•	<p>Samenwerking Brandweer DSZ Er wordt een risicoprofiel opgesteld om de benodigde middelen en menskracht te bepalen. Op basis van de uitkomsten kan in 2012 worden gezien of het reëel is om de kosten van de brandweer naar beneden bij te stellen, zoals opgenomen in het coalitieakkoord.</p>	●	●	●
•	<p>Veiligheidsregio Een aandachtspunt is de implementatie van de wettelijke eisen ter intensivering van de (samenwerking tussen) gemeenten. Binnen de Veiligheidsregio IJsselland is de afspraak gemaakt om in 2014 op alle fronten te voldoen aan de eisen die de wet stelt. De risicocommunicatie moet echter nog actiever opgepakt worden. Vanuit de Veiligheidsregio IJsselland wordt voorjaar 2013 een project Risico- en Crisiscommunicatie en Zelfredzaamheid opgestart. Gemeenten kunnen gebruik maken van een toolkit om hun burgers actief te informeren. De gemeente Dalfsen gaat hier actief mee aan de slag.</p>	●	●	●

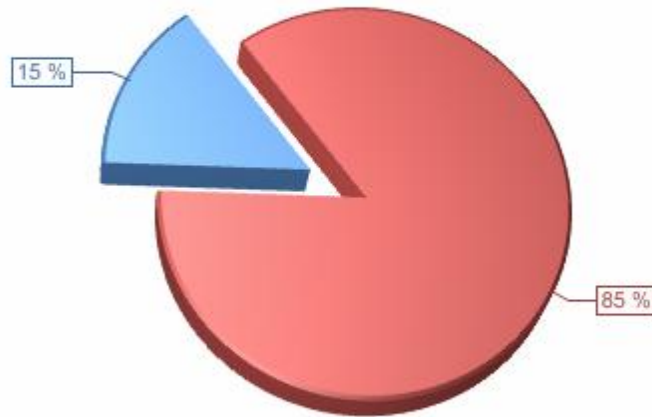
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-2.036	-2.175	-2.277	-3.295	-1.018
Baten	111	43	74	1.100	1.025
Saldo voor bestemming	-1.925	-2.132	-2.202	-2.195	7
Saldo na bestemming	-1.925	-2.132	-2.202	-2.195	7

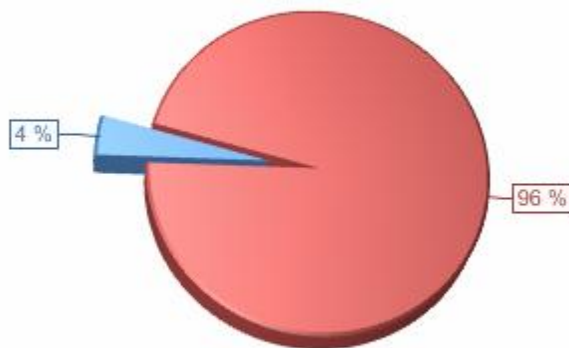
Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

■ Openbare orde en veiligheid: 479 ■ Brandweer en rampenbestrijding: 2.816

Baten

■ Openbare orde en veiligheid: 43 ■ Brandweer en rampenbestrijding: 1.056

PROGRAMMA 3 BEHEER OPENBARE RUIMTE

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de zorg voor de aanleg en het onderhoud van alle voorzieningen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals wegen, openbaar groen, speelplaatsen, volkstuinen en onderhoud gebouwen.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
3.1	Wegen Prioriteit geven aan het onderhoud van asfaltverhardingen.	●	●	●
	Beleidsnota voor beheer en onderhoud van "grijze" openbare ruimte opstellen in 2013.	●	●	●
3.2	Openbare Verlichting In 2013 actualiseren van Beleidsplan Openbare Verlichting.	●	●	●
3.3	Openbaar groen Vier keer per jaar controleren van kwaliteitsniveau onderhoud openbaar groen.	●	●	●
	Groenbeheerplan actualiseren in 2013.	●	●	●
3.4	Speelplaatsen Speelplaatsen beleids- en beheerplan evalueren en actualiseren.	●	●	●
3.5	Verkeer Uitvoeringsprogramma GVVP actualiseren voor periode 2013-2016.	●	●	●
	Uitvoeren van volgende projecten in 2013: Planvorming Rechterensedijk (station – bocht).	●	●	●
	Uitvoering Rechterensedijk (bocht – kasteel).	●	●	●
	Actieplan verkeersveiligheid.	●	●	●
	Planvorming/uitvoering aansluiting Rechterensedijk – Poppenallee + route NS-station.	●	●	●
	Planvorming N340, samen met de provincie.	●	●	●
	Planvorming N35 Zwolle - Wythmen, samen met Rijkswaterstaat.	●	●	●
	Planvorming N35 Wythmen - Nijverdal, samen met Rijkswaterstaat.	●	●	●
	Planvorming N348 verkeerslichten Lemelerveld, samen met de provincie.	●	●	●
Planvorming N377 samen met de provincie.	●	●	●	

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
3.1	Beleidsnota voor beheer en onderhoud van "grijze" openbare ruimte opstellen in 2013.	De actualisatie van beheer informatie, noodzakelijk voor het inzichtelijk maken van de consequenties van beleidskeuzes, is nog niet afgerond. Nota integraal beheer openbare ruimte (IBOR) in 2014 opstellen.
3.3	Groenbeheerplan actualiseren in 2013.	Op dit moment vindt onderzoek plaats naar de integratie van de WSW binnen onze organisatie. Zodra het plan van aanpak hiervoor is vastgesteld, worden de gegevens hiervan meegenomen in de actualisatie van het beheerplan. De verwachting is dat de geactualiseerde versie van het groenbeheerplan in 2015 wordt vastgesteld.
3.4	Speelplaatsen beleids- en beheerplan evalueren en actualiseren.	Behandeling van het beleidsplan vindt plaats in mei 2014. In het beleidsplan Spelen wordt een financiële aanpassing van de begroting en het investeringsplan voorgesteld.
3.5	Planvorming Rechterensedijk (station – bocht).	Gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 2014 heeft er een volksraadpleging plaatsgevonden over de bomenkap langs de Rechterensedijk. Het merendeel (60%) van de stemmers heeft zich uitgesproken voor een heroverweging van de bomenkap.
	Planvorming/uitvoering aansluiting Rechterensedijk – Poppenallee + route NS-station.	Planvorming is rond, op dit moment wordt alleen nog de route aantrekkelijker gemaakt. Provincie gaat de route in 2014 uitvoeren.
	Planvorming N340, samen met de provincie.	Het Provinciaal InpassingsPlan is onherroepelijk geworden in 2013. Provinciale Staten-besluit om uitgaven te heroverwegen zorgt voor verlenging van de planvormingsfase in 2014.
	Planvorming N35 Wythmen – Nijverdal, samen met de provincie.	Plan van aanpak is klaar. Namens Rijkswaterstaat 5 miljoen beschikbaar, de regio levert 10 miljoen, hoofdzakelijk voor verkeersveiligheidsmaatregelen.
	Planvorming N377 samen met de provincie.	Zie reactie N340.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
•	Openbaar groen Het meerjarig Groenstructuurplan wordt geactualiseerd voor 2012-2016, met thema's zoals bomen, afstoten groen, omvormingen en duurzaamheid.	●	●	●
•	Afwatering Het Berm- en slootbeheerplan dateert van 1998 en wordt opnieuw opgesteld voor 2012-2016 in overeenstemming met de Flora- en faunawet en het beleid van het waterschap Groot Salland over watergangen.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

	Prestatie 2012	Toelichting
	Berm- en slotenbeheerplan actualiseren.	Beheerplan is in concept gereed. Consequenties van de beleidswijziging onderhoud (service) watergangen worden in 2014 getoetst. Werkwijzen zijn aangepast op wet en regelgeving.

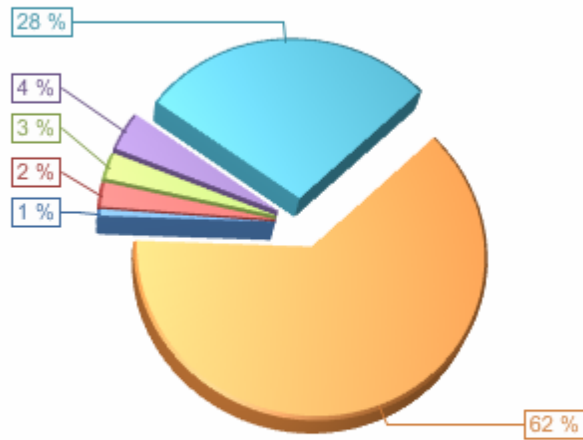
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

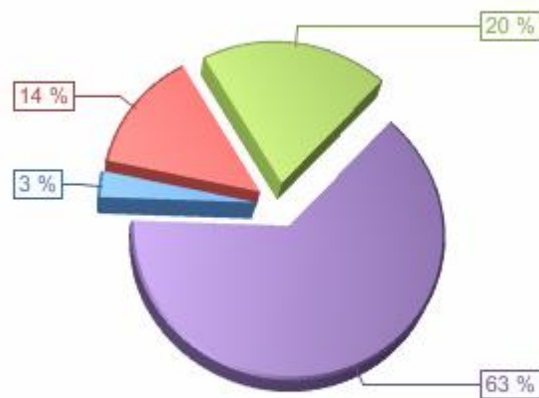
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-5.470	-5.196	-5.093	-5.335	-242
Baten	188	120	167	317	150
Saldo voor bestemming	-5.282	-5.076	-4.926	-5.018	-92
Stortingen in reserves	-36	0	0	-35	-35
Onttrekkingen aan reserves	632	340	340	550	210
Saldo na bestemming	-4.686	-4.736	-4.586	-4.503	83

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

Baten

PROGRAMMA 4 ECONOMISCHE ZAKEN

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de activiteiten die betrekking hebben op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en de ambulante handel.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
4.1	Vestigingsmogelijkheden Inzetten op uitbreiding (en uitgifte) van het bedrijventerrein de Grift III in Nieuwleusen.	●	●	●
	Inzetten op uitbreiding (en uitgifte) van het bedrijventerrein Parallelweg (inclusief zuidelijke aantakking N348).	●	●	●
	Voor de kern Dalfsen inzetten op beperkte nieuwe uitbreiding aan de oostzijde.	●	●	●
4.2	Ondernemersklimaat In februari 2013 vaststellen van nieuwe nota economisch beleid.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
4.1	Voor de zuidelijke ontsluiting N348 en de voormalige locatie Schrijver is de planvorming opgepakt.	Het voorontwerp bestemmingsplan 't Febriek deelgebied Stappenbelt zou in het 1 ^e kwartaal 2014 in procedure gebracht worden. Planning is voor een belangrijk deel afhankelijk van de provincie in verband met de (zuidelijke aantakking) N348 wat onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan. Besluitvorming bij de provincie is vertraagd door overleg en onderzoek. Op zijn vroegst kan dit plan in de 2 ^e helft van 2014 in procedure worden gebracht.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
	Vestigingsmogelijkheden Realisatie nieuwe plannen: <ul style="list-style-type: none"> • Kroonplein: in 2013 wordt de bestemmingsplanprocedure opgestart. • Waterfront: is in ontwikkeling. • Woon - werklocatie Kampmansweg (Hardal). Na vaststelling van het bestemmingsplan in de raad van juni (en wanneer daartegen geen beroep wordt ingesteld) kan de ontwikkelaar het gebied bouwrijp gaan maken. 	●	●	●

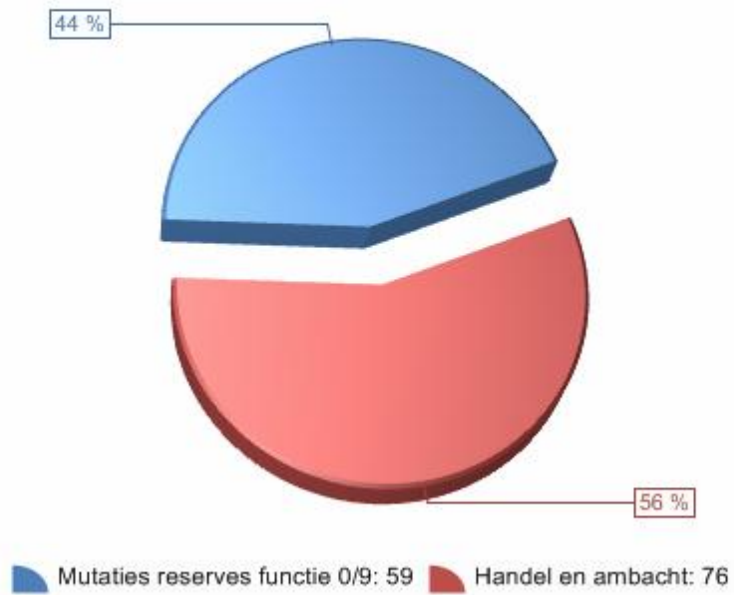
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

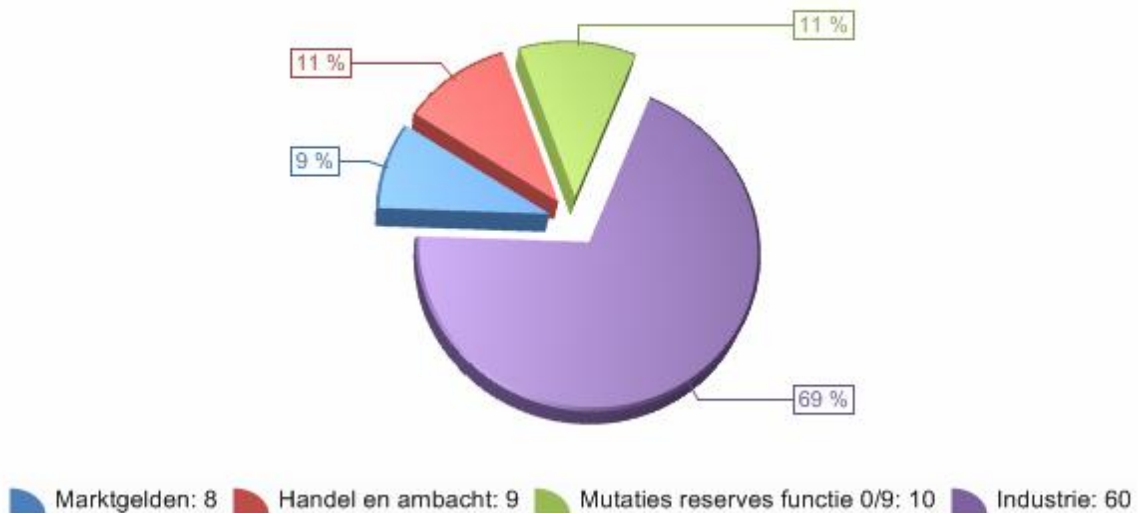
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-755	-534	-539	-76	463
Baten	137	491	496	77	-419
Saldo voor bestemming	-617	-43	-43	1	44
Stortingen in reserves	-103	0	0	-59	-59
Onttrekkingen aan reserves	38	0	0	10	10
Saldo na bestemming	-682	-43	-43	-48	-5

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

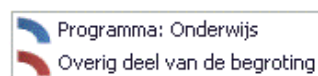
Baten

PROGRAMMA 5 ONDERWIJS

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor de onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie, volwasseneneducatie en afspraken in de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
5.1	Huisvesting scholen Uitbreiding Heideparkschool opleveren in 2013.	●	●	●
	Nieuwe leerlingenprognose voor heel Dalfsen opstellen en consequenties met schoolbesturen bespreken.	●	●	●
5.2	Lokale Educatieve Agenda Aansluiting maken tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).	●	●	●
5.3	Leerplicht Aan eind van schooljaar 2012-2013 bedraagt aantal voortijdig schoolverlaters maximaal 1,4%.	●	●	●
	Vaststellen regionaal meerjarenbeleidsplan voor periode 2013-2015.	●	●	●
	Sluiten van convenant Voortijdig School Verlaten (VSV) met onderwijs voor periode t/m 2015.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
5.2	Lokale Educatieve Agenda Aansluiting maken tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin.	Het samenwerkingsverband Passend Onderwijs (Veld Vaart & Vecht) heeft in december 2013 een ondersteuningsplan vastgesteld. De uitgangspunten voor het passend onderwijs zijn afgestemd en passen binnen de uitgangspunten van de (regionale) visie 'Opvoeden versterken'. Dit biedt een basis voor het aansluiten van de zorgstructuur in het basisonderwijs met het CJG. Dit krijgt in 2014 verder vorm.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
●	Frisse Scholen In 2012 wordt het project Frisse Scholen op de Polhaar uitgevoerd.	●	●	●

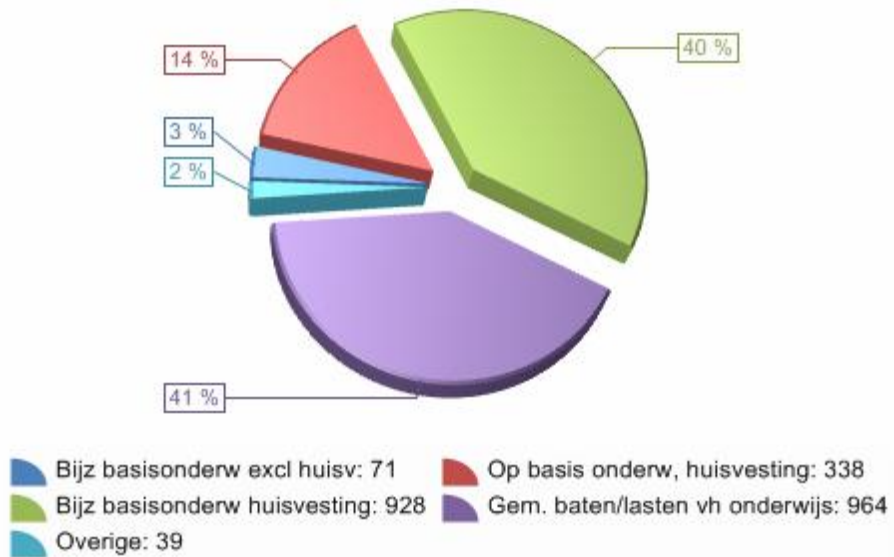
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

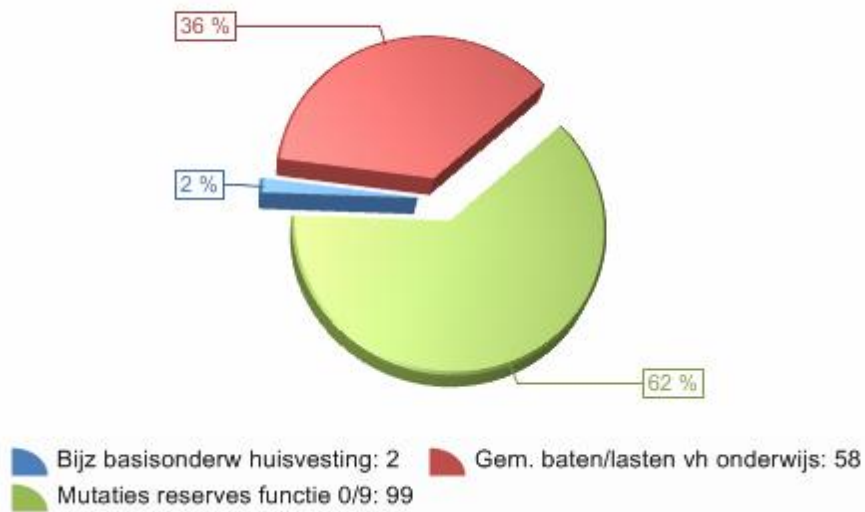
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-2.254	-2.255	-2.217	-2.340	-123
Baten	57	52	52	60	8
Saldo voor bestemming	-2.197	-2.203	-2.165	-2.280	-115
Onttrekkingen aan reserves	23	0	5	99	94
Saldo na bestemming	-2.174	-2.203	-2.160	-2.181	-21

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

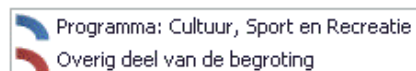
Baten

PROGRAMMA 6 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma richt zich op bibliotheekvoorzieningen, stimuleren van sport & bewegen, kunstbeoefening en culturele activiteiten, evenals onderhoud van accommodaties, instandhouding van monumentale objecten en de bescherming van het archeologisch erfgoed. Het toeristisch/recreatief beleid heeft tot doel de routegebonden, watergebonden verblijf- en dagrecreatie te versterken, rekeninghoudend met natuur- en culturele waarden.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
6.1	Bibliotheken Nieuw bibliotheekbeleid opstellen, met als doel het behouden van een bibliotheek binnen de Kulturhusen(concepten).	●	●	●
6.2	Beeldende kunst Plaatsen van kunstwerk in de wijk Gerner Marke en kunstwerk De Aardtafel.	●	●	●
6.3	Cultuureducatie Binnen bestaande budgetten mogelijkheden zoeken om ook groep 1 van Agnieten College cultuureducatieve activiteiten aan te bieden.	●	●	●
6.4	Festiviteiten Geen subsidie meer verlenen aan activiteiten die al enkele jaren worden georganiseerd. Samen met het Cultuurplatform in overleg hoe dit aan te pakken.	●	●	●
6.5	Vrijwilligerswerk Steunpunt vrijwilligerswerk is in 2013 ondanks beperkte middelen 2 dagdelen per week geopend.	●	●	●
6.6	Welzijn- en Sportaccommodaties In 2013 worden de drie nog lopende projecten Hoonhorst, De Trefkoele Dalfsen en Kulturhus De Schakel in Nieuwleusen verder uitgewerkt. Raad via kwartaalrapportages informeren.	●	●	●
6.7	Sport Uitvoering nota sport- en beweegbeleid. In Voorjaarsnota 2013 concrete punten voor 2013 verder uitwerken.	●	●	●
6.8	Toerisme Planvorming/realisatie van de fietsvoorzieningen Sterrebosweg en Vennenbergweg.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
6.3	Binnen de beschikbare gelden voor cultuureducatie ruimte vinden voor activiteiten van groep 1 van het Agnieten College.	Voor 2013 zijn er geen financiële mogelijkheden gevonden. Het in 2013 genomen besluit om vanaf 31 augustus 2014 het contract met kunstencentrum Muzerie te beëindigen heeft mogelijkheden gegeven voor een (tijdelijke) financiële bijdrage voor cultuureducatie op het Agnieten College. Op dit moment zijn we in gesprek met het Agnieten College over de inzet van deze middelen voor schooljaar 2014/2015 en 2015/2016.
6.6	In 2013 verder uitwerken lopende projecten.	Project Kulturhus De Trefkoele + wordt gerealiseerd en in september 2014 in gebruik genomen. Project Kulturhusconcept Hoonhorst is nog in ontwikkeling en wordt naar verwachting in 2014 ingevuld. In 2013 is fase 2 van onderdeel De Potstal afgerond. Dit onderdeel is in fase 3 van het project (realisering). Onderdeel bibliotheek/zaal Kappers verkeert in de afrondende fase. Voor Kulturhus 't Plein, voorheen De Schakel, lag in 2013 nog geen haalbaar plan.
6.7	Uitvoering nota sport- en beweegbeleid. In Voorjaarsnota 2013 concrete punten voor 2013 verder uitwerken.	In de Kadernota bewegen en sport 2013 - 2016 zijn voor het jaar 2013 in totaal 11 actiepunten opgenomen. Om verschillende van deze punten gericht uit te kunnen voeren, is per kern een buurtscan en buurtactieplan op het gebied van bewegen en sport opgesteld. Het was niet mogelijk in 2013 alle actiepunten op te pakken en drie actiepunten schuiven door naar 2014.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
	Welzijn- en Sportaccommodaties <ul style="list-style-type: none"> Middengebied Nieuwleusen: de accommodatie van korfbalvereniging 'd Ommerdieck is nog niet gerealiseerd. Realisering wordt in samenhang gezien met Plein Nieuwleusen. Sportpark Gerner in Dalfsen: de renovatie en uitbreiding van de kleedkamers van ASC en SVD zijn nog niet afgerond. Wordt 2013. 	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Prestatie 2012	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> korfbalvereniging 'd Ommerdieck. afrekening Middengebied. renovatie en uitbeiding kleedkamers SVD en ASC '62. 	<ul style="list-style-type: none"> verenigingsruimte lift mee in Plan 't Plein. We hopen in 2014 de besluitvorming te kunnen afronden. vindt in 2014 plaats. wordt in 2014 uitvoering aan gegeven en afgerond.

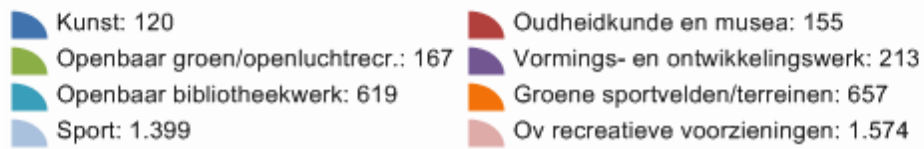
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

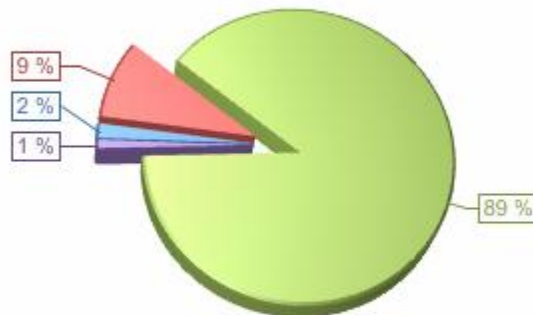
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-4.107	-3.106	-3.580	-4.904	-1.324
Baten	125	222	222	199	-23
Saldo voor bestemming	-3.982	-2.884	-3.358	-4.705	-1.347
Stortingen in reserves	-2	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	963	150	556	1.570	1.014
Saldo na bestemming	-3.020	-2.734	-2.802	-3.135	-333

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

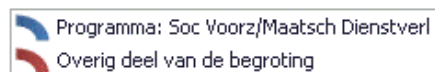
Baten

PROGRAMMA 7 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat bijstandsverlening (incl. minimabeleid en schuldhulpverlening), gesubsidieerde werkgelegenheid, maatschappelijk werk, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid (Wet maatschappelijke ondersteuning), minderhedenbeleid, sociaal cultureel werk, jeugdbeleid, participatie en kinderopvang.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
7.1	WMO / Sociaal loket Vorbereiden van de overgang van AWBZ begeleiding.	●	●	●
	Principes van 'kanteling' verder uitwerken in 2013 en vastleggen in juridische stukken.	●	●	●
7.2	Sociale werkvoorziening SW-geïndiceerden traject aanbieden om werkcapaciteit te behouden en/of te participeren in de maatschappij.	●	●	●
7.3	Inburgering Aanbieden van inburgeringstraject aan inwoners die verplicht zijn in te burgeren. Kosten komen t.l.v. participatiebudget.	●	●	●
7.4	Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en peuterspeelzaalwerk VVE-plaatsen in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld realiseren volgens lokaal beleid en wettelijke eisen. Per kern mogelijkheden voor samenvoeging onderzoeken.	●	●	●
7.5	Woonservicegebied Samenwerkingsverband woonservice Dalfsen is ingericht en voert regie op ontwikkeling van woonservicegebieden. Met inwoners van kleinere kernen is formulering van basisniveau woonservicegebieden opgesteld. Uitvoering geven aan één of meerdere projecten gericht op sociale redzaamheid en cohesie.	●	●	●
7.6	Jeugd In Voorjaarsnota 2013 actiepunten m.b.t. kinder-, tiener- en jongerenwerk voor 2013 nader uitwerken.	●	●	●
	Structurele vormen van jongerenparticipatie organiseren in samenwerking met jongerenwerk, plaatselijk belang, raad en college.	●	●	●
7.7	Bevorderen ondersteuning mantelzorgers Bestaande ondersteuning in stand houden. In komende jaren weet meer dan huidige 72% van mantelzorgers waar zij terecht kunnen voor ondersteuning.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
7.1	Vorbereiding overgang AWBZ-begeleiding.	De voorbereidingen zijn nog niet geheel afgerond. Er wordt gemikt op invoering van de nieuwe Wmo per 1 januari 2015. De raad wordt onder meer via kwartaalrapportages op de hoogte gehouden.
7.5	Woonservicegebied: opstellen basisniveau en uitvoeren projecten.	Er is een inventarisatie gemaakt en een plan van aanpak opgesteld. Op onderdelen wordt uitvoering gegeven aan projecten. Dit wordt in 2014 uitgebreid en versterkt. Het project woonservicegebieden loopt gelijk op met de subsidieperiode van de provincie Overijssel. Eind 2015 loopt deze periode af en zal een verantwoording worden gemaakt.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Realisatie	Kwaliteit	Geld
•	Jeugd <ul style="list-style-type: none"> Er is een uitvoeringsnotitie 'Uitgangspunten kinder-, tiener- en jongerenwerk in Dalfsen' vastgesteld. Er vindt een jeugddebat met de raad plaats. 	●	●	●

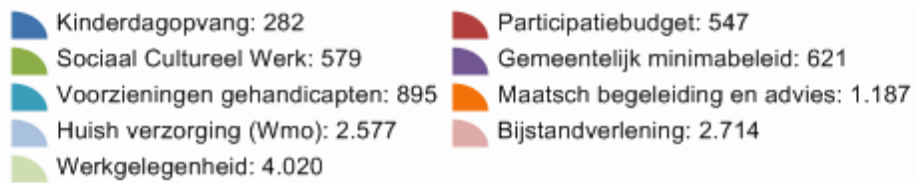
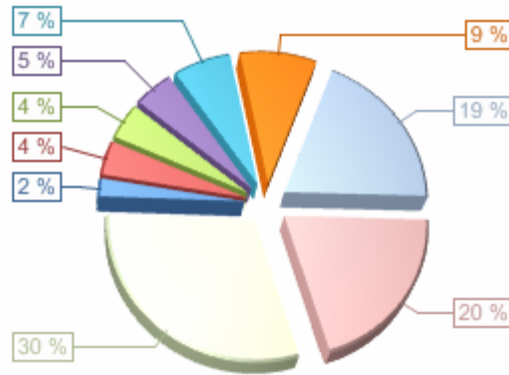
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

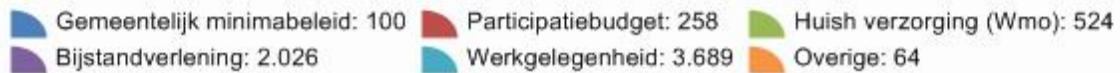
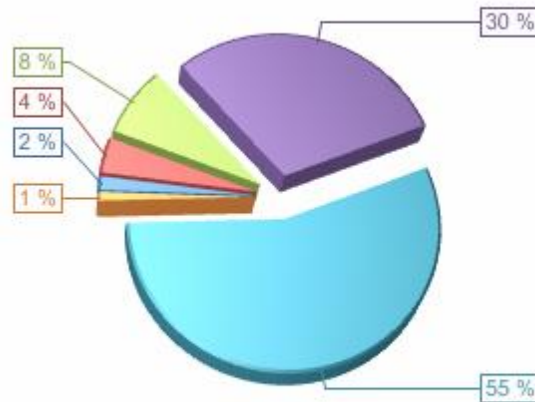
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-13.221	-13.270	-13.840	-13.424	416
Baten	6.706	5.815	6.644	6.660	16
Saldo voor bestemming	-6.515	-7.455	-7.196	-6.764	432
Onttrekkingen aan reserves	105	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-6.411	-7.455	-7.196	-6.764	432

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

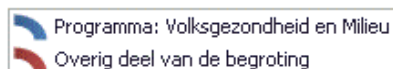
Baten

PROGRAMMA 8 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van gezondheidszorg, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Voortgang	Kwaliteit	Geld
8.1	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugdzorg Opleveren uitvoeringsplan voor decentralisatie jeugdzorg.	●	●	●
	CJG is bereikbaar op 3 locaties en via internet.	●	●	●
	90% van de ouders en professionals is bekend met het CJG.	●	●	●
	Opstellen communicatieplan.	●	●	●
	CJG is voorbereid op inpassing jeugdzorgtaken.	●	●	●
	Ook na invoering van passend onderwijs sluiten zorgstructuur van onderwijs en CJG goed op elkaar aan.	●	●	●
8.2	Water Uitvoeren van gemeentelijk rioleringsplan en waterplan.	●	●	●
	Projecten: Toetsen van theoretische modelbenadering van riolering aan praktijk.	●	●	●
	Onderzoek doen naar haalbaarheid duurzame toepassingen in de (afval)waterketen.	●	●	●
	Ontwikkelen waterkwaliteitsspoor.	●	●	●
8.3	Integrale handhaving Uitvoering geven aan een integraal toezicht- en handhavingsbeleid.	●	●	●
	Op basis van risicoanalyse bepalen waar gecontroleerd moet worden. Tevens onderzoek naar meer integraal toezicht door afdelingen. Door slim handhaven meer uren inzetten op voorlichting en preventie.	●	●	●
8.4	Samenwerking vergunningverlening en handhaving DSZ en RUD DSZ-gemeenten werken met software van Decos en SquitXO. Efficiencyvoordelen halen door afstemming werkprocessen en spreiding applicatiebeheer. Efficiënter organiseren beleidstaken.	●	●	●
	Vergunningverlening en toezicht/handhaving organiseren binnen RUD. Maken kwaliteitsslag door kennisbundeling en vergroten kritieke massa.	●	●	●

Nr.	Prestatie 2013	Voortgang	Kwaliteit	Geld
8.5	Afvalbeleid <i>Uitwerking beleidsvoornemens:</i> Uitbreiden inzamelen kunststofverpakkingen naar blik en drinkverpakkingen.	●	●	●
	Inzameling oud papier middels minicontainers.	●	●	●
	Plaatsen ondergrondse containers voor restafval.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
8.1	Opleveren uitvoeringsplan decentralisatie jeugdzorg	Er wordt volop vorm gegeven aan de decentralisatie en transformatie van de jeugdzorg. Dit heeft geresulteerd in een visiedocument (Opgroeien Versterken) en een regionaal projectplan (raadsbesluiten januari 2013). De raad heeft in november ingestemd met het Regionaal Transitie Arrangement. Het wetgevingstraject loopt nog door in 2014. Er is een regionaal werkplan voor de transformatie jeugdzorg. Lokaal wordt hier in het kader van de drie decentralisaties vorm aan gegeven. In het najaar 2014 volgt het meerjarig beleidskader conform de (concept) Jeugdwet.
	90% bekendheid CJG	Er is geen meting naar naamsbekendheid geweest. Deze prestatie kan eind 2014 gemeten worden bij het onderzoek in het kader van de jeugdmonitor die 4-jarlijks door de GGD wordt uitgevoerd.
	Opstellen communicatieplan	Om de bereikbaarheid en naamsbekendheid van het CJG te vergroten zou een communicatieplan worden opgesteld. Dit is niet gebeurd in verband met de ontwikkeling van sociale wijkteams. Het nieuwe communicatieplan voor de decentralisaties (waarvan het CJG ook onderdeel uitmaakt) wordt in het voorjaar ter informatie aan de raad aangeboden. Dit is een dynamisch document waar gedurende het jaar onderdelen aan zullen worden toegevoegd.
8.2	Onderzoek haalbaarheid duurzame toepassingen in de (afval)waterketen	De verwachting was dat dit onderzoek in 2013 kon worden uitgevoerd. Het onderzoek wordt uitgevoerd binnen de planperiode van het gemeentelijk rioleringsplan 2012-2015.
	Ontwikkelen waterkwaliteitsspoor	Het waterkwaliteitsspoor wordt uitgewerkt. Het proces bevindt zich in de inventariserende fase, waarin mogelijke knelpunten in beeld worden gebracht. Afhankelijk hiervan worden vervolgonderzoeken inzichtelijk gemaakt.
8.3	Risicoanalyse: bepalen waar gecontroleerd moet worden. Tevens onderzoek naar meer integraal toezicht door afdelingen.	Voor het onderdeel 'milieu' is door de Regionale Uitvoeringsdienst een risicoanalyse gemaakt voor het bepalen van toezicht voor bedrijven. Deze risicoanalyse is door Dalfsen één op één overgenomen.

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
		Voor het onderdeel 'bouwen' wordt ook al geruime tijd met een risicoanalyse gewerkt. Deze is de laatste tijd niet aangepast. In 2014 zal binnen de RUD een nieuwe risicoanalyse worden gemaakt, daarbij zal Dalfsen aansluiting zoeken.
8.4	DSZ-gemeenten werken met software van Decos en SquitXO. Efficiencyvoordelen halen door afstemming werkprocessen en spreiding applicatiebeheer. Efficiënter organiseren beleidstaken.	De DSZ-samenwerking is beëindigd, waardoor er verder niet meer is gezocht naar afstemming van werkprocessen. Wel wordt via de Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland gezocht naar meer samenwerking.
	Vergunningverlening en toezicht/handhaving organiseren binnen RUD. Maken kwaliteitsslag door kennisbundeling en vergroten kritieke massa.	In januari 2013 is de RUD IJsselland officieel van start gegaan voor de milieutaken. Het is wel nadrukkelijk een aanloopjaar gebleken. De samenwerking en uitwisseling van medewerkers verliep niet altijd soepel. De leermomenten worden voor 2014 meegenomen.
8.5	Uitbreiden inzamelen kunststofverpakkingen naar blik en drinkverpakkingen	De verwachting was dat deze inzameling in 2013 kon starten. Uitstel is echter gewenst / aangevraagd. In 2013 is het landelijke verpakkingenakkoord afgesloten met daarin ook inzamelmogelijkheden voor drankkartonnen en blik. Momenteel worden landelijk proefprojecten uitgevoerd waarbij deze drie afvalstromen gezamenlijk ingezameld kunnen worden. Daarnaast lopen nog landelijke onderhandelingen over de inzamelvergoedingen voor drankkartonnen en blik. Geadviseerd wordt de resultaten van de proeven en onderhandelingen af te wachten (medio 2014). De nieuwe startdatum wordt geschat op 1 januari 2015. De effecten op de afvaldoelstellingen (minder restafval en meer hergebruik) worden met 1 jaar vertraagd.
	Inzameling oud papier middels minicontainers.	De mogelijkheden zijn verkend met de huidige inzamelaars (scholen, verenigingen en stichtingen). Hierbij is geen draagvlak gevonden voor de invoering van een minicontainer voor oud papier. Wel zijn aanvullende afspraken gemaakt ten aanzien van een betere en efficiëntere inzameling. De effecten op de afvaldoelstellingen (minder restafval en meer hergebruik) blijven gelijk.
	Plaatsen ondergrondse containers voor restafval	Vanuit efficiencyoverwegingen is de invoering gekoppeld aan de wijziging van inzameling van kunststof. De effecten op de afvaldoelstellingen (minder restafval en meer hergebruik) zijn met 1 jaar vertraagd.

PRESTATIES 2012

	Prestatie 2012 nog niet (volledig) gerealiseerd	Voortgang	Kwaliteit	Geld
●	Gezondheid Aansluitend op de landelijke beleidsnota is er een lokale nota preventief gezondheidsbeleid vastgesteld.	●	●	●
●	Water Gemeentelijk rioleringsplan en waterplan. Nagenoeg alle maatregelen uit deze plannen zijn uitgevoerd en afgerond in 2012. Voor het communicatieplan wordt aansluiting gezocht bij de werkgroep communicatie van het gezamenlijk afvalwaterbeheer west Overijssel (GAWO). De studie klimaatbestendigheid – Waterlandschap wordt momenteel uitgewerkt.	●	●	●
●	Integrale handhaving Monitoring van gegevens is in 2012 een onderbelicht punt geweest. De verwachting is dat vanaf 2013 meer gestuurd kan worden op o.a. aantallen controles.	●	●	●
●	Samenwerking vergunningverlening en handhaving DSZ Werkprocessen en applicatiebeheer zijn in 2012 nog niet op elkaar afgestemd.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

	Prestatie 2012	Toelichting
	Integrale handhaving Monitoring	Het monitoren van de controles is vanaf het 3e kwartaal 2013 opgepakt. In de praktijk is gebleken dat er veel ad-hoc zaken zijn geweest en het planmatig werken achter is gebleven. In die zin is het realiseren van de resultaten niet volledig bereikt, waarbij kan worden opgemerkt, dat er vanaf het derde kwartaal is gewerkt aan een monitoringssysteem. De gemaakte afspraken zijn in het jaarwerkplan 2014 vertaald naar het aantal uit te voeren controles en het periodiek terugkoppelen van de resultaten.
	Samenwerking vergunningverlening en handhaving DSZ	De samenwerking in DSZ verband is beëindigd

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-4.540	-5.704	-5.732	-5.418	314
Baten	3.951	3.882	3.672	3.650	-22
Saldo voor bestemming	-589	-1.822	-2.060	-1.768	292
Stortingen in reserves	-719	-575	-675	-487	188
Onttrekkingen aan reserves	31	971	1.320	717	-604
Saldo na bestemming	-1.278	-1.425	-1.415	-1.538	-123

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

Baten

PROGRAMMA 9 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Lasten

OMSCHRIJVING VAN HET PROGRAMMA

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- volkshuisvesting- en omgevingsbeleid, waarmee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Ook betrekken en stimuleren wij maatschappelijke partners bij het vormgeven en uitvoeren van ons beleid.

PRESTATIES 2013

Nr.	Prestatie 2013	Realisatie	Kwaliteit	Geld
9.1	Ruimtelijk beleid Vaststellen bestemmingsplan buitengebied	●	●	●
	Vaststellen ruimtelijke plannen	●	●	●
	Zowel via ruimtelijke planvorming als via WMO aandacht besteden aan inrichting woongebieden.	●	●	●
	Planvorming/realisatie van de fietsverbindingen Sterrebosweg en Vennenbergweg	●	●	●
9.2	Bouwlocaties Vaststellen geactualiseerde grondexploitaties en beschikbaar stellen kredieten bouwrijp maken.	●	●	●
9.3	Woningbouw Verstrekken startersleningen: beschikbaar stellen aanvullend krediet.	●	●	●
	Zowel via ruimtelijke planvorming als via WMO aandacht besteden aan bouwen woningen voor specifieke doelgroepen.	●	●	●
9.4	Welstandsbeleid Beschikken over welstandsbeleid dat voldoende handvatten biedt om te sturen op ruimtelijke kwaliteit, ook voor nieuwe ontwikkelingen.	●	●	●
	Opstellen nieuw welstandskader.	●	●	●

Toelichting afwijkingen (alleen bij kleur rood)

Nr.	Prestatie 2013	Toelichting
9.4	Nieuw welstandskader.	Het proces kost meer tijd dan verwacht. Het nieuwe welstandskader is in maart 2014 door de raad behandeld.

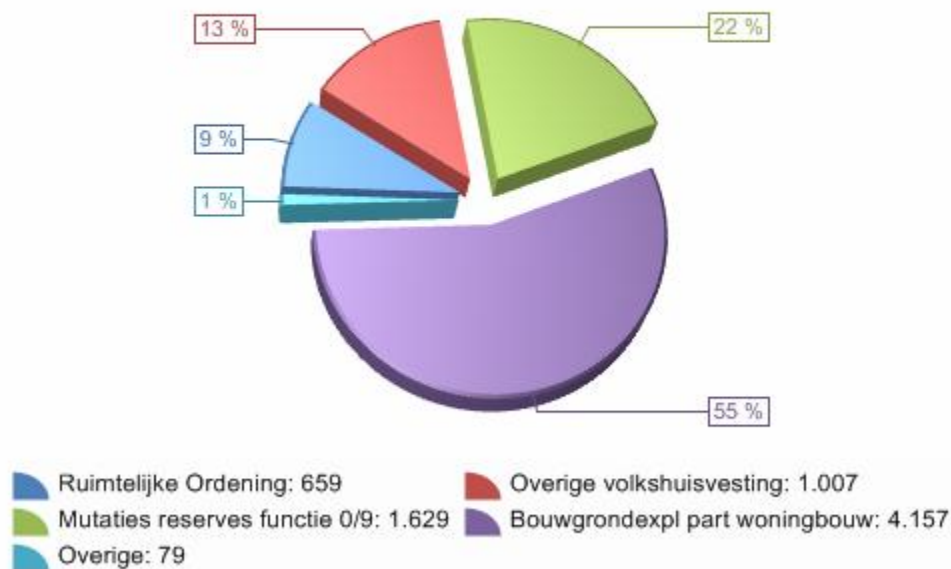
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

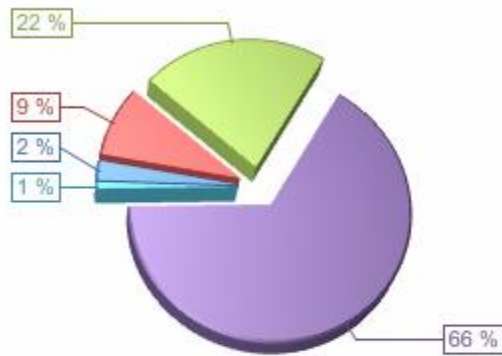
Programmaonderdeel	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 (Na wijzigingen)	Rekening 2013	Saldo 2013
Lasten	-5.151	-3.321	-3.504	-5.901	-2.397
Baten	1.872	1.897	1.953	2.215	262
Saldo voor bestemming	-3.279	-1.424	-1.551	-3.686	-2.135
Stortingen in reserves	-835	0	-4.091	-1.629	2.462
Onttrekkingen aan reserves	2.582	290	4.620	4.291	-329
Saldo na bestemming	-1.531	-1.134	-1.022	-1.024	-2

Grafische weergave van lasten en baten naar product (bedragen x € 1.000)

Lasten

Baten

Ruimtelijke Ordening: 152

Bouwgrondexpl part woningbouw: 1.443

Overige: 52

Baten bouwvergunningen: 568

Mutaties reserves functie 0/9: 4.291

Hoofdstuk 3 Paragrafen

3.1 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Algemeen

De bedrijfsvoering moet op een eigentijdse wijze dienstbaar zijn aan de in de programma's opgenomen doelen en prestaties. Het welslagen van de programma's is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering kan worden samengevat als het geheel van de werkzaamheden, middelen en structuren op het gebied van personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, facilitaire zaken, communicatie en juridische zaken. Door een grotere aandacht voor de transparantie van het gemeentelijk handelen en hogere eisen die gesteld worden aan de producten en diensten van de gemeente, wordt de kwaliteit van de bedrijfsvoering ook een factor voor het imago van de gemeente.

De Verbouwing

In het verslagjaar heeft een heroriëntatie op de organisatie plaats gevonden. Reden daarvoor zijn de diverse ontwikkelingen die op de gemeente afkomen, zoals de hogere eisen aan de dienstverlening, de vorming van een KCC, de toenemende rol van informatievoorziening (o.a. basisregistraties), decentralisaties in het sociaal domein, RUD, regionalisering brandweer, samenwerking in de regio, veranderingen op de arbeidsmarkt, etc. Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de toekomst van Dalfsen qua strategie, structuur, cultuur, medewerkers, management e.d.. Moet de organisatie daarop worden aangepast; en gaat het dan om marginale correcties, of om een geheel andere organisatie? Vragen die belangrijk zijn met het oog op de toekomstige kwaliteit van de dienstverlening, beleidsvorming en uitvoering.

Deze heroriëntatie is voor een groot deel in eigen beheer uitgevoerd, op specifieke onderdelen is (zeer beperkt) externe expertise en capaciteit ingehuurd. Uitgangspunt was om deze oriëntatie binnen bestaande budgetten realiseren.

De heroriëntatie -die doorloopt tot en met het eerste kwartaal van 2014- zal leiden tot een gewijzigde organisatiestructuur. Implementatie van deze nieuwe structuur zal voor 1 januari 2015 plaatsvinden.

In eerste instantie zijn we gestart met het maken van een SWOT-analyse. Vervolgens is (in 2012) ondersteuning een toekomstvisie op de organisatie opgesteld. Deze kreeg de naam 'Het Huis van Dalfsen' met als hoofdkenmerk: Dalfsen dient een wendbare organisatie te zijn. Met belangrijkste kenmerken: Flexibel, Ontwikkelingsgericht, Dienstverlenend, Van buiten naar binnen denkend, Strategisch inzicht, Persoonlijk leiderschap, Resultaatgericht en Programmatisch/Projectmatig werkend.

De organisatievisie is daarna omgebouwd naar een organisatieontwikkeltraject met de werknaam 'De Verbouwing'. De Verbouwing bestaat uit zes projecten: 1) intergemeentelijke samenwerking; 2) structuur; 3) goed werkgeverschap; 4) leiderschap; 5) programma- en projectmanagement; en 6) fundament.

Medewerkers van onze organisatie hebben uitvoerig mee kunnen denken over de toekomst van onze organisatie. Er zijn werkgroepen ingesteld op de onderdelen: persoonlijk leiderschap, flexibilisering en management. In totaal circa 80 medewerkers hebben hieraan meegedaan (IGLO werkgroepen; Intergeneratief Leren en Ontwikkelen). In december 2013 hebben die groepen, in aanwezigheid van alle medewerkers, hun ideeën gepresenteerd. De resultaten werden als erg positief ervaren en waren zeer bruikbaar voor het vervolg van de Verbouwing. Onder meer bij het denkwerk over de nieuwe structuur. Voor deze insteek is gekozen, omdat het hier niet alleen gaat om een nieuwe inrichting van de organisatie, maar ook om een cultuurverandering (houding en gedrag). Daar zullen de medewerkers in de organisatie zelf invulling aan moeten geven.

Personeelsbeleid

Talentenregio heeft in het afgelopen jaar een groot aantal activiteiten, cursussen en (vaardigheids)trainingen georganiseerd, waaronder een managementtraining waarin het thema mobiliteit centraal stond. Daarnaast is het 2-jarig Trainee traject succesvol afgerond: alle 12 trainees hebben een baan gevonden. Eén trainee buiten de overheid en de overige binnen de gemeenten, waarvan ook twee bij de gemeente Dalfsen. Met ingang van 1 maart 2014 start opnieuw een trainee traject. De gemeente Dalfsen heeft in 2013 besloten niet deel te nemen. In plaats daarvan heeft een trainee een aanstelling gekregen tot 1 januari 2015.

Verder zijn een aantal (tijdelijke) vacatures via de Talentenregio ingevuld, hetgeen leidde tot een besparing in kosten en een veel snellere invulling van de vacatures.

Het ziekteverzuimpercentage over 2013 lag op 3,45%, wat een daling is ten opzichte van 2012 (3,72%). Daarmee zitten we ruim onder het landelijk gemiddelde, dat in 2012 lag op ruim 5,0%.

Het jaar 2013 stond voor HR in het teken van het ingezette organisatieontwikkeltraject. Nadat we in 2012 gestart zijn met een SWOT-analyse, is door de directie een toekomstvisie opgesteld. In 2013 zijn we verder gegaan met de vertaling van de visie van de directie naar de organisatie. Het jaar 2014 zal voor HR in het teken staan van de implementatie van het organisatieontwikkeltraject.

In 2013 heeft ook een Medewerkersonderzoek plaatsgevonden. De gemeente Dalfsen had als totaal een gemiddelde score van 8,1. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er onderlinge verschillen zijn per afdeling. In het afgelopen jaar en ook het komende jaar is/wordt daar extra zorg aan besteed. Als wij onze score vergelijken met andere gemeenten dan scoren wij op bijna alle onderwerpen boven het gemiddelde. Trots kunnen we stellen dat als we in 2013 mee hadden kunnen doen aan het Beste werkgeversonderzoek, we één van de beste gemeenten geweest zouden zijn in onze groottecategorie.

Zoals het nu lijkt moeten we met ingang van 1 januari 2015 de werkkostenregeling doorvoeren. Het doel van deze regeling is vereenvoudiging en administratieve lastenverlichting voor werkgevers. Concreet betekent toepassen van de werkkostenregeling een vrijstelling c.q. vrije ruimte van 1,5 % van de fiscale loonsom (loon voor loonheffingen) waar geen belasting over hoeft worden betaald. In 2012/2013 is er een inventarisatie gemaakt van alle vergoedingen en verstrekkingen aan de medewerkers van de gemeente Dalfsen over het jaar 2012. Hieruit is bepaald welke vergoedingen en verstrekkingen onder de werkkostenregeling vallen. De nieuwe werkkostenregeling vraagt organisatorisch behoorlijk wat van de organisatie. Daarom hebben wij in 2012/2013 reeds getest met deze nieuwe regeling. Hierdoor is er een actueel overzicht ontstaan van alle vergoedingen en verstrekkingen voor de medewerkers. Deze inventarisatie geeft inzicht in hoe onze gemeente staat ten opzichte van het werkkostenforfait. Zoals het er nu naar uitziet heeft de gemeente Dalfsen niet genoeg aan de forfaitaire ruimte. Daarom heeft de gemeente gekozen gebruik te maken van de overgangsregeling, met andere woorden, pas over te gaan op de werkkostenregeling wanneer het ook werkelijk verplicht is (waarschijnlijk met ingang van 2015). Om een grote stijging in de kosten in 2015 te voorkomen zal het jaar 2014 gebruikt worden om de huidige vergoedingen en verstrekkingen tegen het licht te houden en daar waar nodig keuzes te maken.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde "topfunctionarissen". "Topfunctionarissen" zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt.

In de niet uit de balansblijvende verplichtingen van de jaarrekening (hoofdstuk 4) is een toelichting opgenomen op de WNT. Gemeente Dalfsen voldoet aan de eisen omtrent de WNT.

Samenwerking

Het jaar 2013 heeft in het teken gestaan van de oriëntatie op de toetreding tot het SSC Zwolle (Shared Service Center) voor ICT, Inkoop en HRM (personeels- en salarisadministratie). In eerste instantie heeft een externe verkenning plaatsgevonden, waarbij op bestuurlijk en ambtelijk niveau afgetast is toetreding haalbaar en wenselijk is. Van de kant van het SSC is aangegeven dat toetreding beslist wenselijk is en dat een nadere verkenning gewenst is om de precieze voorwaarden voor toetreding, van de kant van het SSC en van de kant van de toetreders, vast te stellen.

Die nadere verkenning is in het laatste kwartaal 2013 gestart. Deelnemers: gemeente Dalfsen, gemeente Dronten en het SSC.

De colleges van Staphorst en Zwartewaterland doen niet langer mee; zij oriënteren zich op het samenwerkingscluster Meppel/Steenwijkerland.

Aansluiting bij het SSC Zwolle is op korte termijn nog niet mogelijk, toetreding kan over een aantal jaar plaatsvinden. Die periode kunnen we ons veroorloven, nu wij intern onze complete ICT omgeving gaan vervangen en upgraden. Dit vindt overigens plaats in afstemming met het SSC zodat aansluiting te zijner tijd soepeler kan verlopen. Voor Dronten geldt hetzelfde.

Tevens is een verkenning gestart naar de samenwerking op het punt van belastingen/ WOZ. Dat hebben we gedaan samen met Kampen. Een aantal samenwerkingsopties is in beeld gebracht: samenwerking met Kampen, aansluiting bij GBLT en samenwerking met Deventer/Olst-Wijhe/Raalte. Zwartewaterland en Staphorst hebben besloten niet mee te doen met dit onderzoek. De eindrapportage is opgeleverd in maart 2014.

Juridische kwaliteitszorg

In 2013 zijn drie legal audits uitgevoerd:

- de legal audit jeugdsportsubsidie en sportsubsidie voor verenigingen en instellingen die zich bezighouden met het bevorderen en ondersteunen van sportactiviteiten voor mensen met een beperking;
- de legal audit zakelijke rechten;
- de legal audit leerlingenvervoer.

Alle audits hebben geleid tot aanbevelingen en vervolgens concrete actieplannen die al voor een groot deel zijn uitgevoerd en voor een deel nog doorlopen in 2014.

Het juridisch vakberaad is verder uitgebouwd. Er wordt vooral veel gebruik gemaakt van de mailgroep die voor de leden van dit vakberaad is opgericht.

(Pre)mediation wordt toegepast voordat een bezwaarschrift verder in behandeling wordt genomen. De ervaring leert dat mediation in veel gevallen tot een oplossing leidt (van de 15 mediationzaken in 2013 is in 11 gevallen middels mediation tot een oplossing gekomen).

In 2013 zijn 30 bezwaarschriften ingediend. Dit aantal is redelijk constant in verhouding tot 2012 (25 stuks)

Daarnaast is de organisatie juridisch ondersteund op alle mogelijke vakgebieden en is de organisatie voorbereid op de invoering van nieuwe wetgeving en de uitwerking van recent gewijzigde wetgevingen.

De medewerkers juridische kwaliteitszorg van de verschillende DOORSZ-gemeenten voeren periodiek overleg over ontwikkelingen op het vakgebied.

Inkoopbeleid

Concrete samenwerking op het gebied van inkoopbeleid, advies en ondersteuning met Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel (SSC) is in 2013 nog niet van de grond gekomen. Voorwaarde vanuit het SSC was, dat partijen die op termijn willen aansluiten zelf een businesscase opstellen. Eind 2013 is besloten om dat gezamenlijk op te pakken met de gemeente Dronten.

De samenwerking binnen DSZ is in 2013 gecontinueerd. Daarbij zijn er wel wijzigingen aangebracht in de wijze waarop een en ander is georganiseerd qua personele ondersteuning. Structurele (externe) inhuur van een inkoopadviseur is begin 2013 gestopt. Binnen DSZ hebben alle deelnemers eigen formatie ingezet om invulling te geven aan de functie van 'inkoopcoördinator'. Deze inkoopcoördinatoren moeten een belangrijke bijdrage blijven leveren aan de verdere professionalisering van de inkoopadviesfunctie binnen hun eigen organisatie en daarbij blijvend een link houden met andere inkooporganisaties binnen de regio. Om dat mogelijk te maken zijn er in 2013 ook een aantal hulpmiddelen ontwikkeld. Met name de 'inkooptool' moet het proces van inkopen verder vergemakkelijken en ondersteunen. Ook is gezamenlijk binnen DSZ (extern) een helpdeskfunctie ingesteld waar de inkoopcoördinator op terug kan vallen voor vragen en ondersteuning.

Daarnaast is eind 2013 het inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld in de Raad. De verdere implementatie daarvan zal in 2014 plaatsvinden.

Informatievoorziening en automatisering

Voor de dienstverlening en de bedrijfsvoering is de organisatie onder andere afhankelijk van een goede informatievoorziening en ondersteuning van ICT. De informatievoorziening en de daarbij toegepaste ICT zijn van cruciaal belang voor de prestaties van de gemeente. Zonder een adequaat opgezette informatievoorziening en de juiste ICT kan Dalfsen haar ambities niet waarmaken. Daarbij wordt de gemeente geconfronteerd met ontwikkelingen die binnen de gehele overheid spelen en die zich richten op de realisatie van de elektronische overheid. De moderne burger verwacht van de gemeente zeven dagen per week, 24 uur per dag geïntegreerde, interactieve dienstverlening via meerdere kanalen. Ook verwacht de burger een transparante overheid die besluiten op proactieve wijze openbaar maakt, die verantwoording aflegt én die interactieve beleidsvorming ondersteunt. Dit alles vraagt om een moderne gemeentelijke organisatie waarbij op een efficiënte wijze gebruik wordt gemaakt van beschikbare middelen en de mogelijkheden die informatietechnologie biedt. De technologische ontwikkelingen en het verdere digitaliseren van documenten en processen, bieden de gemeente de kans om de dienstverlening en de interne bedrijfsvoering efficiënter te maken.

In 2012 is met het "Bedrijfsinformatieplan 2.0" de lijn uitgezet voor de inrichting van onze Informatievoorziening. Een heel aantal projecten zijn uitgevoerd of in de afrondende fase, maar het zwaartepunt ligt in de tweede helft van 2014. In 2013 heeft hierbij de focus gelegen op het implementeren van een Klant Contact Systeem, als ondersteuning voor het KCC, maar ook als informatiesysteem voor de gehele organisatie. Ook zijn er wederom stappen gemaakt bij de verdere digitalisering en automatisering van processen. Voorbeeld hiervan is de directe koppeling van de digitale formulieren naar de back-office systemen en de verdere doorvoering van het Binnengemeentelijk gebruik van Basisregistraties.

Qua regionale samenwerking is de focus verschoven en is de ambitie uitgesproken om aan te sluiten bij het Shared Service Centrum van de gemeente Zwolle, de gemeente Kampen en de provincie Overijssel. Met het SSC zijn voorbereidende gesprekken gevoerd om de ICT omgeving op elkaar af te stemmen, zodat aansluiting, als de tijd daar is, eenvoudiger zal zijn.

Omdat aansluiting op korte termijn bij het SSC niet mogelijk was, en de performance van het huidige systeem zorgelijk begon te worden (vooral omdat vervangingsinvesteringen al een paar jaar achtereen zijn uitgesteld), is in 2013 besloten om een groot deel van de ICT infrastructuur te vervangen. De uitvoering daarvan gaat in 2014 plaatsvinden.

Vastgoedinformatiesysteem

Als laatste onderdeel van het door uw raad in december 2002 vastgestelde Vastgoedinformatieplan is in 2012/2013 de verdere inrichting van de databaseomgeving en de vernieuwing van de viewer ter hand genomen. De hiermee gepaard gaande kosten zijn in 2013 verantwoord. Het resterende krediet van ruim € 78.000 is teruggevloeid naar de algemene middelen. De feitelijke uitrol van de nieuwe viewer is voorzien in 2014.

In 2012 is binnen de regio IJsselland een start gemaakt met de opbouw van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Uitgangspunt daarbij is eind 2015 de opbouw te hebben afgerond en te beschikken over grootschalige topografie conform het informatiemodel IMGeo. Bronhouders binnen de regio hebben hun voorkeur uitgesproken voor een geclusterde samenwerking. Een cluster DSZ is niet haalbaar gebleken. Onderzocht zal worden of een cluster met Kampen mogelijk is. Er is een landelijk samenwerkingsverband opgericht, het SVB-BGT, dat de levering aan de landelijke voorziening zal verzorgen. De huidige Stichting GBKN Overijssel wordt ontmanteld. De BGT is een belangrijke bouwsteen van het NUP en is meegenomen in het Programma Dienstverlening en het Bedrijfsinformatieplan. Bij de Voorjaarsnota 2012 is uw raad hierover geïnformeerd en is het benodigde krediet beschikbaar gesteld.

Het afgelopen jaar is er veel tijd en energie gestoken in de kwaliteitsverbetering van de Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en het verplichte gebruik daarvan binnen de organisatie. Een van de hulpmiddelen die daarvoor is gebruikt zijn 360° panoramafoto's.

Planning en Control

In 2012 heeft uw raad besloten tot een verbetertraject Planning en Control (P&C). Om breed inzichtelijk te krijgen welke verbetermaatregelen allemaal nodig zijn om de P&C op een hoger niveau te krijgen heeft PWC hier onderzoek naar gedaan. Dit heeft geresulteerd in een rapport met daarin 16 verbetermaatregelen. Op basis hiervan is een plan van aanpak opgesteld die meerjarig aangeeft welke verbetermaatregel wanneer wordt opgepakt. De uitvoering van het verbeterplan wordt regelmatig afgestemd met de raads werkgroep planning en control.

In onderstaande tabel is weergegeven welke verbetermaatregelen in 2013 zijn gerealiseerd.

Nr.	Onderwerp	Gerealiseerd	Loopt door
1	Het herontwerpen van de planning en control cyclus	deels	X
	Doorontwikkeling formats voorjaarsnota, begroting, najaarsnota en jaarrekening	ja	
	Prestaties monitoren met stoplichtenrapportage	ja	
	Implementatie softwarepakket LIAS	ja	
	Voortgangsgesprekken invoeren	ja	
2	Het beschrijven van doel, rol en functie van de P&C instrumenten	deels	X
	Er zijn diverse Informatiebijeenkomsten georganiseerd	ja	
3	SMART formuleren, meetbare doelstellingen en prestatie-indicatoren ontwikkelen	ja	
	Ontwikkelen methodologie in de begroting 2014	ja	
	Training en opleiding gericht op afdelingshoofden en beleidsmedewerkers	ja	
	Invoering en implementatie	ja	
	Invoering paragraaf sturing en meting in beleidsnota's	ja	
6	Optimaliseren proces opstellen begroting en jaarrekening	ja	
9	Realiseren verbeterpunten managementletter en accountantsverslag (hoogste prioriteit)	deels	X
	Doorontwikkeling interne controle	ja	
	Het beheer op orde brengen	deels	X
	Onderzoek risicomanagement en liquiditeitenplanning	deels	X
10	Het organiseren van een training financiën (inclusief het leren werken met het financiële systeem) voor afdelingshoofden en budgethouders	ja	
	Betere kennis van BBV en toepassen daarvan	ja	
11	Heroverwegen tijdschrijven	deels	X
12	Expliciet beleggen verantwoordelijkheid P&C bij financiën	ja	
13	Strakkere sturing/ toezicht door het directieteam op het verloop van de P&C processen	ja	
15	Uitbreiden formatie F&B met 0,5 fte	ja	

De maatregelen 4, 5, 7, 8, 14 en 16 uit het plan van aanpak worden pas in 2014 of 2015 opgepakt. De planning daarvan staat in de bijlage van de Najaarsnota 2013.

Ontwikkelingen optimalisatie werkprocessen – LEAN werken

Er zijn tot nu toe vijf werkprocessen aangepakt met de LEAN-methode: integrale handhaving (2011), evenementenvergunning (2011), omgevingsvergunning (2012), ruimtelijke gebiedsontwikkeling en begraven (2013). Het werkproces Inkoop is eind 2013 opgestart en zal in 2014 worden afgerond. Tevens zijn nog twee kleine projecten LEAN aangepakt met betrekking tot de managementinformatie van de evenementenvergunning en de Servicedesk.

Dit zijn hele mooie resultaten, maar het kan natuurlijk altijd (geheel in LEAN-stijl) beter. Voor 2014 zal er daarom heel wat gaan veranderen op het gebied van LEAN Management. In oktober 2013 heeft het directieteam namelijk ingestemd met het laten opleiden van collega's tot lean practitioner. Eén collega volgt de uitgebreide opleiding en is hiermee eind november 2013 gestart. Verder gaan 5 collega's in januari en februari 2014 de basisopleiding door middel van een in-company-training volgen. Tijdens de opleiding zullen de collega's direct in de organisatie werkprocessen gaan begeleiden. Dit betekent dat in 2014 in ieder geval 5 werkprocessen vanuit de opleiding zullen worden begeleid om LEAN te maken.

Het doel van het opleiden van meer collega's is dan ook om (zelf) meer werkprocessen LEAN te maken en uiteindelijk ook om LEAN werken in de organisatie te kunnen gaan borgen. Om LEAN werken te kunnen borgen, bij de reeds geLEANde processen de voortgang te kunnen monitoren en continu te kunnen blijven verbeteren, zijn in oktober en november een tweetal workshops georganiseerd. Hierin hadden de deelnemers van alle kernteams, het managementteam en het directieteam zitting. Iedereen is het er wel over eens dat starten makkelijk is, volhouden vaak lastig en afmaken moeilijk. Deze sessies waren het steuntje in de rug en inmiddels is de afspraak gemaakt om te gaan experimenteren met een verbeterbord. Het kernteam Omgevingsvergunning gaat kijken of we hiermee een "Dalfsen-standaard" kunnen creëren. Bij succes gaan de andere teams hier ook mee aan de slag.

3.2 PARAGRAAF FINANCIERING

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De wet Fido definieert treasury als volgt:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van vooral rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van rente en afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten bij de uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courantkredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in het Treasurystatuut.

Treasurystatuut

Het beleid van de gemeente Dalfsen voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut (vastgesteld door de raad in mei 2010). In 2014 wordt dit geactualiseerd en opnieuw vastgesteld voor 4 jaar. Hiermee is uitvoering gegeven aan artikel 21 lid 2c Gemeentewet. In het treasurystatuut worden onder meer doelstellingen, uitzettingen en garanties, financiering, kasbeheer en organisatie van de treasuryfunctie rond het liquiditeitenbeheer van de gemeente op korte en lange termijn vastgelegd. Het treasurystatuut geeft de kaders weer waarbinnen de treasuryactiviteiten dienen te worden uitgevoerd. Het werken met derivaten is in het statuut uitgesloten voor Dalfsen.

Schatkistbankieren

Op 10 december 2013 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met de verplichting tot schatkistbankieren. De Wet schatkistbankieren verplicht de gemeente Dalfsen om onze overtollige financiën boven het drempelbedrag van € 250.000 onder te brengen bij het Rijk. In de praktijk betekent dat als onze rekening bij de BNG aan het eind van de dag hoger is dan € 250.000 dit verschil automatisch wordt overgeboekt naar het Rijk. In 2013 is gewerkt om dit technisch mogelijk te maken en inmiddels werkt dit goed. Invoering van schatkistbankieren levert gemeenten die overliquide zijn een lager rendement op dan de geldende tarieven op de geld- en/of kapitaalmarkt. Dalfsen heeft nauwelijks overtollige (liquide) middelen.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet Hof)

De Eerste Kamer heeft op 10 december 2013 ook ingestemd met de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet Hof). De Wet Hof regelt twee zaken die voortvloeien uit Europese verplichtingen. De eerste is dat het nationale systeem van begrotingsvoorbereiding en de toepassing van vaste uitgavenkaders in lijn met de Europese normen, wettelijk worden vastgelegd. Ten tweede worden decentrale overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) gebonden aan een maximaal begrotingstekort op kasbasis alsmede een maximale schuld (die nu niet als knellend wordt ervaren).

De Wet Hof is bedoeld om decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning te laten leveren om het nationale begrotingstekort tot maximaal 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) te beperken. Decentrale overheden werken met een baten en lasten verantwoording, de Rijksoverheid en Brussel werken met een verantwoording op kasbasis. Het toelaatbaar tekort op kasbasis is voor decentrale overheden 0,5% van het BBP, hierbij geldt een percentage van 0,38% voor gemeenten (inclusief het aandeel in gemeenschappelijke regelingen). Op de lange termijn wordt gestreefd naar begrotingsevenwicht op kasbasis (EMU-saldo van 0). De tekorten van individuele gemeenten worden gewogen naar het begrotingstotaal. Om investeringen niet te blokkeren is er voor gekozen om een macro norm te hanteren. Hierbij worden prestaties van decentrale overheden in totaalverband bekeken. Bij overschrijding van de macronorm zal naar de individuele prestaties worden gekeken. De gemeente zal dus naast een structureel sluitende meerjarenbegroting ook een evenwicht op kasbasis nastreven. Als maatstaf hiervoor gebruiken wij ons EMU saldo, dat positief is. Het niet voldoen aan de norm (vanaf 2017) kan uiteindelijk leiden tot een boete indien het bestuurlijk overleg niet tot overeenstemming leidt. De minister heeft bij de behandeling van de wet aangegeven, dat hij niet verwacht dat de wet knellend is bij het doen van investeringen. Ook verwacht hij niet tot boetes over te zullen gaan.

De berekening van het EMU-saldo van de gemeente Dalfsen laat over 2013 een positief EMU-saldo zien. Het EMU-saldo aangevuld met de referentiewaarde voor de gemeente Dalfsen (+/- 2,076 miljoen) bepaalt het niveau dat nog extra geïnvesteerd kan worden voordat de normen worden overschreden.

Toets aan notitie rente van de commissie BBV

In 2013 heeft de commissie BBV diverse notities uitgebracht. Eén daarvan heeft betrekking op de rente en zaken die daarbij een rol spelen, zoals de bespaarde rente, de aanwending hiervan en methodieken om toe te passen. Het rentebeleid van de gemeente Dalfsen is getoetst aan deze notitie. Kort geformuleerd komt dit neer op:

- Bespaarde rente: Dalfsen volgt de marktrente
- Toerekenen van rente aan reserves: Dalfsen past dit toe, aanwending vindt in hoofdzaak plaats voor incidentele uitgaven en slechts voor een klein deel voor structurele uitgaven
- Renteomslag: in Dalfsen is het percentage gelijk aan de bespaarde rente (= marktrente = rente voor langlopende leningen)
- Rente op activa: rentebijdriving vindt alleen plaats waar dit op grond van verwachtingen omtrent de marktwaarde verantwoord is.

Geconcludeerd is dat het rentebeleid van Dalfsen in lijn is met de notitie van de commissie BBV.

Liquiditeitenplanning

In 2013 is samen met de BNG voor het eerst gewerkt aan het opstellen van een liquiditeitenplanning. De inkomsten en uitgaven van de investeringskredieten, de grote projecten en het grondbedrijf bepalen voor een belangrijk deel het liquiditeitsverloop. Op basis van een zo nauwkeurig mogelijke voorspelling van de in- en uitgaande geldstromen kan de organisatie tijdig actie ondernemen om tekorten aan te vullen en overschotten uit te zetten. Hierdoor worden onnodige rentekosten voorkomen. Naast deze functie is de liquiditeitenplanning een hulpmiddel om het dagelijkse saldo te beheren en wordt de grip op de financiële geldstromen verbeterd. Het is dan ook vooral een instrument voor de afdeling financiën van de gemeente.

Het opstellen van een gedetailleerde liquiditeitenplanning was erg arbeidsintensief. Vooral het opstellen, actief monitoren en begeleiden van een liquiditeitenplanning, in deze vorm, kost erg veel tijd en daar is de huidige formatie niet op berekend. Ook de uitkomst was teleurstellend want die week fors af van de opgestelde planning. Eind 2013 bleek er slechts een financieringsbehoefte van € 4 miljoen te zijn in tegenstelling tot de geprognosticeerde behoefte van ruim € 10 miljoen. We kiezen er voor om niet door te gaan met het zeer gedetailleerd opstellen van een liquiditeitenplanning, maar om alleen te sturen op grote geldstromen boven de € 100.000. Dit is ook besproken in de raads werkgroep planning en control.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). Dit is geregeld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2013 bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% wat bij ministeriële regeling is vastgesteld. De omvang van de begroting 2013 bedraagt € 52.964.000. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 4,5 mln.

Voor 2013 heeft de gemeente Dalfsen deze limiet in het 1e en 4e kwartaal overschreden. Deze overschrijdingen vallen binnen de wettelijk toegestane normen. Door de grote investeringen die de gemeente heeft gedaan en de terugloop van grondverkoop zijn we steeds vaker kortlopende geldleningen aangegaan. In maart 2014 zijn de kortlopende geldleningen omgezet in een langlopende geldlening, zodat we weer aan de voorwaarden van de Wet fido voldoen.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

Variabelen renterisico(norm)		2013	
		Begroting	Rekening
1	Renteherziening	0	0
2	Aflossingen	712	712
3	Renterisico (1+2)	712	712
4	Renterisiconorm	10.593	11.046
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	9.881	10.334
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm		
Berekening renterisiconorm			
	Begrotingstotaal / Rekeningstotaal	52.964	55.229
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%
4	Renterisiconorm	10.593	11.046
(bedragen x € 1.000)			

Langlopende geldleningen

De gemeente heeft in 2001 voor het laatst een vaste geldlening aangetrokken. De afgelopen jaren hebben zich geen mutaties voorgedaan in onze leningenportefeuille. In maart 2014 hebben we weer een beroep gedaan op de kapitaalmarkt en een geldlening aangetrokken van € 7,5 miljoen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de nog te maken kosten in het kader van de grote projecten en het Waterfront. Op 31 december 2013 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen nog € 3,1 miljoen.

NAAM GELDGEVER	LAATSTE AFL.	RENTE %	LENING	AFLOSSING T/M 2012	SCHULDRES- TANT OP 01-01-13	RENTE 2013	AFLOSSING 2013	AFLOSSING T/M 2013	SCHULDRES- TANT OP 31-12-13
B.N.G.	2023	5,29	1.134.451	635.292	499.158	24.565	45.378	680.670	453.780
B.N.G.	2017	5,13	10.000.000	6.666.667	3.333.333	156.750	666.667	7.333.333	2.666.667
TOTAAL			11.134.451	7.301.959	3.832.492	181.315	712.045	8.014.004	3.120.447

3.3 PARAGRAAF GRONDBELEID

Algemeen

Bij de jaarrekening 2013 wordt gerapporteerd over de begroting 2013. De paragraaf grondbeleid in de begroting 2013 was nog zeer beperkt en bij de begroting 2014 is de informatiewaarde van de paragraaf grondbeleid aanzienlijk verbeterd. Daarom is de paragraaf grondbeleid van de begroting 2014 nu als uitgangspunt genomen.

De gemeente voert een actief grondbeleid. Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Wanneer dit niet mogelijk is, worden de mogelijkheden om te komen tot publiek private samenwerkingsverbanden (PPS) niet uitgesloten. Indien PPS ook niet mogelijk is, kan een exploitatieovereenkomst met een ontwikkelaar worden gesloten.

Als daar aanleiding voor is wordt op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten het voorkeursrecht gevestigd. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden. De bestaande voorkeursrechten eindigden in september 2013. Uit het oogpunt van een terughoudend aankoopbeleid worden op dit moment geen nieuwe voorkeursrechten gevestigd.

De grondexploitaties hebben de afgelopen tijd veel aandacht gekregen. In het accountantsverslag 2012 is hier ook uitvoerig aandacht aan besteed. Dit is aanleiding geweest om inhoud en opzet van de paragraaf grondbeleid te wijzigen. Op 20 juni 2013 heeft de gemeenteraad een initiatief voorstel aangenomen om een raadsonderzoek te doen naar de grondexploitaties in de gemeente Dalfsen.

In 2012 is de nieuwe nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. De Nota Kostenverhaal, is op basis van nieuwe wetgeving in 2012 bijgesteld en in 2013 door de gemeenteraad vastgesteld.

Er zijn uniforme verkoopvoorwaarden vastgesteld en notarieel vastgelegd in januari 2008 (Algemene Voorwaarden voor Verkoop van onroerende zaken door de gemeente Dalfsen 2008).

Belangrijke beleidsdocumenten:

- [Nota Grondbeleid 2012-2016 \(2012\)](#)
- [Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen \(2013\)](#)
- Structuurvisies kernen (2010) en Buitengebied (2012)

Plaats van de grondexploitaties binnen de gemeentelijke organisatie/bedrijfsvoering

Er is geen sprake van een gemeentelijk grondbedrijf. De taakgebieden grondbeleid en grondexploitatie vallen onder de afdeling Ontwikkeling & Grondzaken. Het afdelingshoofd is verantwoordelijk voor deze taakgebieden en is ook budgethouder. De afdeling Ontwikkeling & Grondzaken wordt ondersteund door de afdelingen Financiën & Belastingen en Onderhoud & Beheer.

Begrotingscyclus en grondexploitaties/informatievoorziening gemeenteraad

Huidige begrotingscyclus

Tijdens de begrotingscyclus informeren Burgemeester en Wethouders de gemeenteraad 3x over de exploitatie van grond in de gemeente Dalfsen. Dat is op de volgende momenten.

- Via de paragraaf grondbeleid in de begroting en rekening in respectievelijk oktober (nieuw begrotingsjaar) en juni (afsluiting vorig begrotingsjaar).
- Elk jaar in april stelt de gemeenteraad de herziene exploitatiebegrotingen vast en worden de noodzakelijke kredieten voor bouwrijp maken beschikbaar gesteld. Hierbij wordt de gemeenteraad ook geïnformeerd over ontwikkelingen en maatregelen die van belang zijn voor de grondexploitaties.

Stand van zaken:

Op basis van adviezen van onze accountant (PWC) en het onderzoek van de Rekenkamercommissie zal inpassing van de grondexploitaties in de P&C cyclus in 2014 nader worden bekeken. Hier wordt op ingegaan onder het kopje "Onderzoek gemeenteraad naar grondexploitaties".

Begrotingsvoorschriften (BBV)

Begroting/BBV

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) wordt aangegeven waarop in de paragraaf grondbeleid in ieder geval moet worden ingegaan. Het is de Commissie BBV die adviezen en dwingende voorschriften uitbrengt over de toepassing van het BBV.

In de begroting bevat de paragraaf grondbeleid volgens het BBV tenminste:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting (nota Grondbeleid en nota Kostenverhaal).
- b. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Rekening/BBV

Het BBV bevat ook voorschriften voor de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening.

In deze paragraaf wordt bij de verschillende onderdelen daarom de stand van zaken (=verantwoording) gegeven.

Stand van zaken:

Ook bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties wordt hierop ingegaan.

Nog in 2014 wordt een eerste Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG) gemaakt. Ook hierin wordt een relatie gelegd met het BBV.

Grondexploitaties in relatie tot vastgesteld beleid

De gemeenteraad heeft in 2012 de Nota Grondbeleid vastgesteld. Tijdens de behandeling van de actualisering van de grondexploitaties en het beschikbaar stellen van kredieten voor bouwrijp maken in april 2013 heeft de gemeenteraad gevraagd de wijze van grondexploitatie te toetsen aan de (uitgangspunten) van de nota Grondbeleid. Het is binnen de in de nota Grondbeleid aangegeven kaders nog steeds verantwoord de actieve grondpolitiek voor te zetten. Zie hiervoor de blauw gearceerde tekst in de nota zelf. Er is geen sprake meer van de op bladzijde 44 van de nota genoemde stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen. Dat is nu geregeld via de nota Kostenverhaal.

Toezicht grondexploitaties Provincie Overijssel

Adviezen provincie

De provincie heeft aangegeven dat de begroting wat opzet en informatiewaarde betreft moet worden verbeterd.

Wat betreft grondexploitaties zijn volgens de provincie de volgende punten van belang:

- Tijdig aanpassen van exploitatieopzetten blijft nodig (realistisch en reëel plannen)
- In de huidige begroting biedt de paragraaf grondbeleid geen inzicht in de boekwaarde, de gehanteerde parameters en de actualiteit van de exploitatieopzetten.

De opzet van de paragraaf grondbeleid, zoals die wordt gepresenteerd vanaf de programmabegroting 2014, is sterk verbeterd. Hiermee wordt concrete invulling gegeven aan de genoemde punten van de Provincie Overijssel.

De provincie Overijssel is enkele jaren geleden begonnen met een jaarlijks toezicht thema rond de grondexploitaties. April 2013 zijn gemeenten hierover door de provincie geïnformeerd. Daarbij is geconstateerd dat gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen. Ook voor Dalfsen is een aantal gegevens vergeleken met landelijke en provinciale cijfers (ultimo 2011; recentere cijfers zijn niet beschikbaar). Onderstaande tabel is letterlijk overgenomen van de provincie Overijssel en geeft inzicht in een aantal door de provincie gehanteerde indicatoren.

Indicator	Landelijk	Overijssel	Dalfsen
Boekwaarde in exploitatie genomen gronden (per inwoner)	655	916	319
Boekwaarde nog niet in exploitatie genomen gronden (per inwoner)	239	459	1040
Verwacht eindresultaat per inwoner	21	18	404
Verwacht eindresultaat negatieve complexen per inwoner	-243	-393	-368
Voorziening nadelige complexen per inwoner	263	388	368
Algemene reserve grondexploitatie per inwoner	58	41	93
Aantal gemeenten waarvan:			
-kostprijsberekening actueel	9 niet	0 niet	ja
-aandacht voor PPS constructies	156 niet	0 niet	n.v.t.
-risico's inzichtelijk	34 niet	3 niet	ja
-algemeen weerstandsvermogen voldoende (tussen haakjes: uitspraak niet mogelijk)	31 (12) niet	2 (3) niet	ja

Stand van zaken:

Grondexploitaties worden jaarlijks herzien. In 2014 wordt via een eerste MPG de herziening van de grondexploitaties in beeld gebracht. Daarbij zal ook concreet aandacht besteed worden aan planning binnen de grondexploitaties. Ook zal er een betere koppeling gelegd worden tussen begroting en grondexploitaties.

Toezicht grondexploitaties accountant

Overzicht uit de paragraaf grondbeleid begroting 2014 (zie ook inleiding)

Op 20 juni 2013 ontving de gemeenteraad van PWC het accountantsverslag over de controle van de jaarrekening 2012. Organisatiebreed is een Plan van aanpak verbetertraject jaarrekening gemaakt.

Stand van zaken

Actiepunten en/of aanbevelingen, de stand van zaken en eventuele opmerkingen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Actiepunten/aanbevelingen	Stand van zaken groen=afgerond oranje =loopt nog	Opmerking
Presentatie in de jaarrekening aanpassen aan de vereisten uit het BBV (blz.8)	Gedaan	Zie onderdeel BBV
Gronden zonder stellig voornemen in de balans opnemen onder overige grond en hulpstoffen (blz.8)	Wordt gedaan	Via de jaarrekening 2013
Tijdig actualiseren van NIEGG en overige gronden, waardoor risico's eerder worden gesignaleerd (blz.8)	Actiepunt 4e kwartaal 2013	Resultaat is weergegeven in de jaarrekening 2013
Jaarlijks laten taxeren van NIEGG en overige gronden met een waarderingsrisico (blz.8)	Wordt gedaan	Resultaat is weergegeven in de jaarrekening 2013
Bij gunning van taxatieopdrachten roulatie toepassen (blz.8)	Uitvoering binnen kaders aanbestedingsbeleid	-
Continu parameters en uitgangspunten grondexploitaties actueel houden en financieel vertalen om tijdig resultaten te kunnen bijsturen (blz.9)	Wordt gedaan	Parameter en uitgangspunten worden in de MPG meegenomen
Adequaat onderzoek verrichten naar de vraag naar gronden en de financiële vertaling daarvan in de grondexploitaties (blz.9)	Marktonderzoek in 2013	Uitkomsten verwerken in de rapportage over de grondexploitaties (mei 2014)
Kostenstijging in de grondexploitaties staat op 0%; in 2013 heroverwogen in relatie tot verlaging van de rekenrente (blz. 9)	Kostenstijging afhankelijk van marktomstandigheden.	De heroverweging wordt gemaakt via de MPG
Verlaging rekenrente	Rekenrente: 4%	Is bij de begroting 2014 verlaagd. Voor de jaarrekening 2013 moet nog rekening gehouden worden met 5%
Actualiseer de grondportefeuille; kijk of oorspronkelijke ambitieniveau aansluit bij de marktvaart (blz.22)	Gedaan en aanpassen ambitieniveau afhankelijk van het marktonderzoek 2013	Verwerken in de rapportage/MPG over de grondexploitaties (mei 2014)
Zorg voor afstemming met de provincie en omringende gemeenten (inzicht in grondposities, planning en regionale vraag en aanbod vastgoed) (blz. 22)	Waar nodig vindt overleg plaats.	Grondexploitatie is primair gericht op de plaatselijke behoefte. Afstemming en overleg is vooral gericht op promotie van de regio bij het Rijk
Zorg voor professionele aansturing grondbedrijf; risicobeheersing moet centraal staan (blz. 23)	Uitkomsten onderzoek gemeenteraad afwachten.	Uitwerking op basis van het raadsbesluit van 17 februari 2014 over het Rekenkameronderzoek naar de grondexploitaties

	Risicobeheersing is in deze paragraaf toegelicht	Risicobeheersing wordt verder uitgewerkt via de MPG (een eerste aanzet in de MPG 2014 en verdere optimalisering daarvan in de MPG 2015).
Informeert de gemeenteraad tijdig en transparant over de uitgangspunten en de effecten van veranderingen in de projecten van het grondbedrijf (blz. 23)	Paragraaf grondbeleid geeft meer informatie. Overige informatie via rapportage aan de raad	Verwerken in de rapportage/MPG over de grondexploitaties (mei 2014)
Raad informeren over ontwikkelingen bij corporaties en effect daarvan op de gemeente/verhuurdersheffing (blz. 24)	Via de voorjaarsnota 2013 aandacht aan besteed (blz. 12). Geen verdere actie gevraagd door de gemeenteraad	Op basis van beschikbare informatie geen financiële risico's voor de gemeente (blz.12 voorjaarsnota).
Aandacht besteden aan het risicoprofiel van corporaties en gewaarborgde geldleningen (blz. 24)	In 2013 onderzoek naar gedaan. Conclusie: geen noemenswaardige risico's (decos2013-121)	Hierover is gerapporteerd aan het college en de gemeenteraad is via het RIS geïnformeerd

Onderzoek gemeenteraad naar grondexploitaties

Initiatiefvoorstel gemeenteraad 2013

Op 20 juni 2013 heeft de gemeenteraad via een initiatiefvoorstel besloten een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de grondexploitaties in de gemeente Dalfsen. Besloten is ook een onderzoekscommissie in te stellen. Deze commissie rapporteert in de maand januari 2014 en het college van B&W is verzocht in februari 2014 op de bevindingen van de onderzoekscommissie te reageren.

Stand van zaken:

Het onderzoek is afgerond. Het College heeft op 14 januari 2014 gereageerd. De Rekenkamercommissie heeft gerapporteerd aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft op 17 februari 2014 besloten:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport inclusief de reactie van het college;
2. De aanbevelingen over te nemen;
3. Het college op te dragen een actieplan aan de raad aan te bieden en hierover afstemming te zoeken met de werkgroep planning en control.

Het College gaat punt 3 als volgt oppakken:

1. Een eerste aanzet is al gegeven via een verbetering van de paragraaf grondbeleid in de begroting 2014; deze paragraaf is nu ook de basis voor de paragraaf grondbeleid van deze jaarrekening 2013.
2. Er wordt een eerste Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling gemaakt. Dit is een eerste aanzet om te komen tot een volwaardige MPG in 2015. De MPG 2014 komt in de gemeenteraad van mei 2014 aan de orde. Dit is een maand later dan gebruikelijk omdat het college al in 2014 een begin wil maken met een MPG. Ook worden de risico's op basis van de IFLO* norm al globaal in beeld gebracht.
3. In 2014/2015 worden risico's en beheersmaatregelen op basis van een cyclisch proces (checks and balances) verder/beter in beeld gebracht.
4. Het college gebruikt het actieplan (bijlage 1 van het onderzoeksrapport) als basis tot verdere optimalisering van de grondexploitaties. Het actieplan wordt uitgebreid met de onderdelen: reactie B&W-voorstellen-planning.
5. Als bovengenoemde stappen leiden tot aanpassingen in het grondbeleid zal de Nota Grondbeleid worden aangepast. Een herijking van deze nota staat al gepland voor 2015 omdat de nota een looptijd heeft tot 2016. Eventuele aanpassingen worden dan meegenomen.

Het College gaat bovenstaande verder uitwerken en afstemmen met de werkgroep Planning & Control van de (nieuwe) gemeenteraad.

*Inspectie Financiën Lagere Overheden

Belangrijke parameters voor de grondexploitaties

Opmerkingen PWC bij controle van de jaarrekening 2012

In de jaarrekeningcontrole is de controle van de grondexploitaties een zeer belangrijk aandachtspunt geweest zo stelt PWC in het accountantsverslag 2012. De volgende parameters worden gebruikt:

- inflatiecijfers
- rentepercentages voor het toerekenen van financieringskosten
- looptijden van de grondexploitaties/projecten (programmering en fasering)
- uitgifteprijzen

PWC stemt in met de gehanteerde parameters/uitgangspunten. Er is wel sprake van de volgende aandachtspunten: onderzoek naar de vraag naar gronden en het kostenstijgingspercentage. Zie voor meer informatie hierover de tabel onder het kopje "toezicht grondexploitaties accountant".

Stand van zaken:

Parameters:

Parameters en uitgangspunten kunnen worden opgenomen in de MPG of in de paragraaf grondbeleid. Dit wordt, in overeenstemming met het advies van de Rekenkamercommissie over het onderzoek naar de grondexploitaties, afgestemd met de werkgroep Planning & Control van de (nieuwe) gemeenteraad. Belangrijk in dit verband is dat er vanuit de grondexploitaties aansluiting wordt gezocht bij de reguliere Planning & Control cyclus.

Onderbouwing:

Dit wordt verder uitgewerkt in de MPG.

Marktonderzoek is uitgevoerd en wordt betrokken bij de advisering over herziening grondexploitaties (MPG).

Dit geldt ook voor het al of niet wijzigen van het kostenstijgingspercentage.

Gewijzigde uitgangspunten:

Als sprake is van gewijzigde uitgangspunten, dan worden die genoemd in de MPG.

Risicomanagement

Risico's en maatregelen

Om inzicht te krijgen in de financiële risico's van de grondexploitaties worden exploitatiebegrotingen gemaakt waarin een schatting van de te maken kosten wordt afgezet tegen de verwachte opbrengsten. De hiervoor genoemde parameters liggen aan deze schattingen ten grondslag. De exploitatiebegrotingen worden jaarlijks herzien/geactualiseerd (raad april). Hierbij worden risico's en eventueel te nemen maatregelen in beeld gebracht. Daarbij worden ook adviezen/aanbevelingen uit de accountantsverslagen over de grondexploitaties betrokken.

Stand van zaken:

Risicobeheersing wordt verder uitgewerkt via de MPG. Een eerste aanzet in de MPG 2014 en verdere optimalisering daarvan in de MPG 2015. In 2014/2015 worden risico's en beheersmaatregelen verder/beter in beeld gebracht. Hierbij wordt ook ingegaan op het cyclisch proces (checks and balances).

Risico's en maatregelen

Overzicht paragraaf grondbeleid begroting 2014 (zie ook inleiding)

Hieronder wordt een indicatie gegeven van ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de verwachte resultaten van de grondexploitaties. Daarbij wordt ook aangegeven welke maatregelen genomen kunnen worden om risico's voor de grondexploitaties beheersbaar te maken. Zoals PWC ook aangeeft is het in de huidige marktomstandigheden zeer moeilijk om tot voldoende onderbouwde schattingen te komen. Grondexploitaties hebben een lange looptijd en zowel het jaarlijks herzien/actualiseren van de grondexploitaties als de jaarrekening zijn daarbij momentopnames.

Stand van zaken

In de tabel hieronder zijn risico's en mogelijke maatregelen opgenomen. Daarbij is aangegeven of deze in het begrotingsjaar 2013 zijn toegepast (kolom 2013). Alhoewel niet direct van belang voor de rekening 2013 is de kolom 2014 uit de paragraaf grondbeleid in de begroting 2014 wel gehandhaafd. Beide kolommen kunnen dan in samenhang met elkaar worden gelezen.

Risico	Maatregel	2013	2014
Bedrijfsvoering grondexploitaties	<ul style="list-style-type: none"> Tijdig actualiseren van niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden 	ja	ja
	<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijks taxeren van niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden waardoor risico's eerder worden gesignaleerd 	ja	ja
	<ul style="list-style-type: none"> Marktvraaganalyse voor bouwgrond en effecten daarvan op de waardering van gronden 	ja	n.v.t.
	<ul style="list-style-type: none"> Parameters en uitgangspunten actueel houden en financieel vertalen om tijdig resultaten te kunnen bijsturen 	ja	ja
	<ul style="list-style-type: none"> Afweging afwaardering niet in exploitatie genomen gronden 	ja	ja
	<ul style="list-style-type: none"> Afweging winstnemingen 	ja	ja
	<ul style="list-style-type: none"> Afweging al of niet storten in reserves 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren informatievoorziening gemeenteraad • Terughoudend aankoopbeleid • Afweging afstoten van gronden die zeker niet in exploitatie genomen worden • Winstneming vooraf (25%) op verwacht resultaat grondexploitaties in te berekenen weerstandsvermogen 	ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
		ja	nnb*
Risico	Maatregel	2013	2014
Europese en rijksmaatregelen Macro economische ontwikkelingen Financiële /economische crisis	<ul style="list-style-type: none"> • Rekenrente van 5% naar 4% • Verbeteren risicomanagement grondbeleid • Bepalen weerstandsvermogen grondexploitaties • Toepassen inflatiecijfers (0%) • In beeld brengen risicovolle grondexploitaties 	nee	ja
		ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
Consumentenvertrouwen	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting 	ja	ja
Stagnatie bouw	<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen/verlengen programmering en fasering van grondexploitaties • Marktpartijen betrekken bij bouwprojecten 	ja	ja
		ja	ja
Minder belangstelling bouwgrond	<ul style="list-style-type: none"> • Verlagen uitgifteprijs (grote) kavels • Waar mogelijk herverkaveling • Verstrekken startersleningen • Stimuleringsubsidies • Doorlopend uitgifteproces in plaats van 1x per jaar een uitgifteronde • Verkoop aan niet gebonden aan de gemeente • Minder eisen aan ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid stellen 	ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
		ja	ja
		nee	ja
		nee	nnb*

* wordt betrokken bij herziening van de grondexploitaties 2014 (MPG)

Het overzicht spreekt voor zich. In 2014/2015 worden risico's en beheersmaatregelen verder/beter in beeld gebracht. Hierbij wordt ook ingegaan op het cyclisch proces (checks and balances). De informatie uit bovenstaande tabel wordt hierbij betrokken.

Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen)

Methodiek weerstandsvermogen

De grondexploitatie kan risico's met zich meebrengen. Om mogelijke risico's af te dekken, wordt er een buffer gevormd in de vorm van de Algemene reserve grondbedrijf.

Voor de bepaling van de omvang van de Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen) is de volgende methodiek vastgesteld:

12,5 % van de som van:

- voor onderhanden werken: de (volgens de exploitatieprognoses) per complex verwachte maximale positieve boekwaarde.
- voor overige gronden (gronden zonder kostprijsberekening en overige percelen) de boekwaarde; afwijkingen zijn mogelijk op basis van hogere risico's.
- voor de nog te maken kosten (onvoorwaardelijke verplichtingen): 100%
- voor de nog te maken kosten (voorwaardelijke verplichtingen): 50%

Het totaal van deze som wordt verminderd met 25% van de te verwachten exploitatieresultaten.

De factor van 12,5 % is gebaseerd op 2,5 jaar rente bij een rentevoet van 5%. Met ingang van 2014 wordt deze factor 10 % door de verlaging van de rente van 5% naar 4%.

Stand van zaken (berekening weerstandsvermogen):

De concrete berekening van het weerstandsvermogen is hieronder in beeld gebracht.

Weerstandsvermogen per 1 januari 2014

Basis: nota reserves en voorzieningen 2010/jaarrekening 2013 en prognoses maart 2014

Boekwaarde 1 jan 2014 Onderhanden werken	19.203.850	
Boekwaarde 1 jan 2014 Gronden zonder kostprijsberekening	12.116.080	
Nog te maken kosten (onvoorwaardelijk verplicht) 100% **	3.799.179	
Nog te maken kosten 50% van 25.892.576 (recap OHW)	12.946.288	
Totaal	48.065.397	
Bruto benodigde stand algemene reserve grondbedrijf 12,5% van totaal	6.008.175	
af: 25% van de verwachte resultaat exploitatiegebieden	2.386.014	Totaal prognoses 9.544.058

Netto benodigde stand algemene reserve grondexploitatie 31 december 2013 3.622.160

Werkelijke stand per 31 december 2013

stand 1-1-2013	1.287.679	
rente	433.867	
aanvulling 2012	699.599	
stortingen	1.594.527	
onttrekkingen	76.790-	
Stand per 31-12-2013		3.938.882

** Verplichtingen (nabetalingen aankopen)

3.799.179
3.799.179

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen en grondexploitaties

Voor de exploitatiegebieden wordt een looptijd geprognosticeerd. De werkelijkheid is echter vooral afhankelijk van de vraag naar grond. Voor de gebieden voor woningbouw was deze er altijd voldoende. De uitgifte van eind 2012 gaf echter een ander beeld. Afgewacht moet worden hoe dit zich de komende jaren gaat ontwikkelen.

De uitkomsten van het marktonderzoek 2013 en de daadwerkelijke verkopen dit jaar zijn in dit verband van belang. Ook wordt gekeken hoe de grondprijzen van de gemeente Dalfsen zich verhouden tot de grondprijzen van vergelijkbare gemeenten.

Stand van zaken:

De uitkomsten van het marktonderzoek zijn betrokken bij de rapportage over de grondexploitaties/MPG (mei 2014).

Actualiteit grondexploitaties

Herberekening grondexploitaties

Alle grondexploitaties zijn in april 2013 geactualiseerd en door de gemeenteraad vastgesteld. Dit wordt ook weer in mei 2014 gedaan. In de jaarrekening 2013 worden de werkelijke cijfers inzichtelijk gemaakt.

Onder andere de provincie verwacht dat via de paragraaf grondbeleid inzicht gegeven wordt in de boekwaarden van de grondexploitaties.

Stand van zaken:

Het actuele beeld van de grondexploitaties treft u hieronder aan: de werkelijke boekwaarden en de verwachte resultaten worden hieronder weergegeven.

Gronden in exploitatie

De resultaten van de grondexploitaties zijn doorgerekend voor de rekening 2013. De resultaten per 31 december 2013 staan vast en ook de boekwaarden per complex per 1 januari 2014 zijn in beeld gebracht. Op basis hiervan is ook een doorrekening gemaakt van de mogelijke toekomstige resultaten. Hierover is aan de Gemeenteraad gerapporteerd bij de herziening grondexploitaties (MPG) in mei.

Onderhanden werken	<u>Boekwaarde</u> 1-1-2013	<u>Vermeerderingen</u>	<u>Verminderingen</u>	<u>(voorlopig) resultaat</u>	<u>Boekwaarde</u> 31-12-2013	<u>Ultimo 2013 te besteden</u>	<u>ontvangen</u>	<u>Verwacht resultaat ult.2013</u>	<u>Verwacht resultaat ult.2012</u>
Bedr. Welsum	-17.445	10.384	68.062	58.623	-16.500	16.500	0	0	68.062
Bedr. De Grift III	6.703.126	1.011.554	12.390		7.702.290	4.869.764	12.833.293	261.239	923.876
Bedr..Posthoornw. W	212.962	5.633	0	0	218.595	37.823	278.677	22.259	34.714
Bedr. Parallelweg	498.157	56.455	0		554.612	395.460	1.068.003	117.931	228.349
De Gemer Marke	-1.078.620	305.097	668.867	923.611	-518.779	517.779	3.219.134	3.220.134	3.850.452
Vechtstraat		515.895	0		515.895	33.099	550.000	1.006	
Waterfront	-2.820.204	728.557	876.148		-2.967.795	5.669.235	2.926.667	225.227	218.457
De Spiegel		45.844	0		45.844	58.079	397.730	293.807	
Westerbouwlanden N.	9.689.757	1.110.949	200.200		10.600.506	10.170.777	23.715.775	2.944.492	3.558.760
De Nieuwe Landen	484.021	220.344	207.394		496.971	928.533	2.033.953	608.449	1.437.490
De Nieuwe Landen II	2.809.936	416.822	369.305		2.857.453	2.910.305	6.594.344	826.586	792.494
De Koele Hoonhorst	-116.313	25.174	381.271	279.105	-193.305	193.285	832.865	832.885	899.534
Muldersveld II	-129.487	45.520	340.833	332.864	-91.936	91.937	190.043	190.042	537.385
Totaal	16.235.890	4.498.228	3.124.471	1.594.203	19.203.850	25.892.576	54.640.485	9.544.058	12.549.573
- gerealiseerd resultaat 2013 (winstname)								1.594.203	
Eindtotaal (gerealiseerd + nog te realiseren)								11.138.261	
Verschil (mutatie resultaat)									-1.411.312

Geconcludeerd kan worden dat de grondexploitaties nog steeds een positief beeld geven. In 2013 is bij de 'gronden in exploitatie' een winstneming gerealiseerd van bijna € 1,6 miljoen. Daarnaast verwachten wij bij deze complexen nog een voordeel te realiseren van ruim € 9,5 miljoen, zodat het totaal over deze verslagperiode op ruim € 11,1 miljoen komt.

Voor de meeste grondexploitaties zijn de risico's beperkt. Hier staat tegenover dat er wel grondexploitaties zijn waarvoor de risico's groter zijn. Dit zijn in het bijzonder Westerbouwlanden Noord en De Grift III. Van deze beide complexen is de boekwaarde relatief hoog en de uitgifte termijn nog lang. Hiervoor zijn maatregelen getroffen. Een aantal daarvan (generieke maatregelen) is toegepast op alle grondexploitaties en een aantal (specifieke maatregelen) is toegepast op bepaalde grondexploitaties.

Generieke maatregelen:

- de rekenrente is met ingang van 2014 verlaagd van 5% naar 4% (2013 is nog de rekenrente van 5% toegepast)
- verlenging looptijd van de grondexploitaties
- verkoop bevorderende maatregelen genomen
- marktonderzoek eind 2013 (betrokken bij herziening grondexploitaties/MPG)

Specifieke maatregelen (kunnen per complex verschillen)

- uitgaven voor komende jaren zijn per complex in beeld gebracht (bij herziening grondexploitaties 2014/MPG)
- verlenging looptijd kan per complex verschillen
- neerwaartse bijstelling verkoop verwachting
- concrete verkoopverwachting per complex (voor woningbouw gunstiger dan voor bedrijven)
- doorschuiven in de tijd van kosten/opbrengsten
- verkaveling van bijvoorbeeld grote kavels voor vrijstaande woningen naar kleine kavels en verkaveling naar 2 onder 1 kap kavels

Het gevolg van deze maatregelen is wel dat het verwachte resultaat met ruim € 1,4 miljoen is afgenomen (van afgerond € 12,5 miljoen naar afgerond € 11,1 miljoen). De verlaging van de rente van 5% naar 4% heeft een positief effect van € 1,7 miljoen. Hier staat tegenover dat de verlenging van de looptijden en het verkavelen van de gronden een negatief effect geeft van € 3,2 miljoen. Het in exploitatie nemen van de Vechtstraat en de Spiegel, heeft een verwacht positief effect van € 0,3 miljoen.

Gronden niet in exploitatie (NIEGG)

De locaties Vechtstraat (voormalige welkoop) en De Spiegel (locatie Brethouwerstraat) zijn in 2013 in exploitatie genomen. Via de herziening grondexploitaties (MPG) is hiertoe in mei door de gemeenteraad expliciet een besluit genomen.

De complexen Oosterdalfsen en Oosterbouwlanden zijn hier de exploitaties met de grootste risico's. Uit taxaties blijkt echter, dat de boekwaarden nog steeds reëel zijn.

<u>Nog niet in exploitatie genomen gronden</u>	<u>Boekwaarde</u> 1-1-2013	<u>Vermeer-</u> <u>deringen</u>	<u>Vermin-</u> <u>deringen</u>	<u>Resultaat</u>	<u>Boekwaarde</u> 31-12-2013	<u>Aantal m²</u>	<u>Boekwaarde</u> per m ²
---	-------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------	------------------	---------------------------------	-----------------------------	---

Bedr. Stappenbelt	424.663	119.549	9.086		535.126	17.820	30,03
Vechtstraat	259.534	0	259.534		0	0	nvt
VechtViet	3.294	0	0	-3.294	0	0	nvt
Oosterdalfsen	5.425.697	367.437	200.658		5.592.476	163.032	34,30
Molenstraat	2.275	117	4.783	2.392	0	939	0,00
De Spiegel	38.972	0	38.972		0	0	nvt
Het Kleine Veer	51.633	31.865	0		83.498	3.545	23,55
Oosterbouwlanden	2.571.983	156.409	4.112		2.724.280	108.363	25,14
Nieuwleusen Midden	0	481	0	-481	0	5.370	nvt
De Meulehoek	0	0	0		0	1.085	nvt
Lemelerveld Centrum	0	1.290	0	-1.290	0	0	nvt
Pr.Margrietstraat	113.658	7.497	4.842		116.313	7.795	14,92
Muldersweg	255.648	13.394	0		269.042	20.000	13,45
Totaal	9.147.357	698.039	521.988	-2.673	9.320.735	327.949	28,42

Overige gronden

<u>Overige gronden</u>	<u>Boekwaarde</u> 1-1-2013	<u>Vermeer-</u> <u>deringen</u>	<u>Vermin-</u> <u>deringen</u>	<u>Resultaat</u>	<u>Boekwaarde</u> 31-12-2013	<u>Aantal m²</u>	<u>Boekwaarde</u> per m ²
-------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------	------------------	---------------------------------	-----------------------------	---

Oosterdalfsen II	499.120	26.601	747	0	524.974	34.780	15,09
Paltheweg	491.280	26.735	7.524	-19.211	491.280	122.820	4,00
Overige percelen	2.180.713	141.658	493.286	-49.993	1.779.092	525.711	3,38
Totaal	3.171.113	194.994	501.557	-69.204	2.795.346	683.311	4,09

3.4 PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

In de gemeente Dalfsen is het beleid rond de lokale heffingen gebaseerd op de uitgangspunten die zijn opgenomen in het Raadsdocument 2010 – 2014.

In het Raadsdocument zijn ten aanzien van de lokale heffingen de volgende uitgangspunten opgenomen:

“We kiezen voor een gezond financieel beleid. We zijn terughoudend met het verhogen van de OZB, maar sluiten dit gelet op de forse bezuinigingen niet uit. Verhoging van de OZB tarieven kan uitsluitend in combinatie met een bezuiniging. Als er besloten wordt tot verhoging van de OZB, dan is de rijksnorm de maximale grens. Leges en tarieven dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn”. Voor zover bepaalde zaken niet in het document zijn benoemd, wordt de ingezette beleidslijn gecontinueerd.

Deze uitgangspunten zijn:

- de jaarlijkse trendmatige stijging van de tarieven dient als correctie op de inflatie en is in meerjarenperspectief voor 2013 vastgesteld op 1,00 %;
- er is een tariefsdifferentiatie tussen woningen en niet woningen bij de OZB;
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de burger worden optimaal benut;
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht en een bedrag, gebaseerd op het gemiddelde aantal ledigingen. Bij de hondenbelasting is alleen voor de belasting voor de eerste hond kwijtschelding mogelijk.

In totaal is er een bedrag van ongeveer € 37.500 gemoeid met het huidige kwijtscheldingsbeleid. Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert de gemeente de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent ook het waterschap aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

Kostendekkende tarieven

Het gemeentebreed onderzoek naar de kostendekkendheid van de tarieven is afgerond. In de begroting worden voortaan de aanpassingen meegenomen. De “grote belastingen” als afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn hierbij het meest in het oog springend. Jaarlijks wordt aan de hand van de kosten een becijfering gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen worden grote tariefschommelingen afgevlakt door te werken met een egalisereserve. Voor “kleine belastingen” als de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd.

Wet waardering onroerende zaken

Met ingang van 2007 dient de WOZ-waarde jaarlijks opnieuw bepaald te worden. Om dit te kunnen doen worden er procesmatig object- en marktgegevens bijgehouden en verwerkt. Met het taxatiebureau wat ons ondersteunt bij de werkzaamheden voor het huidige tijdvak is een overeenkomst gesloten waarbij diensten in de vorm van een soort abonnement worden afgenomen tegen een vast bedrag per object per jaar. Hierbij kan worden gedacht aan ondersteuning bij bezwaar, beroep, mutatiebijhouding, marktanalyse, modelmatige waardebeoordeling en beschikbaarheid van software. Vanaf 2012 is de mutatiebijhouding grotendeels door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarmee verloopt het proces van hertaxatie geheel geautomatiseerd. De uitkomsten worden uiteraard met behulp van steekproeven geverifieerd op consistentie.

In 2013 heeft er een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden. Met het huidige taxatiebureau is een nieuw contract afgesloten, welke gelet op de onderzoeken naar samenwerking met maximaal twee jaar verlengd kan worden.

Tarievenbeleid 2013

Afvalstoffenheffing

In 2011 heeft de ROVA het visiedocument, "Van Afval naar Grondstof" gepresenteerd. Dit document is bestuurlijk (college en raadsleden) en ambtelijk besproken en leidt nu tot een beleidswijziging als het gaat om de inzameling en de verwerking van afval afkomstig van huishoudens. Het vastrecht is voor 2013 niet verhoogd, de ledigingstarieven voor de GFT container zijn verlaagd naar nihil. De tarieven voor de restcontainer zijn eveneens niet verhoogd.

Begraafrechten

De tarieven voor de begraafrechten zijn in 2013 verhoogd met 1%.

Hondenbelasting

Hondenbelasting wordt geheven per hond, voor iedere hond boven het aantal van 1 binnen hetzelfde huishouden wordt anderhalf maal het tarief in rekening gebracht. Voor 2013 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 1%.

Leges

Voor 2013 is een trendmatige aanpassing van 1% doorgevoerd.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Gemeenten kunnen de OZB-tarieven sinds 1 januari 2008 zelf bepalen, zonder opgelegde drempel of begrenzing. Vanaf 2009 wordt de OZB niet meer geheven als een tarief per waarde-eenheid, maar als een percentage over de totale economische waarde van het object. De wijziging beoogt aan de burger te laten zien hoe gering het aandeel OZB is in het totaal van de belastingen.

In de meerjarenbegroting 2011-2014 is rekening gehouden met een meeropbrengst voor de OZB. In het kader van de bezuinigingen heeft de gemeenteraad van Dalfsen bij de behandeling van de begroting voor 2011 besloten dat het OZB-tarief van de woningen meerjarig meer in de pas moet lopen met het rekestarief van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Voor 2013 was rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1% en met areaaluitbreiding door nieuwbouw.

Precariobelasting

De tarieven voor de precariobelasting zijn in 2013 verhoogd met 1%.

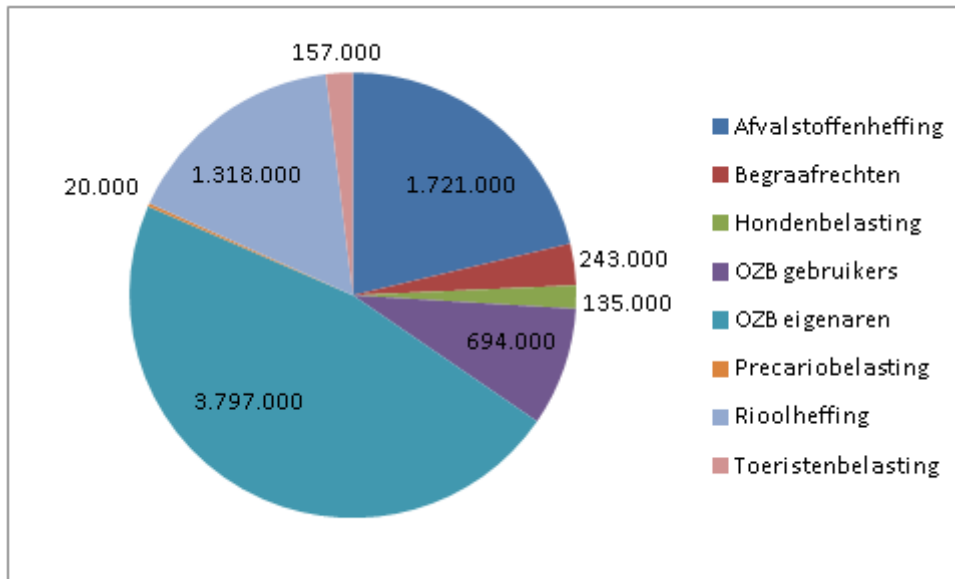
Rioolheffing

Eind 2011 is het nieuw Gemeentelijke Rioleringsplan (nGRP) vastgesteld. Het tarief voor 2013 is conform het nGRP verhoogd met 1% inflatiecorrectie.

Toeristenbelasting

Voor 2013 blijft het tarief per overnachting gehandhaafd op € 0,85.

De belastingopbrengsten 2013 waren als volgt:

3.5 PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Een omvangrijk deel van de begroting wordt binnen de diverse programma's bestemd voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het is van belang dat hierover een zorgvuldig beheer wordt gevoerd, want het is juist de kwaliteit van het openbaar gebied die door de inwoners vaak intensief wordt beleefd.

Het is van belang om beleidskaders vast te leggen, waarin een beoordelings- en toetsingsmethodiek voor de openbare ruimte wordt vastgelegd, waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte meetbaar wordt gemaakt. De vaststelling hiervan is voorbehouden aan de raad en wordt door het college uitgewerkt in de diverse beheersplannen.

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- a. Het beleidskader;
- b. Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- c. Financiële consequenties beleidsdoel.

Voordat we daarmee starten, volgt eerst een samenvattend overzicht van de actualiteit van onze plannen en de verwerking daarvan in deze begroting.

Beleidsplan	Betreft periode (vaststelling)	Financieel verwerkt in begroting
Groenstructuurplan	2013-2017 (2013)	Ja
Beleidsplan openbare verlichting	2013-2017 (2013)	Ja
Wegenbeheernota	2009-2013 (2009)	Ja
Nota onverharde wegen	2009-2013 (2009)	Ja
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	2006-2015 (2006)	Ja
Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen	2013-2017 (2012)	Ja
Waterplan	2007-2016 (2007)	Ja
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	2012-2015 (2011)	Ja
Grondwaterbeleidsplan	2007-2016 (2007)	Ja
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	2010-2020 (2010)	Ja
Beheerplan	Betreft periode (vaststelling)	Financieel verwerkt in begroting
Meerjaren onderhoudsplan verkeersbruggen en duikers	2012-2015 (2012)	Ja
Berm- en slootbeheerplan	(1998) (actualisatie 2013/2014)	Ja
Speelplaatsenbeheerplan	2008-2012 (2008)	Ja
Uitvoeringsprogramma GVVP	2012-2015 (2012)	Ja

Wegen

Het beleidskader

De gemeente heeft als wegbeheerder (op basis van de Wegenwet) de zorgplicht voor wegen. Een achterstand in het onderhoud kan de veiligheid van de weggebruikers in gevaar brengen en leiden tot klachten en het aansprakelijk stellen van de wegbeheerder voor schades.

De onderhoudstoestand van wegen wordt beoordeeld aan de hand van de criteria voor rationeel wegbeheer van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Als norm geldt het zogenoemde kwaliteitsniveau R die kan worden vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B (voldoende - functioneel). De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor wegen onderverdeeld naar vier thema's: veiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien.

In 2009 is de wegen beheernota voor de periode 2009-2013 vastgesteld. Er is gekozen voor het scenario waarbij er geen verdere daling van het schadebeeld veiligheid plaatsvindt en waarmee hogere onderhoudsbedragen (thema duurzaamheid) in de toekomst worden voorkomen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De omvang van het gemeentelijke wegennet bedraagt ongeveer 2,46 miljoen vierkante meter verharding (430 km verharde wegen van asfalt, beton en elementenverharding) en 55 km onverharde wegen.

De kwaliteit van het verharde wegennet per beleidsthema (percentage slecht) ziet er als volgt uit:

	2008	2010	2012
Duurzaamheid	3	3	4
Veiligheid	5	6	5

De totale lasten van de wegen vallen onder het product Wegen, straten en pleinen¹ en omvatten de verharde wegen buiten de kom, binnen de kom, onverharde wegen en fietspaden inclusief de lasten voor groot onderhoud.

Totale lasten wegen voor bovengenoemde onderdelen:

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Wegen, straten en pleinen ¹	2.566	2.561

¹) Het product Wegen, straten en pleinen bevat naast bovengenoemde onderdelen ook nog de onderdelen bruggen, openbare verlichting en gladheidsbestrijding.

Prestatie 2013

Binnen het beschikbaar gestelde budget zijn werkzaamheden en maatregelen uitgevoerd om de vastgestelde kwaliteit te handhaven. Op basis van de in 2012 uitgevoerde meting wordt de minimale kwaliteit behaald. In 2014 wordt de kwaliteit opnieuw gemeten.

Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het Beleidskader

Er zijn geen landelijke kaders/ richtlijnen betreffende het beheer en onderhoud van civiel technische kunstwerken. Als norm geldt hiervoor een vastgesteld kwaliteitsniveau die wordt vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B. Kwaliteitsniveau A+ is het hoogste niveau en kwaliteitsniveau E is het laagste niveau. De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor de kunstwerken daarbij onderverdeeld naar drie thema's: veiligheid, duurzaamheid, en aanzien. Uitgangspunt is dat een functioneel gebruik van een kunstwerk mogelijk is tegen de laagst maatschappelijke kosten.

In 2012 is het meerjarenonderhoudsplan verkeersbruggen en duikers 2012-2015 vastgesteld. Voor het onderhoudsniveau worden de normen gehanteerd voor een functioneel gebruik van een kunstwerk tegen de laagst maatschappelijk mogelijke kosten en het zogenoemde beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel) volgens de CROW systematiek.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 28 objecten die een uiteenlopende (verkeers)functie hebben. De kwaliteit van de verkeersbruggen en duikers per beleidsthema ziet er als volgt uit:

Procentuele kwaliteit (slecht) per beleidsthema

	2004	2007	2011
Duurzaamheid	0	4	0
Veiligheid	0	0	0

Financiële consequenties

De afgelopen en komende jaren is er sprake van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de kunstwerken vallen onder het product Wegen, straten en pleinen:

Totale lasten kunstwerken: (verkeersbruggen en duikers)

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)	12	14

Prestatie 2013

Binnen het beschikbaar gestelde budget zijn werkzaamheden en maatregelen uitgevoerd om de vastgestelde kwaliteit te handhaven. Op basis van de in 2011 uitgevoerde meting wordt de minimale kwaliteit behaald. In 2015 wordt de kwaliteit opnieuw gemeten.

Openbare verlichting

Het Beleidskader

In het beleidsplan Openbare Verlichting 2013 - 2017 is vastgelegd waarom, waar en hoe openbare verlichting wordt toegepast, het kwaliteitsniveau hiervan en de financiële middelen hiervoor.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbare verlichtingsareaal in onze gemeente bestaat uit (afgerond): 5.600 lichtmasten, 5.750 armaturen en 5.900 lampen. Jaarlijks verbruikt de openbare verlichtingsinstallatie ruim 1 miljoen kWh elektrische energie.

De kwaliteit van de openbare verlichting sluit aan bij de beeldkwaliteitsnormen voor de wegen en het openbaar groen volgens de systematiek van het CROW. Als te hanteren beeldkwaliteit wordt gehanteerd: onderhoudsniveau A in winkelgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom. Naast de beeldkwaliteit worden ook nog kwaliteitsnormen gehanteerd voor de verlichtingskwaliteit, installatiekwaliteit, energetische kwaliteit en de interne proceskwaliteit. Zie indicatoren bij programma 3: beheer openbare ruimte.

Financiële consequenties:

De kosten om de openbare verlichting te laten functioneren worden verdeeld conform de landelijke kengetallensystematiek van de NSVV. Er wordt onderscheid gemaakt in drie kostensoorten:

- 1) Energiekosten: netwerkkosten, kosten levering en de energiebelasting
- 2) Onderhoud en Beheer: onderhoud aan de masten en lampen, schades en manuren van de medewerkers van de gemeente
- 3) Investeringskosten: kosten voor renovaties die zijn opgenomen in het investeringsplan

Totale lasten Openbare verlichting

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Openbare verlichting	328	442

Prestatie 2013

Aan energie is een bedrag geboekt van € 120.000, aan onderhoud en beheer € 64.000 en aan herstel van schades € 25.000. Verder is in 2013 is een bedrag van € 138.500 geboekt in het investeringsplan. Dit bedrag is gedekt door de beschikbaar gestelde investeringsbedragen van 2012 en 2013.

Riolering

Het Beleidskader

Het onderhoud en beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel vindt plaats op basis van het in 2011 vastgestelde verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). De verplichting voor het hebben van dit plan is vast gelegd in de Wet Milieubeheer (WM). Het plan geeft aan hoe wij invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater. Doelstellingen hierbij zijn:

- Het inzamelen van het geproduceerde afvalwater en overtollige hemel- en grondwater naar een geschikt lozingspunt.
- Het (afval)watersysteem en het beheer hiervan moeten doelmatig, duurzaam en robuust zijn.
- Het afvalwatersysteem moet natuurlijke systemen (o.a. oppervlaktewater en bodem) niet verstoren in hun functioneren.
- Overlast en schade moet worden voorkomen en hinder moet worden beperkt tot een acceptabel niveau.
- Het (afval)watersysteem en zijn beheer moet transparant, eerlijk en professioneel zijn
- Continuïteit van (afval)watersysteem en zijn beheer moeten worden nagestreefd.

Het beleidskader van de riolering wordt gevormd door het Gemeentelijke rioleringsplan 2011-2015, dat vormt de basis voor de te nemen maatregelen.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Jaarlijks vindt inspectie plaats van 1/10^e deel van het stelsel om het onderhoudsniveau te monitoren en de te nemen maatregelen te bepalen. Het stelsel is in een goede staat en er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

In het vGRP is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het kostendekkende tarief van de rioolheffing. Er wordt voor de riolering met een egaliseringsreserve, voor het opvangen van tegenvallers, en een spaarvoorziening voor toekomstige investeringen, gewerkt. In het vGRP is deze duurzame financieringsmethode vastgesteld om accumulatie van rentelasten te voorkomen.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders.

Totale lasten riolering en waterzuivering:

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Riolering en waterzuivering	498	1.121*

* Groot verschil komt voor € 526.000 door wijziging in de systematiek

Prestatie 2013

Binnen het beschikbaar gestelde budget zijn werkzaamheden en maatregelen uitgevoerd om de vastgestelde kwaliteit te handhaven en doelstellingen te realiseren.

Water

Het Beleidskader

Het gaat hier om de watergangen met een schouwplicht. Overige watergangen vallen als functioneel onderdeel onder de wegen of binnen het openbaar groen en worden hier ook financieel door gedekt. Het beleidskader wordt (voornamelijk) gevormd door de Keur en Legger watergangen van het Waterschap en de flora en fauna wet.

Het Beheer

Jaarlijks vind onderhoud plaats aan alle watergangen waar een onderhoudsverplichting of ontvangstverplichting voor maaisel vanuit het waterschap op zit. De schouwverplichtingen zijn vertaald naar het Berm en Sloten beheersplan (1998) dat in 2014 wordt geactualiseerd.

Het waterschap heeft de zogenaamde servicewatergangen afgestoten. Dit heeft voor de gemeente een extra structurele toename van de onderhoudskosten tot gevolg van € 19.000 per jaar. Dit is opgenomen in de voorjaarsnota 2013.

Financiële consequenties

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. Door de genoemde beleidswijzigingen stijgen de kosten voor onderhoud de komende jaren.

Totale lasten van de watergangen: (waterkering,afwatering)

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Waterkering, afwatering	146	128

Prestatie 2013

Door een beleidswijzigingen van het waterschap is de gemeente geconfronteerd met extra kosten voor het onderhoud van watergangen. De extra kosten hebben een structureel karakter. In de voorjaarsnota is hier al deels rekening mee gehouden (servicewatergangen), hoewel de reële kosten hoger zijn dan toen voorzien. Door deze extra verplichtingen is de oorspronkelijke begroting overschreden.

Bij de eerstvolgende begroting wordt de structurele kostentoe name van onderhoud watergangen meegenomen. De overige werkzaamheden binnen dit beleidsveld zijn conform planning uitgevoerd.

Openbaar groen

Het Beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen vindt plaats volgens de visie die in het Groenstructuurplan (GSP) gemeente Dalfsen 2013-2017 is beschreven. In het GSP worden de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen beschreven, gewaarborgd en versterkt. Tevens zijn visies ontwikkeld voor de beleidsthema's bomen, snippergroen, omvorming in relatie tot bezuinigingen en wateropvang, speelplaatsen en honden. De zonering in beeldkwaliteit, richtlijnen voor de verschillende beheervormen en groeninrichting en de bedrijfsvoeringsvraagstukken zijn tevens vastgelegd. Het plan wordt afgesloten met een financiële vertaling van de uitvoeringsprojecten.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het openbaar groen in de gemeente Dalfsen omvat in totaal ± 142 ha. Het totale bomenbestand binnen de kom beslaat ruim 17.100 stuks. De kwaliteit van het openbaar groen sluit aan bij de beeldkwaliteitsnormen voor de wegen en de openbare verlichting volgens de systematiek van het CROW. De beeldkwaliteit die (over het algemeen) gehanteerd wordt is: onderhoudsniveau A in winkelgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

Financiële consequenties

Er wordt onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

* Onderhoud en beheer aan de groene (en blauwe) buitenruimte (bomen, bosplantsoen, heesters, gras) en hondentoiletten.

* Investeringskosten: de uitvoeringsprojecten uit het GSP worden gedekt uit de reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van openbare groenstroken.

Totale lasten openbaar groen:

x € 1.000	Rekening 2012	Rekening 2013
Openbaar groen	1.742	1.404

Voor de uitvoeringsprojecten heeft de gemeenteraad uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld bij het vaststellen van het GSP en het investeringsplan. Wanneer de verkoop van openbaar groenstroken stagneert en de reserve niet meer wordt gevuld, dan worden de uitvoeringsprojecten (2016 en 2017) uitgesteld.

De kosten voor aanleg van openbaar groen in nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zijn opgenomen en verantwoord in het grondbedrijf.

Prestaties 2013

Binnen het beschikbaar gestelde budget zijn werkzaamheden en maatregelen uitgevoerd om de projecten en beleidsvoorstellen zoals opgenomen in het Groenstructuurplan te realiseren. In 2013 is er een bedrag van € 17.000 uitgevoerd. Er zijn een aantal projecten en beleidsvoorstellen, die een bedrag van € 23.000 vertegenwoordigen, opgeschoven naar 2014 omdat het Groenstructuurplan pas in april 2013 in werking is getreden in plaats van in januari 2013.

Gebouwen

Het Beleidskader

De wijze waarop de gemeentelijke gebouwen worden onderhouden en in stand worden gehouden is vastgelegd in het beleidsplan Onderhoud gemeentelijke gebouwen 2013 - 2017. Dit beleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 26 november 2012.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De gemeente heeft 25 kleinere en grote gebouwen in eigendom. Het betreft gebouwen voor de gemeentelijke organisatie, voor sport, voor sociaal culturele doeleinden en gebouwen voor algemeen gebruik. Gezamenlijke deler is dat alle gebouwen worden gebruikt voor maatschappelijke doeleinden.

Alle gebouwen bij elkaar hebben een bruto vloeroppervlakte van ruim 21.000 m² en vertegenwoordigen een WOZ waarde van in totaal ruim 22 miljoen euro.

In het beleidsplan zijn onderstaande eisen betreffende kwaliteit en duurzaamheid periode 2013 – 2017 opgenomen:

- Gemeentehuis te Dalfsen en 't Olde gemientehuis te Nieuwleusen in stand houden in een hoge kwaliteit
- Alle andere gebouwen in stand houden in een kwaliteit boven het gemiddelde
- Gebouwen die binnen afzienbare tijd worden gesloopt in stand houden in een kwaliteit onder het gemiddelde tot laag
- Gebouwen die ook in de (midden)lange termijn in stand blijven verder te verduurzamen
- Duurzame aspecten te betrekken bij de inkoop en aanbestedingen van beheer en onderhoudsprojecten

Het onderhoud aan de gebouwen is grofweg te verdelen in eigenaarsonderhoud en gebruikersonderhoud. De gemeente is verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud aan alle gebouwen. Het gebruikersonderhoud aan de verhuurde gebouwen is vastgelegd in de huurovereenkomst. Bij de overige gebouwen is ook het gebruikersonderhoud voor rekening van de gemeente.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties van de diverse gebouwen. Deze jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een onderhoudsplanning van 5 jaar. Vanaf 2013 is de jaarlijkse dotatie vastgesteld op € 169.000. Op deze wijze is de financiering van het meerjarenonderhoud van deze kapitaalgoederen gewaarborgd. Per 31 december 2013 was de stand van de voorziening onderhoud gebouwen afgerond € 763.000. Als ondergrens voor deze stand een bedrag van € 500.000 bepaald.

De gemeente heeft geen gebouwen voor onderwijs in eigendom. Voor de onderwijsgebouwen geldt een afzonderlijke vergelijkbare systematiek.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis (brand, storm, inbraak e.d.) op VNG voorwaarden. Deze verzekering is ondergebracht op een beurspolis en kent een eigen risico van € 1.000 voor zowel onderwijsgebouwen als overige gebouwen bij de opstalverzekering.

Alle gebouwen zijn in november 2009 opnieuw getaxeed, deze taxaties hebben een geldigheidsduur van 6 jaar. De huidige polis voor onderwijsgebouwen en overige gebouwen is verlengd per 1 januari 2012 met 3 jaar tegen een verlaging van het premiepercentage met 10 % en heeft als contractvervaldatum 1 januari 2015. Vanwege de verlenging van deze polis is een Europese aanbestedingsprocedure niet noodzakelijk geweest.

Eind 2011 heeft de verzekeraar een dossieronderzoek gedaan, hier kwam uit naar voren dat het schadebeeld zeer positief is. De investeringen, die in 2004/2005 zijn gedaan om de onderwijsgebouwen te beveiligen tegen inbraak en brand, om de continuïteit en de verzekerbaarheid op lange termijn te waarborgen, werpen hun vruchten af in minder schades en een lagere premie.

3.6 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Op grond van artikel 9, lid 2f van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de programmabegroting te voorzien in een paragraaf Verbonden Partijen. Volgens artikel 15 BBV dient deze paragraaf ten minste te bevatten:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting.
- de beleidsvoornemens over verbonden partijen.

Vanaf de begroting en jaarstukken 2014 komt daar nog een lijst van de verbonden partijen bij. Dit betreft een wijziging van het BBV per 1 juli 2013. Voor de jaarrekening 2013 is dit echter niet van toepassing.

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon, waarbij de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen kan een manier zijn om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting zich te verantwoorden (gevraagd en ongevraagd) naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd.

In deze paragraaf wordt aangegeven met welke organisaties de gemeente verbonden is en wat de achtergrond van deze relaties is. Hierbij wordt eerst een onderscheid gemaakt tussen belangen met een financieel accent en belangen met een bestuurlijk accent. Bij de eerste groep is sprake van aandelen bezit of een substantieel gemeentelijk subsidie- bedrag voor een organisatie. Bij de tweede groep is er primair een bestuurlijke overweging, zoals de Veiligheidsregio IJsselland, die dan wel een financiële verplichting oplevert.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een financieel belang

Als eerste groep vinden we hier een aantal bedrijven waarin de gemeente aandelen heeft. De deelname in de bedrijven heeft bij de start het karakter gehad van stimuleren, invloed op nutsvoorzieningen of intergemeentelijke solidariteit. Door verkoop en fusies (Vitens, Essent) is er in feite sprake van beleggingen. Gezien de omvang van het belang van de individuele gemeente is de invloed van het stemrecht vrijwel nihil. Een uitzondering vormt de NV ROVA. Hier is nog wel sprake van een sterke relatie tussen de aanleiding tot deelname in het aandelenkapitaal en de taak.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente bezit 33.735 aandelen à € 2,50 (0,06% van de uitstaande aandelen). De bank is gevestigd in Den Haag. Daarnaast is de BNG, de bank die al het betalingsverkeer van het Rijk naar de gemeente verzorgt, ook de huisbank van de gemeente Dalfsen. De BNG is essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (een stem per aandeel van € 2,50). In 2013 ontvingen wij € 50.000.

Vitens N.V.

In 2006 vond de fusie plaats tussen Vitens N.V., N.V. Hydron Flevoland en N.V. Hydron Midden-Nederland. De naam van het nieuwe bedrijf bleef "Vitens". De gemeente bezit 34.746 gewone aandelen (0,55% van het totaal aantal gewone aandelen van het nieuwe fusiebedrijf). In 2013 hebben we € 89.000 dividend ontvangen. Per 1 januari 2006 zijn de 22.835 preferente aandelen van de gemeente in Vitens omgezet in een achtergestelde lening van € 2.283.500 met een looptijd van 15 jaar. De jaarlijkse aflossing (1/15 deel) wordt (t/m 2021) ten gunste van de exploitatie geboekt. Daarnaast wordt er een rente vergoed die gelijk is aan het gemiddelde percentage van de 10-jaars Nederlandse staatsleningen over de vijf voorafgaande kalenderjaren vermeerderd met 1%. De rentebetaling is achteraf per 1 juli in het daaropvolgende jaar. Voor 2014 hebben wij hiervoor een bedrag van € 68.500 begroot.

Wadinko N.V.

De gemeente bezit 75 aandelen van de in totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Wadinko heeft ten doel:

- het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken;
- het bevorderen van werkgelegenheid in die provincie, één en ander in de ruimste zin, waarbij de vennootschap bij het nastreven van bovengenoemde doelstellingen zal handelen overeenkomstig hetgeen in de markt waarin zij opereert gebruikelijk is.

Het ontvangen dividend van Wadinko bedroeg in 2013 € 37.500.

Enexis nv / Attero nv / PBE bv

Op 30 september 2009 heeft de overdacht plaatsgevonden van de 64.662 aandelen Essent Productie- en Levering Bedrijf (PLB) aan RWE. Om de verkoop van Essent PLB mogelijk te maken zijn vijf vennootschappen opgericht. De twee operationele vennootschappen zijn nodig om de bedrijfsonderdelen van Essent onder te brengen die niet konden of mochten worden verkocht. De overige drie vennootschappen hebben geen operationele activiteiten en kunnen worden geliquideerd nadat het doel is bereikt. Deze SPV's (Special Purpose Vehicles) creëren de noodzakelijke randvoorwaarden voor maximalisatie van de verkoopopbrengst Essent. Plus een optimale (financiële) risicoafdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke Aandeelhouders. De deelname aan de nieuwe vennootschappen met het aantal aandelen ziet er als volgt uit.

Operationele vennootschappen:

1. Enexis Holding N.V. 64.662 aandelen
Fungeert als holding vennootschap voor de netwerkactiviteiten.
In 2013 is € 42.000 dividend ontvangen.
2. Attero Holding N.V. 64.662 aandelen
Fungeert als holding voor de milieuactiviteiten.
In 2013 is € 3.200 dividend ontvangen. De kans bestaat dat Attero in 2014 doorverkocht gaat worden. Diverse partijen hebben hun interesse daarvoor kenbaar gemaakt. Hierdoor zou het dividend kunnen wegvallen maar staat daar een eenmalige baat tegenover.

De volgende SPV's:

1. Verkoop Vennootschap B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen voor een efficiënte afwikkeling van de rechten en verplichtingen van de Verkopende Aandeelhouders
2. Vordering op Enexis B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.
3. Claim Staat Vennootschap B.V. 864 aandelen
De primaire taak is het voeren van een schadevergoedingsprocedure tegen de Staat der Nederlanden namens de Aandeelhouders.

In het verleden is als gevolg van een fusieproces van elektriciteitsbedrijven, door de gemeente Dalfsen een niet opeisbare achtergestelde lening van € 90.800 aan Essent verstrekt. Bij de verkoop aan Enexis is de lening mee over gegaan. Hierover wordt 9% rente (€ 8.200) vergoed en verantwoord bij het product Nutsbedrijven.

N.V. ROVA Gemeenten

De gemeente heeft de volgende financiële banden met de ROVA N.V.:

- een dienstverleningsovereenkomst voor onbepaalde tijd (omvang overeenkomst 2013: afgerond € 1,8 miljoen)
- aandelenbezit: de gemeente Dalfsen heeft 360 aandelen van de in totaal 8.551 aandelen (4%). De totale boekwaarde van deze aandelen is € 40.680.
- verstrekte lening: de gemeente Dalfsen heeft aan ROVA een lening verstrekt van € 628.000, waarover 8% rente wordt uitgekeerd. Jaarlijks wordt € 50.000 aan rente ontvangen. De lening loopt tot 2016.
- In 2013 is € 254.800 dividend ontvangen.

Wij ontvangen de maandelijkse voorschotfacturen van de ROVA op tijd en met een vaste regelmaat, terwijl ook de bedragen waar wij recht op hebben, steeds op tijd aan ons worden overgemaakt.

De aandeelhouders van ROVA zijn de 20 participerende gemeenten. Jaarlijks wordt een financieel verslag opgesteld en voorgelegd aan de aandeelhouders. Het jaarverslag wordt door een onafhankelijke accountant beoordeeld. Een samenvatting van het jaarverslag wordt jaarlijks gepresenteerd aan de financiële specialisten en verantwoordelijke wethouders van de aandeelhouders. Tijdens de bijeenkomsten worden ook toekomstige investeringen, eventuele verliezen en verwachtingen voorgelegd.

In onderstaande overzichten is een samenvatting opgenomen van het financiële jaarverslag van ROVA 2012.

Daaruit blijkt dat de omzet en resultaat al vele jaren positief en constant zijn. Ook de vermogenscijfers zijn positief en hebben weinig risico's.

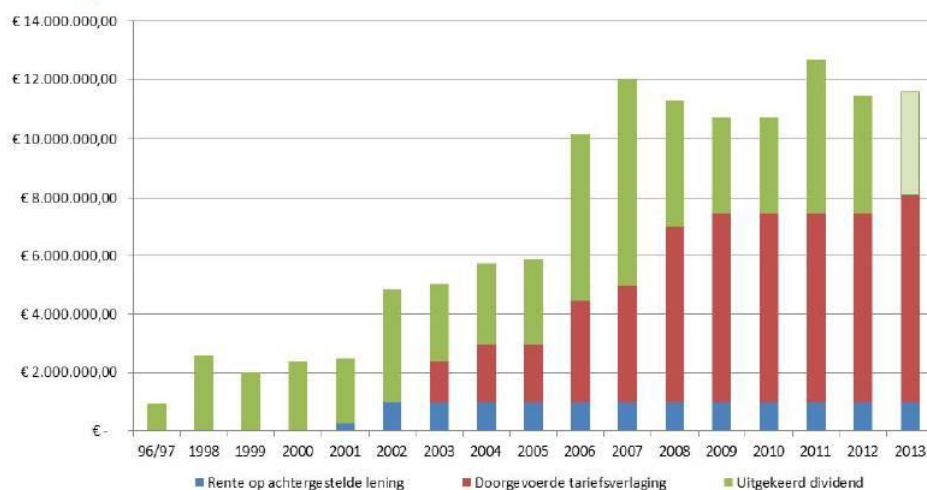
FINANCIËN | ONTWIKKELING OMZET EN RESULTAAT (bedragen in duizenden euro's)

	2012	2011	2010	2009	2008
<i>Resultaat</i>					
Omzet	66.070	67.856	68.412	66.300	62.934
Resultaat na belastingen	5.204	6.656	7.512	5.511	5.989
<i>Vermogen</i>					
Balanstotaal	73.902	74.456	78.642	70.213	69.730
Eigen vermogen	22.322	22.288	20.836	19.994	18.466
Eigen vermogen/balanstotaal in %	30,2%	29,9%	26,5%	28,5%	26,5%
Aansprakelijk vermogen	34.652	35.298	37.207	37.046	36.198
Aansprakelijk vermogen/balanstotaal in %	46,9%	47,4%	47,3%	52,8%	51,9%

FINANCIËN | AANDEELHOUDERSRENDEMENT

Aandeelhoudersrendement is het rendement op ingelegd vermogen. In de organisatiedoelstellingen van ROVA worden deze niet alleen vertaald naar financieel rendement, maar ook naar realisatie van afvaldoelstellingen en beheersing van kosten voor de inwoners. Het financieel rendement wordt

gevormd door een drietal uitkeringen aan aandeelhouders, te weten dividend, verlagingen van tarieven en rentevergoeding op achtergestelde leningen. Alle uitkeringen zijn in de grafiek samen gebracht en vormen het 'aandeelhoudersrendement'.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

De veiligheidsregio voert de wettelijke taken en bevoegdheden uit op het gebied van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Uitgangspunt is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking, als 1 organisatie, bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de veiligheidsregio bedroeg in 2013 € 207.000. Met ingang van 1 januari 2014 valt het geheel van de brandweezorg onder de Veiligheidsregio.

Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van 430.000 inwoners in twaalf gemeenten in de regio IJsselland. Met en voor deze gemeenten werkt de GGD IJsselland aan de ontwikkeling van een veilige en gezonde regio. De openbare gezondheidszorg is gericht op het beschermen en bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van ziekten. Gemeenten vervullen binnen de openbare gezondheidszorg een belangrijke rol. Het beleid wordt onder andere vastgelegd in nota's lokaal gezondheidsbeleid. De GGD vervult uitvoerende, adviserende en coördinerende taken. De openbare gezondheidszorg ondergaat voortdurend veranderingen. Dit is het gevolg van demografische ontwikkelingen, veranderingen in het risicobewustzijn en gedrag, in de fysieke en sociale omgeving en in de zorg, maar ook van wet- en regelgeving en ontwikkelingen in de wetenschap. Dit heeft gevolgen voor het takenpakket van de GGD. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de GGD IJsselland bedroeg in 2013: € 422.000.

WEZO N.V.

De WEZO NV (Werkvoorzieningschap Zwolle en Omgeving NV) is een naamloze vennootschap met als aandeelhouders vijf regionaal gebonden gemeenten (Dalfsen, Hattum, Raalte, Zwartewaterland en Zwolle). In hoofdlijnen is Wezo NV belast met de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. Via het aandeelhouderschap vindt de politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid plaats. Het aandelenkapitaal van de NV bestaat uit 908 certificaten van € 1.000. De gemeente Dalfsen heeft hiervan 42 certificaten van € 1.000 in bezit. Het aandeel van Dalfsen bedraagt dus 4,63% in het aandelenkapitaal. In het totale maatschappelijk aandelenkapitaal van € 4,5 miljoen is door de deelnemende gemeenten per 31 december 2005 een bedrag gestort van € 2,33 miljoen, waarvan door de gemeente Dalfsen is gestort € 105.000. In 2011 is deze waarde conform het BBV afgewaardeerd tot € 1, omdat de verwachting is dat de aandelen geen waarde meer vertegenwoordigen. De exploitatie bijdrage van de gemeente bedroeg in 2013: € 138.000. In 2014 treft de gemeente Dalfsen voorbereidingen om met ingang van 1 januari 2015 uit de gemeenschappelijke regeling te treden.

Stichting Larcom

De gemeente Dalfsen heeft in 2001 besloten deel te nemen in de Gemeenschappelijke Regeling WEZO voor wat betreft de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. De voormalige gemeente Nieuwleusen nam deel in de Gemeenschappelijke Regeling Vechtdal (GR Vechtdal)/Stichting Larcom. Formeel is er geen bestuurlijke betrokkenheid bij de GR Vechtdal. Vanwege het feit dat ongeveer 100 personen uit de gemeente Dalfsen werkzaam zijn bij Larcom is Dalfsen nog wel gebonden. Een gevolg hiervan is in 2007 een Bijzonder Achtergestelde Lening (BAGL) verstrekt evenals een overbruggingslening van € 160.000 met een looptijd van 10 jaar. In 2011 is de waarde van de BAGL conform het BBV afgewaardeerd tot € 1, omdat de Larcom (op het toetsmoment) niet aan de terugbetalingsverplichting voldeed. De exploitatiebijdrage van de gemeente bedroeg in 2013: € 203.600.

3.7 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

In het kader van het verbetertraject Planning & Control is in 2013 gestart met het onderzoek naar risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en afgerond begin 2014. Wij willen hiermee ons risicomanagement verder professionaliseren en hierop beleid formuleren en implementeren. Dit moet leiden tot het vergroten van het risicobewustzijn en het vergroten van de kennis over de benodigde weerstandscapaciteit en beleidsvorming ten aanzien van het aan te houden weerstandsvermogen. Risicomanagement is het continue en systematisch doorlopen van de organisatie op risico's met het doel gevolgen te voorkomen en de kans erop te verkleinen. In de loop van 2014 wordt dit risicomanagementbeleid door uw raad vastgesteld.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente Dalfsen aan een drietal eisen te voldoen op het gebied van risicomanagement. Zo dient de gemeente te beschikken over:

1. een risicomanagementbeleid;
2. een risicoprofiel;
3. een berekening van het weerstandsvermogen.

Risicomanagementbeleid

Naast de wettelijke verplichting van het BBV helpt risicomanagement ook bij het maken van afwegingen bij investeringsbeslissingen, biedt het inzicht in de grootste risico's en helpt het de continuïteit van de organisatie te verbeteren.

De definitie van een risico is: de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Uit deze definitie volgt dat een goede omschrijving van een risico drie elementen bevat:

- 1) *Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)*
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) *Negatief gevolg*
De negatieve gevolgen van een risico kunnen zowel financieel als niet financieel van aard zijn. We richten ons echter hoofdzakelijk op het in kaart brengen van de financiële gevolgen die de gebeurtenissen met zich meebrengen. Risico's die mogelijk leiden tot aantasting van het imago van de gemeente dan wel andere niet-financiële gevolgen te weeg kunnen brengen worden niet gekwantificeerd.
- 3) *Een betrokkene, voor wiens rekening de negatieve gevolgen komen*
De betrokkene is hierbij de gemeente Dalfsen als organisatie of, waar van toepassing, een specifieke afdeling.

Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie worden afzonderlijk benoemd en vastgesteld in de paragraaf Grondbeleid.

Inventarisatie risico's

Door middel van een workshop door BNG Advies en via afzonderlijke gesprekken is in 2013 de kennis over risicomanagement en het bewustzijn van risico's in de organisatie vergroot. Met de overgedragen kennis zijn de afdelingshoofden en hun medewerkers in staat de belangrijkste risico's te benoemen en kwantificeren. Zo is het eerste organisatiebrede risicoprofiel opgesteld. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans als het gevolg van een risico te worden bepaald. Daartoe wordt gebruik gemaakt van 'referentiebeelden' om te bepalen in welke klasse een risico zich bevindt.

Kans

Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet hanteren we 5 klassen met de volgende referentiebeelden:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg

Hiervoor hanteren we 5 klassen met de volgende indeling:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 25.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 25.000 < x < € 95.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 95.000 < x < € 250.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 250.000 < x < € 450.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 450.000$	(> 1% van begroting)

Risicoscore

De risicoscore wordt bepaald door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule.

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: $5 \times 5 = 25$. Met behulp van de risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te worden gemanaged. De prioritering op risicoscore kan echter een vertekend beeld geven, aangezien een risico met een kans in klasse 5 en een gevolg in klasse 5 bovenaan de lijst komt te staan. Terwijl een risico met een kans in klasse 1 en een gevolg in klasse 5 wellicht een veel grotere impact heeft. Deze invloed is in onderstaande tabel meegenomen.

Risicoprofiel (top 10)

De organisatie is aan de slag gegaan met het inventariseren en kwantificeren van potentiële risico's. Die gegevens zijn door BNG Advies beoordeeld op kwaliteit, volledigheid en uniformiteit. In vervol ginterviews zijn de belangrijkste risico's nogmaals doorgelopen om het risicoprofiel definitief te maken. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een risicoprofiel dat bestaat uit 48 risico's. De grondexploitaties zijn hierin niet meegenomen omdat daar een rekenkamer onderzoek naar liep. Op de verdere uitwerking van het risicomangement voor de grondexploitaties is in de paragraaf grondbeleid uitvoerig ingegaan onder het kopje "Onderzoek gemeenteraad naar de grondexploitaties".

Niet alle risico's zijn even groot. In het risicomanagementbeleid van de gemeente Dalfsen is afgesproken dat er gerapporteerd wordt over de top 10 risico's. Deze worden in onderstaande tabel benoemd en verder toegelicht.

	Risico	Kans	Gevolg	Gevolg geld	Risicoscore	Invloed
1	Waterfront	3	5	0 – 2.500.000	15	34%
2	Decentralisaties: AWBZ-Wmo	4	5	350.000 – 700.000	20	20%
3	Decentralisaties: participatiewet	4	3	95.000 – 250.000	12	8%
4	Algemene uitkering gemeentefonds	3	3	95.000 – 250.000	9	5%
5	Decentralisaties: jeugdzorg	3	3	95.000 – 250.000	9	5%
6	Buitenonderhoud onderwijshuisvesting	3	3	95.000 – 250.000	9	4%
7	Wachtgeldverplichtingen B&W	2	3	95.000 – 250.000	6	3%
8	Sociale werkvoorziening	3	3	0 – 250.000	9	3%
9	Trefkoele	1	5	0 – 1.000.000	5	3%
10	Grote projecten	2	2	25.000 – 95.000	4	1%

Het risicoprofiel is een momentopname en voortdurend in beweging. Om deze reden wordt het risicoprofiel twee keer per jaar geactualiseerd.

In de praktijk blijkt dat binnen de gemeente Dalfsen het begrip mogelijke budgetoverschrijding en risico door elkaar worden gebruikt. In veel gevallen werden wensen ten aanzien van nieuwe kredieten door afdelingen benoemd als risico, terwijl extra krediet binnen de gemeente Dalfsen eerst goedgekeurd moet worden door de gemeenteraad. Bij goedkeuring dient hier dekking tegenover te staan. Dat kan in de vorm van beschikbare reserves en voorzieningen, zolang deze voorradig zijn. Bij de gemeente Dalfsen zijn deze in ruime mate aanwezig.

Toelichting risico's

De belangrijkste risico's (top 10) worden hieronder omschreven.

Risico: Waterfront

Waterfront/markt/afzetrisico

In het Waterfront (inbreidingslocatie) zijn vijf bouwdelen gepland:

1. 20 woningen. Deze zijn alle verkocht aan woningcorporatie VechtHorst
2. 12 woningen. Hiervan zijn er 6 verkocht. De overige woningen zijn in de verkoop. Verwachting is dat deze woningen in de loop van 2014 verkocht worden.
3. 18 woningen en 1000 m2 detailhandel / horeca. Deze woningen en bedrijfsruimtes staan gepland voor 2016
4. 12 woningen. Deze woningen staan gepland voor 2016
5. 18 woningen. Hiervan zijn er nu maximaal 11 in verkoop. De overige 7 staan gepland voor 2015.

De einddatum voor het project staat gepland in december 2018. Met de projectontwikkelaar (OCW) is afgesproken dat er gestart wordt met bouwen wanneer er een voorverkooppercentage is bereikt van 70% per bouwdeel. De grond wordt op dat moment afgenomen door OCW.

De provincie subsidieert het project voor een bedrag van € 1.996.000. Als voorwaarde is gesteld dat het project is afgerond op 31 december 2018. Wanneer marktomstandigheden slecht blijven is het mogelijk dat deze einddatum niet gehaald wordt. Dit kan consequenties hebben voor de hoogte van de subsidie.

In het geval projectontwikkelaar failliet gaat of zich om andere redenen moet terugtrekken uit het project zal de gemeente een nieuw plan moeten maken met een of meerdere projectontwikkelaars. Eventueel kan gekozen worden om bepaalde delen uit het plan zelf te ontwikkelen. Het risico hierop is lastig in te schatten maar wanneer het zich voordoet betekent dit extra plankosten en renteverlies door een langere doorlooptijd. In de raamovereenkomst met OCW zijn afspraken gemaakt over de situatie waarbij OCW en gemeente afscheid van elkaar nemen (worst case scenario's). De afspraken houden in dat OCW zich heeft verplicht de onbebouwde gronden te egaliseren en in te zaaien met gras en woonrijp maakt op basis van het bestaande wegennetpatroon.

Risico: Decentralisaties: AWBZ - Wmo

De decentralisatie van de AWBZ-Wmo, Participatiewet en Jeugdzorg naar gemeenten vormt door de bezuinigingen een risico voor de gemeenten. Alle drie staan ze in de top 10 van onze grootste risico's.

Met name de drie onderdelen van de Wmo brengen risico's met zich mee. Ten eerste de voorgenomen bezuiniging van 40% op het budget voor hulp bij het huishouden. Dit betekent ofwel een flinke bezuiniging toepassen op de hulp bij het huishouden ofwel de bezuiniging niet doorvoeren en het bedrag elders in de begroting zoeken. Het bezuinigingspercentage is in Dalfsen waarschijnlijk (ca. 28%), hetgeen neerkomt op een bezuiniging van zo'n € 700.000 structureel vanaf 2015.

De gemeenteraad van Dalfsen heeft het standpunt ingenomen dat de decentralisaties "budgetneutraal" moeten worden ingevoerd. Dit komt erop neer dat het uitgavenniveau in overeenstemming moet zijn met de middelen die van het Rijk worden ontvangen. Er zal dus een nieuw concept voor de hulp bij het huishouden moeten worden ontwikkeld om deze voorziening tegen veel lagere kosten uit te voeren. De overschotten op de Wmo in de jaren 2013 en 2014 bedragen bij elkaar ongeveer € 1,5 miljoen. Het voorstel is om een reserve te vormen van dit bedrag. Een deel van dit bedrag kan incidenteel worden ingezet om tekorten op de Wmo (m.n. de hulp bij het huishouden) aan te zuiveren als er nog niet voldoende is bezuinigd.

In de tweede plaats moet een bezuiniging van 15% worden toegepast op de functie Begeleiding. Deze voorziening komt over van de AWBZ. De gemeente Dalfsen ontvangt een bedrag van € 3,72 miljoen voor de nieuwe taken. Geschat wordt dat ongeveer 330 cliënten gebruik maken van deze voorziening. Het is op dit moment niet mogelijk om aan te geven of het genoemde bedrag voldoende is om de voorzieningen voor de huidige doelgroep te bekostigen.

Een derde risico zit op het onderdeel vervoer, en specifiek de Regiotaxi. Ondanks een aantal maatregelen zijn de laatste twee jaar de kosten voor de Regiotaxi flink gestegen. Daar komt bij dat de provincie Overijssel plannen heeft flink te bezuinigen op de Regiotaxi. Hoe de bezuinigingen precies worden ingevuld en wat er dus nog overblijft van deze voorziening is op dit moment nog niet bekend. Provinciale Staten heeft hierover nog geen definitief besluit genomen. Evenals bij de Hulp bij het Huishouden moet dus waarschijnlijk bij de Regiotaxi in de komende raadsperiode een nieuw concept worden uitgedacht en uitgewerkt. Mogelijk dat de pilot mobiliteit in Lemelerveld hierover inspiratie kan opdoen.

Risico: Decentralisaties: participatiewet

Het grootste risico bij de Participatiewet is de exploitatie van de sociale werkvoorziening. De rijksbijdrage per WSW-er loopt stapsgewijs terug van € 27.000 tot € 22.500 in 2018. De huidige groep WSW-werknemers stroomt maar langzaam uit waardoor vrijwel het hele participatiebudget opgaat aan deze groep. De schatting is dat er ongeveer € 25.000 per full-time WSW-er nodig is waardoor vanaf 2018 ongeveer € 2.500 per werknemer niet gedekt kan worden uit de rijksbijdrage. Omgerekend naar full-time dienstverbanden betreft het ongeveer 130 dienstverbanden. De schatting is dus dat de gemeente Dalfsen € 300.000 per jaar tekort komt op het toekomstige participatiebudget. Dit is ongeveer hetzelfde bedrag als nu ook aan aanvullende gemeentelijke bijdrage wordt betaald aan Larcom en Wezo. Dit betekent dat de gemeente bij ongewijzigd beleid vanaf 2018 aan "eigen middelen" ongeveer € 600.000 moet bijdragen aan de exploitatie van de Participatiewet. In mei 2014 is aan de Raad een notitie gezonden over de exploitatie van de WSW/Participatiewet.

Risico: Algemene uitkering gemeentefonds

De hoogte van het gemeentefonds is afhankelijk van de uitgaven die het rijk doet. Dit noemen we 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer de rijksoverheid minder uitgeeft, ontvangen we als gemeente ook minder algemene uitkering. Het tempo en hoogte van het economisch herstel zijn hierbij belangrijk en geeft dat de hoogte van de algemene uitkering moeilijk voorspelbaar is. Reeds verschillende malen hebben rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt in haar grootste inkomsten. Dit risico blijft aanwezig, zeker gezien het huidige economisch klimaat.

Risico: Decentralisaties: jeugdzorg

De 3e decentralisatie is de jeugdzorg. Het budget voor de jeugdzorg in 2015 bedraagt voor de gemeente Dalfsen € 4,3 miljoen. Voorzichtige verkenningen wijzen uit dat het onzeker is of dit voldoende is voor de huidige doelgroep. Om meer inzicht te krijgen zal de doelgroep eerst in kaart moeten worden gebracht met daarbij welke voorziening deze groep heeft, tegen welke kosten en welke indicaties hierbij worden gehanteerd. Op regionaal niveau zijn afspraken gemaakt met aanbieders van jeugdzorg, waarbij afspraken zijn gemaakt over innovaties en een bezuiniging van 15%. Ook hier is het onzeker of de budgetten voldoende zijn om de taken uit te voeren.

Risico: Buitenonderhoud onderwijshuisvesting

Een andere belangrijke ontwikkeling, zoals al beschreven in de programmabegroting 2014, betreft de overheveling buitenonderhoud van scholen voor primair onderwijs naar schoolbesturen per 1 januari 2015. Definitieve besluitvorming verwachten wij medio 2014. Gemeenten zullen hierdoor worden gekort op hun algemene uitkering met € 158,8 miljoen. Voor de gemeente Dalfsen komt dit neer op een korting van circa € 200.000 structureel. Met de overheveling zullen wel de onderhoudsuitgaven bij scholen/kapitaallasten volgens de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) uit de gemeentebegroting vervallen. Aangezien wij de kapitaallasten pas een jaar na de investering ramen, betekent dit voor 2015 een nadeel van € 200.000. Vanaf 2016 vallen kapitaallasten van € 75.000 vrij en komt het nadeel voor de gemeente neer op € 125.000. In de programmabegroting 2015-2018 zal dit risico financieel afgedekt moeten zijn.

Risico: Wachtgeldverplichtingen B&W

Voor de aanspraken op een wachtgelduitkering zijn wij eigen risicodragers, hiervoor is in de begroting geen bedrag opgenomen. We lopen het risico dat twee wethouders komend jaar aanspraak kunnen maken op een wachtgelduitkering. Dit is afhankelijk of de huidige wethouders wederom benoemd gaan worden. Deze twee wethouders hebben aanspraak op een uitkeringsduur van maximaal 38 maanden.

De burgemeester is benoemd voor een periode van 6 jaar en na deze periode kan hij eventueel herbenoemd worden. Bij (tussentijds)ontslag kan de burgemeester ook aanspraak maken op een wachtgelduitkering, de duur van deze uitkering is, net als bij de wethouders, maximaal 38 maanden. Ook hiervoor is geen bedrag opgenomen in de begroting.

Risico: Sociale werkvoorziening

De gemeente Dalfsen heeft het voornemen uit te treden uit de Gemeenschappelijke Regeling Wezo. Dit betekent dat de uitvoering van de WSW/Participatiewet door gemeente Dalfsen zelf ter hand wordt genomen. Nadat dit voornemen formeel kenbaar is gemaakt, heeft het algemeen bestuur van de GR Wezo het besluit genomen dat de Wet sociale werkvoorziening c.q. de Participatiewet bij voorkeur zonder een GR dient te worden uitgevoerd. Dit voornemen (dus: opheffen GR) is aan de vijf Gemeenteraden gezonden om van de gemeenten een uitspraak te krijgen. Alle gemeenteraden hebben hier in beginsel mee ingestemd al dan niet onder bepaalde voorwaarden. Inmiddels wordt nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van de opheffing van de GR Wezo en met name de gevolgen voor de uitvoeringsorganisatie de NV Wezo. De uittredingskosten voor de gemeente Dalfsen zijn nog niet bekend. Uit eigen onderzoek is een berekening gemaakt dat deze kosten circa € 240.000 bedragen. De definitieve afwikkeling is zoals gezegd nog in onderzoek. De bedoeling is dat de GR op 1 januari 2016 is opgeheven.

Naast de Wezo lopen we ook risico's bij Larcom. Door de Participatiewet zal er geen nieuwe instroom meer zijn van WSW-werknemers. Alle SW-bedrijven zullen zich dus moeten bezinnen op hun toekomst. Specifiek voor Larcom geldt dat de gemeenten Hardenberg en Ommen meer taken zelf willen uitvoeren en minder door Larcom laten uitvoeren. De gemeente Dalfsen wil met name het groenonderhoud dat door WSW-ers wordt verricht in eigen beheer gaan doen. Er zijn dus ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de omvang en continuïteit van de organisatie Larcom. De gemeente Dalfsen heeft uit het verleden (bij de opheffing van de toenmalige Gemeenschappelijke Regeling Vechtdal) een risico vanwege de garantie voor eventuele wachtgeld. Het garantiebedrag kent een aflopende reeks en is in het jaar 2039 gedaald tot € 0,-. In 2013 is het garantiebedrag € 88.950.

Risico: De Trefkoele

Bij de grote projecten lopen we diverse risico's. Het grootste project de Trefkoele+ is reeds in uitvoering. Er zijn bij bouwprojecten meerdere risico's waarvan het risico dat de aannemer failliet gaat de meest verstrekende is. In dat geval bestaat de kans dat het budget wordt overschreden. Hoewel de kans daarop niet groot is kan het financiële gevolg groot zijn.

Een ander risico is vertraging en daarmee een latere oplevering van het gebouw. Dat betekent dat er voor een langere periode een vervangende ruimte gehuurd moet worden. Het is de vraag of De Trefkoele+ die lasten kan dragen. Het project Trefkoele+ wordt vanuit de raad gemonitord door een commissie die maandelijks geïnformeerd wordt over de voortgang van de bouw en de financiën. Deze commissie rapporteert elk kwartaal aan de raad. Zodoende houden we grip op de risico's.

Risico: Grote projecten

Ook bij de overige grote projecten lopen we risico's.

De Kulturhusen zijn bijvoorbeeld in het bezit van particuliere organisaties. De gemeente heeft een subsidierelatie en is in sommige gevallen afnemer van uren (gymnastiekonderwijs) en huurt m2 ruimte (De Trefkoele+).

De risico's liggen op het vlak van de exploitaties en het groot onderhoud. Daar is jaarlijks aandacht voor, maar als het erop aankomt, dan zijn en blijven het gemeenschapsvoorzieningen waar de gemeente sterk van afhankelijk is. In alle Kulturhusen vindt bijvoorbeeld gymnastiekonderwijs plaats. Kortom, bij een (dreigend) faillissement of exploitatietekorten zal naar de gemeente gekeken worden en moeten wij onze verantwoordelijkheid nemen.

Als bijzonder risico is de veranderende demografische ontwikkeling te noemen. Die heeft gevolgen voor exploitaties (minder afname van uren) maar biedt ook weer kansen, omdat er overdag meer activiteiten te organiseren zijn. Met de exploitanten van de Kulturhusen wordt jaarlijks overleg gevoerd, waarbij de risico's onderwerp van gesprek zijn.

Middengebied Nieuwleusen: korfbalvereniging d'Ommerdieck heeft subsidie ontvangen voor het realiseren van een verenigingsruimte. In afwachting van de plannen rond 't Plein is nog niet tot realisering overgegaan. Het subsidie is al uitbetaald, maar nog niet besteed.

Sportpark Gerner: op dit moment vindt de realisering van kleed- en wasaccommodatie van ASC'62 en SVD plaats. Voor deze werkzaamheden is subsidie verstrekt en de verantwoordelijkheid voor het budget en de uitvoering ligt bij de vereniging. Bij een faillissement van een aannemer is het de vraag of er voldoende budget is om de voorzieningen te realiseren.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden.

kans 5	0	0	0	0	0
kans 4	1	1	1	0	1
kans 3	3	3	4	0	1
kans 2	1	6	1	0	0
kans 1	11	11	1	0	1
	gevolg 1 < 25.000	gevolg 2 25.000 < x > 95.000	gevolg 3 95.000 < X > 250.000	gevolg 4 250.000 < X > 450.000	gevolg 5 > 450.000

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht van het Management Team (MT). Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concernbreed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves rekenen we niet mee omdat een onttrekking uit deze reserves direct invloed heeft op dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is namelijk in hoeverre deze op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan de reserves groter dan € 100.000 zonder de claims die er in de toekomst nog op rusten.

Vrij besteedbaar	31-12-2013
Algemene reserve	4.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.200.000
Reserve riolering spaarvoorziening	552.000
Egalisatiereserve reiniging	925.000
Reserve Volkshuisvesting	1.265.000
Algemene reserve grondbedrijf	3.940.000
Post onvoorzien	83.000
Totaal	20.965.000

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Dit betreft de onbenutte belastingcapaciteit. De riool- en afvalstoffenheffing is in Dalfsen 100% kostendekkend en worden derhalve niet meegenomen.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde begin 2014	Tarief Dalfsen	Tarief art. 12 status	Vershil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	2.800.000.000	0,1060	0,1651	0,0591	1.654.000
eigenaar niet-woning	690.000.000	0,1452	0,1651	0,0199	137.000
gebruiker niet-woning	690.000.000	0,1204	0,1651	0,0447	309.000
Totaal					2.100.000

Het totale weerstandsvermogen komt hierdoor op:

Incidentele weerstandscapaciteit	20.965.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.100.000
Totaal weerstandsvermogen	23.065.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgevoerd met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde restrisico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de gemeente Dalfsen bedraagt € 3.300.000.

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	2013
Benodigde weerstandscapaciteit	3.300.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	23.065.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	7,0

Hoewel er geen wettelijke ratio's zijn, maken veel gemeenten gebruik van onderstaande waarderingstabel.

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Samenvatting risicoprofiel

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 7,0 waarderingcijfer A. Dit betekent dat de gemeente Dalfsen in ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. In vergelijking met andere gemeenten scoort de gemeente Dalfsen zeer hoog. Deze solide positie is in overeenstemming met de zeer lage schuldpositie.

3.8 PARAGRAAF KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Algemeen

Het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2012-2013 heeft vijf speerpunten benoemd, waarop in 2012 en 2013 de focus heeft gelegen.

Speerpunten duurzaamheidsbeleid 2012-2013

1. Gemeentelijke organisatie
2. Duurzaam (T)huis
3. Duurzaam Bedrijf
4. Duurzame Energie
5. Monitoring

Deze speerpunten zijn gekozen op basis van de volgende afwegingen: hebben we invloed op dit thema, is het rendabel om op dit thema in te zetten en hebben de projecten onder dit thema voldoende effect op het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Uiteindelijk zijn onder de speerpunten in 2013 ca. 30 duurzame projecten uitgevoerd, verdeeld over de diverse afdelingen. Een paar van deze projecten zijn hieronder uitgelicht.

Monitoring

De CO₂-uitstoot cijfers over 2012 zijn in 2013 bekend gemaakt. Deze zijn te vinden in de CO₂-scan 2012 welke in mei 2013 ter informatie naar de raad is gestuurd. Opvallende conclusie is dat na twee jaar van daling in 2012 voor het eerst weer een stijging van de CO₂-uitstoot is te zien. Deze CO₂-uitstoot wordt voornamelijk veroorzaakt door een groei in de uitstoot door bedrijven. Ook is berekend dat de huidige gemeentelijke projecten in 2015 een CO₂-reductie van 38,7 kton bewerkstelligen. Inmiddels zijn ook de eerste cijfers voor de CO₂-uitstoot in 2013 bekend. Het lijkt erop dat de CO₂-uitstoot door bedrijven en particulieren in 2013 licht is gedaald. Definitieve cijfers zullen bij de voortgangsrapportage in het voorjaar van 2014 bekend zijn.

Duurzaam (T)huis

Duurzaam (T)huis heeft in 2013 in het teken gestaan van de Overijsselse Aanpak 2.0. Samen met andere gemeenten is gewerkt aan het stimuleren van marktpartijen om verduurzaming in de bestaande omgeving op te pakken. Doel van de Overijsselse Aanpak 2.0 is het bewerkstelligen van een markttransitie op het gebied van duurzaam verbouwen. Na 2015 zal de markt zelf het verduurzamen van de bestaande bouw moeten oppakken. In Dalfsen is gebruik gemaakt van de inzet van Syntens. Syntens heeft met diverse marktpartijen om de tafel gezeten. We merken echter dat juist de bedrijven in de kernen met een burgerinitiatief zoals Nieuwleusen Synergie zich gaan organiseren en een aanbod voor bewoners ontwikkelen. Zo is in Nieuwleusen gewerkt aan een zonnepanelenactie en een isolatieplan in samenwerking met de lokale partijen. Onze rol hierin is ondersteunend en faciliterend. In Lemelerveld is in 2013 in samenwerking met de lokale bedrijven een Energiemarkt georganiseerd. We merken dat onze inwoners goed gebruik maken van de Overijsselse subsidieregelingen. Tussen 1 juli 2012 en 31 januari 2014 hebben 383 inwoners een Duurzaamheidspremie aangevraagd. Hierbij is voor € 162.300 aan subsidie uitgegeven. Gevelisolatie is de meest genomen maatregel. Dalfsen staat met deze aantallen verstrekte Duurzaamheidssubsidies, ten opzichte van het aantal woningen in de gemeente, in de top 5 van Overijssel. Daarnaast is de gemeentelijke Duurzaamheidslening per 1 juli 2012 ook overgegaan naar de provincie Overijssel. In totaal zijn bij de provincie tussen 1 juli 2012 en 31 januari 2014 53 leningen verstrekt voor een totaal van € 341.043. Het overgrote deel (38 leningen) hiervan is besteed voor de aanschaf van zonnepanelen. We zien binnen Duurzaam (T)huis dat de focus verschuift van advisering naar begeleiding bij uitvoering en van isolatie naar duurzame energieopwekking. Vooral zonnepanelen worden steeds populairder.

Energieneutrale nieuwbouwwijken

In 2012 is gestart met het bouwrijp maken van de gasloze wijk Nieuwe Landen II. Het doel van de gemeente is om alleen nog maar energieneutraal te bouwen. De eerste kavels in Nieuwe Landen II zijn eind 2012 uitgegeven. Deze bewoners hebben in 2013 begeleiding van de gemeente gekregen in hun zoektocht naar het juiste concept voor een energieneutrale woning. Hiervoor zijn meerdere bijeenkomsten gehouden en hebben de bewoners individuele begeleiding gekregen. De ervaringen van de bewoners met deze individuele begeleiding waren matig positief. In 2014 zal daarom naar meer aansluiting bij de wensen van de bewoners worden gezocht. De woningen moeten een voorbeeld worden voor andere potentiële bewoners van de Nieuwe Landen II. We zien steeds meer animo voor duurzaam bouwen. In 2013 is ook subsidie voor duurzame nieuwbouw uitgegeven. In totaal is hiervan door 24 woningen gebruik van gemaakt en is voor € 102.500 aan subsidie uitgegeven.

Demowoningen nieuwbouw

Om inwoners van Dalfsen te verleiden om duurzaam te bouwen is het van belang dat er voorbeeldwoningen zijn, waar inwoners een kijkje kunnen nemen en inspiratie kunnen opdoen. In 2013 zijn in totaal 16 duurzame demowoningen nieuwbouw gerealiseerd. Het gaat hierbij zowel om vrijstaande woningen, als om rijwoningen en 2de kappers in diverse kernen. In 2014 gaan de woningen open voor publiek.

Duurzaam bedrijf

In totaal zijn in 2013 68 energiescans bij bedrijven aangevraagd. We staan hiermee op de 5e plek van Overijssel. Mede door de economische crisis zijn nog weinig bedrijven overgegaan op het uitvoeren van de aanbevelingen uit de energiescans. Wel hebben een groot aantal bedrijven zonnepanelen laten plaatsen. Duurzaam Bedrijf Dalfsen heeft daarnaast, via de provincie, aantrekkelijke financiële regelingen, zoals korting op energiescans, een 'geld-terug-actie' bij investeringen in duurzame maatregelen en duurzaamheidsleningen aan de ondernemers aangeboden. Voor de uitvoering is een Energieloket voor bedrijven ingericht. Dit werd vormgegeven door de lokale bedrijven Archetex en Energie Kenniscentrum.

Duurzaamheidsprijs

Elk jaar wordt de Duurzaamheidsprijs uitgereikt aan innovatieve en duurzame ondernemers in de gemeente Dalfsen. We merken dat de prijsuitreiking erg wordt gewaardeerd door de ondernemers. Winnaars zijn trots op hun prijs. In 2013 is Roelofs Lemelerveld door de jury uitverkoren. De aanmoedigingsprijzen waren voor Kwekerij Eef Stel en Jumbo Dalfsen.

Zonne-energie

In 2013 is een vervolg op Duurzaam Genieten gestart. Hierbij is wederom een collectieve inkoopactie i.s.m. met de ROVA en de gemeenten Staphorst, Zwartewaterland en Steenwijkerland georganiseerd. De animo voor de actie was dit keer minder, hoewel er voor Dalfsen nog steeds subsidie beschikbaar was. Het bedrijfsleven heeft aangegeven, dat collectieve inkoop door de overheid niet in hun belang is. Daarom heeft Dalfsen gekeken naar alternatieve manieren om zonne-energie te promoten. In oktober 2013 is de Zonnekaart van Dalfsen gelanceerd, waarop inwoners het potentieel van hun eigen dak kunnen bepalen.

Financiering van zonne-energie blijft moeilijk. Vooral voor niet-MKB organisaties is het lastig om zonnepanelen te kunnen plaatsen. In 2013 heeft Dalfsen meerdere malen met de scholen om de tafel gezeten. Ook is een aanbod voor een leaseconstructie gedaan. Scholen zijn echter terughoudend met het aangaan van dit soort contracten vanwege de onzekere financiële situatie en leerlingenkrimp. Ook met de Trefkoele is gekeken naar mogelijkheden om alsnog de nieuwbouw te voorzien van zonnepanelen. Met behulp van een subsidie vanuit het project Duurzaam Genieten is inmiddels akkoord gegeven voor het plaatsen van 55 panelen.

Windenergie

In 2013 is met Nieuwleusen Synergie gesproken over de mogelijkheid om drie windmolens te plaatsen ten behoeve van het dorp Nieuwleusen. In april 2013 heeft de raad besloten om mee te werken aan drie extra windturbines in de gemeente Dalfsen, waarbij de exploitatie komt te liggen bij Nieuwleusen Synergie en voor de exploitatie van de windturbines een aparte BV wordt opgericht. In 2014 werkt Nieuwleusen Synergie een plan van aanpak uit.

Gemeentelijke organisatie

In de zomer van 2013 is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om de gemeentelijke gebouwen verder te verduurzamen. Hierbij is rekening gehouden met de gebouwen die in gemeentelijk beheer blijven en energiemaatregelen die binnen 15 jaar zijn terugverdiend. Zonnepanelen, energiemanagement en diverse vormen van duurzame verwarming zijn als kansen uit het onderzoek gekomen. Met het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2014-2015 is budget voor deze maatregelen aangevraagd. In 2014 en 2015 zal uitvoering worden gegeven aan de aanbevelingen.

Energiebesparing op maat

Bewoners van sociale huurwoningen en met een uitkering hebben vaker dan gemiddeld te maken met een hoger energieverbruik, enerzijds doordat mensen vaker thuis zijn en anderzijds door verouderde woningen zonder voldoende isolatie. Daarom is in 2013 het project Energiebesparing op maat uitgevoerd. Een E-team, bestaande uit twee uitkeringsgerechtigden, is bij andere uitkeringsgerechtigden op bezoek gegaan om uitleg te geven over energiebesparing en een energiebesparingspakket met een gemiddelde waarde van € 70,- te installeren. In dit pakket zaten onder andere radiatorfolie, ledlampen, buisisolatie en tochtwering. In totaal hebben 59 gezinnen met een uitkering met het project meegedaan. Inmiddels zijn ook 12 gezinnen die bij de voedselbank lopen door het E-team bezocht. Woningcorporatie Vechthorst heeft, naar aanleiding van de projectresultaten aangegeven graag het project naar eigen klanten uit te willen breiden. In 2014 zullen daarom nog eens 75 gezinnen worden bezocht.

Duurzaam Leefbaar Lemelerveld

In 2013 is, in navolging van Nieuwleusen Synergie, de coöperatie Duurzaam Leefbaar Lemelerveld opgericht. Net is in Nieuwleusen is ook in Lemelerveld door een gemeente een co-creatie traject ingezet om de planvorming op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid te begeleiden. Na wat opstartproblemen zijn in december 2013 de definitieve projecten vastgesteld en zijn projectleiders aangewezen. De verhouding tussen sociaal en duurzaam bij de projecten is ongeveer 50/50, wat Duurzaam Leefbaar Lemelerveld weer een uniek burgerinitiatief maakt. We verwachten dat Duurzaam Leefbaar Lemelerveld in 2014 de eerste stappen richting uitvoering gaat nemen.

Proeftuin Energieneutraal Renoveren

In 2013 is gestart met de werving van deelnemers voor de Proeftuin Energieneutraal Renoveren. Dalfsen is naast Ommen, Hardenberg, Zwolle, Kampen en Deventer een van de deelnemende gemeenten aan deze Proeftuin. In de Proeftuin zoeken bewoners samen naar de mogelijkheden om energieneutraal te renoveren en is het streven om een gezamenlijke uitvraag richting te markt te doen. Bewoners die overgaan op uitvoering ontvangen van de provincie een stimuleringssubsidie. Dalfsen heeft inmiddels 1 deelnemer in de Proeftuin.

Integrale samenwerking

Naast de eigen projecten is het projectteam Duurzaamheid in 2013 veelvuldig bij projecten van andere afdelingen betrokken geweest en hebben we daar ook onze inbreng gehad. Het projectteam Duurzaamheid heeft geadviseerd, meegewerkt en meegedacht bij de volgende projecten: MFA De Trefkoele, Opwaardering Westermolen, De Nieuwe Landen II, Westerbouwlanden-Noord, Oosterdalfsen, Structuurvisie Buitengebied, windenergie, duurzame mobiliteit, biomassaprojecten en Hoonhorst zegt DAG!.

Hoofdstuk 4 Jaarrekening

4.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2013

balans per 31-12-2013

ACTIVA	Ultimo 2013	Ultimo 2012
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	31.785.143	34.314.765
- Investerings met een economisch nut	28.774.338	31.540.976
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	3.010.805	2.773.789
<i>Financiële vaste activa</i>	10.109.140	10.094.214
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	141.885	141.885
- Gemeenschappelijke regelingen	1	1
- Leningen aan:		
- Woningbouw corporaties	4.392.601	4.791.919
- Deelnemingen	2.368.571	2.752.807
- Overige langlopende leningen u/g	3.111.380	2.309.086
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	94.702	98.516
Totaal vaste activa	41.894.283	44.408.979
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	31.335.235	28.576.944
- Grond- en hulpstoffen:		
- Overige grond- en hulpstoffen	2.795.346	3.171.113
- Niet in exploitatie genomen bouw gronden	9.320.735	9.147.357
- Onderhanden w erk, waaronder gronden in exploitatie	19.203.850	16.235.890
- Gereed product en handelsgoederen	15.304	22.584
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	7.355.414	5.573.769
- Vorderingen op openbare lichamen	5.948.758	4.640.756
- Overige vorderingen	1.406.656	933.013
<i>Liquide middelen</i>	0	1.021.409
- Kassaldi	0	950
- Bank- en girosaldi	0	1.020.459
<i>Overlopende activa</i>	4.822.374	1.765.114
Totaal vlottende activa	43.513.023	36.937.236
Totaal generaal	85.407.306	81.346.215

balans per 31-12-2013

PASSIVA	Ultimo 2013	Ultimo 2012
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	61.179.417	64.465.244
-Algemene reserves	4.000.000	4.000.000
-Bestemmingsreserves		
-overige bestemmingsreserves	55.936.299	59.544.520
-Nog te bestemmen resultaat	1.243.118	920.724
<i>Voorzieningen</i>	6.304.604	2.445.931
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	3.120.447	3.832.492
-Onderhandse leningen van:		
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.120.447	3.832.492
Totaal vaste passiva	70.604.468	70.743.667
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	11.364.899	7.098.421
-Bank- en girosaldi	5.373.474	0
-Overige schulden	5.991.425	7.098.421
<i>Overlopende passiva</i>	3.437.939	3.504.127
Totaal vlottende passiva	14.802.838	10.602.548
Totaal-generaal	85.407.306	81.346.215

4.2 PROGRAMMAREKENING 2013

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	-6.609	29.635	23.026	-7.141	29.962	22.821	-7.796	30.924	23.128	-655	962	307
Openbare Orde en Veiligheid	-2.175	43	-2.132	-2.277	75	-2.202	-3.295	1.099	-2.195	-1.018	1.025	7
Beheer Openbare Ruimte	-5.196	120	-5.076	-5.093	167	-4.926	-5.335	317	-5.018	-242	150	-92
Economische Zaken	-534	491	-43	-539	496	-43	-76	77	1	463	-419	44
Onderwijs	-2.255	52	-2.203	-2.217	52	-2.165	-2.340	60	-2.280	-123	8	-115
Cultuur, Sport en Recreatie	-3.106	222	-2.884	-3.580	222	-3.358	-4.904	199	-4.704	-1.324	-23	-1.347
Soc Voorz/Maatsch Dienstverl	-13.270	5.815	-7.455	-13.840	6.644	-7.196	-13.424	6.660	-6.764	416	16	432
Volksgezondheid en Milieu	-5.704	3.882	-1.822	-5.732	3.672	-2.060	-5.418	3.650	-1.767	314	-22	292
Ruimtelijke Ord/Volkshuisvest	-3.321	1.897	-1.424	-3.504	1.953	-1.551	-5.901	2.215	-3.686	-2.397	262	-2.135
Saldo voor bestemming	-42.170	42.157	-13	-43.923	43.243	-680	-48.489	45.202	-3.287	-4.566	1.959	-2.607
Stortingen in reserves	-4.228	0	-4.228	-8.419	0	-8.419	-5.497	0	-5.497	2.922	0	2.922
Onttrekkingen aan reserves	0	4.267	4.267	0	9.721	9.721	0	10.027	10.027	0	306	306
Saldo na bestemming	-46.398	46.424	26	-52.342	52.964	622	-53.986	55.229	1.243	-1.644	2.265	621

4.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Bij raadsbesluit van 28 maart 2011 is de nota waardering en afschrijving vaste activa van de gemeente Dalfsen opnieuw vastgesteld. Hierin zijn nadere uitgangspunten en kaders gesteld met betrekking tot activering en waardering voor de komende jaren. Onder andere is hierin vastgesteld het activeringsbeleid en de te hanteren afschrijvingstermijnen van de diverse activa. Tevens is hierin bepaald dat in beginsel voor het eerst wordt afgeschreven in het boekjaar nadat de investering voor het grootste deel is afgerond.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden in het jaar waarin ze worden gemaakt in een keer ten laste van het eigen vermogen gebracht.

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Op 19 december 2011 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) door de raad vastgesteld. In deze nota is vermeld, dat op riolering investeringen niet meer wordt afgeschreven, maar dat deze rechtstreeks ten laste van de Spaarvoorziening Riolering zullen worden gebracht.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen _____	n.v.t.
Woonruimten _____	40
Bedrijfsgebouwen _____	20-40
Vervoermiddelen _____	6-10
Machines, apparaten en installaties _____	5-10
Overige materiële vaste activa w.o.	
Inventarissen _____	10-25
Automatisering _____	5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overeenkomstig de nota waardering en afschrijving vaste activa, worden infrastructurele werken in de openbare ruimte als volgt afgeschreven:

Wegen, straten, pleinen, trottoirs _____	10-25
Openbare verlichting _____	10-25
Groen en plantsoenen _____	10-25

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Overigens wordt in de genoemde nota uitdrukkelijk vermeld dat er in beginsel geen (resultaatafhankelijke) extra afschrijvingen worden gepleegd op de investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut. In het kader van het BBV worden de boekwaarden nadrukkelijk gezien als nog te dekken investeringsrestanten.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Voorraden

Overige gronden

De overige gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Niet in exploitatie genomen gronden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs inclusief bijkomende kosten, dan wel lagere marktwaarde.

Onderhanden werk

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen

Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.4 TOELICHTING OP DE BALANS

Immateriële vaste activa

	2013	2012
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Overige immateriële vaste activa	0	0
Totaal	0	0

Materiële vaste activa

	2013	2012
Investerings met een economisch nut	28.774.338	31.540.976
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.010.805	2.773.789
Totaal	31.785.143	34.314.765

Investerings met een economisch nut

	2013	2012
Gronden en terreinen	1.875.366	1.901.970
Woonruimten	0	0
Bedrijfsgebouwen	22.451.591	23.411.413
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	116.491	481.058
Vervoermiddelen	841.642	1.545.110
Machines, apparaten en installaties	3.239.107	3.875.986
Overige materiële vaste activa	250.141	325.439
Totaal	28.774.338	31.540.976

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut:

	Boekwaarde 1-1-2013	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2013
Gronden en terreinen	1.901.970		26.604-			1.875.366
Woonruimten	0					0
Gebouwen	23.411.413	624.835	682.691-	901.966-		22.451.591
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	481.058	342.582		9.872-	697.277-	116.491
Vervoermiddelen	1.545.110	165.846	738.588-	130.726-		841.642
Machines, apparaten en installaties	3.875.986	254.424	299.860-	591.443-		3.239.107
Overige materiële vaste activa	325.439			75.298-		250.141
Totaal	31.540.976	1.387.687	1.747.743-	1.709.305-	697.277-	28.774.338

Investerings met een maatschappelijk nut

	2013	2012
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.862.286	2.640.098
Overige materiële vaste activa	148.519	133.691
Totaal	3.010.805	2.773.789

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een maatschappelijk nut:

	Boekwaarde 1-1-2013	Investe- ringen	Desinves- tingen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2013
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	2.640.098	1.206.929	626.885-	196.256-	22.774-	138.826-	2.862.286
Overige materiele vaste acti	133.691	125.692	80.360-	30.504-			148.519
Totaal	2.773.789	1.332.621	707.245-	226.760-	22.774-	138.826-	3.010.805

Bij investeringen met een maatschappelijk nut mag een bijdrage uit de reserve plaatsvinden. Over het lagere bedrag vindt de afschrijving plaats.

Eind 2013 heeft de overdracht van de brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden. Alle onderdelen welke zijn overgegaan naar de Veiligheidsregio zijn per jaar einde geen onderdeel meer van de activa. Met de Veiligheidsregio is in 2013 overeenstemming bereikt omtrent de kazernie Nieuwleusen, waarbij de kazernie in 2018 wordt teruggeleverd aan de gemeente. De kazernie Nieuwleusen is geen onderdeel van reguliere afrekening met de Veiligheidsregio, maar is betaald door middel van het verstrekken van een geldlening aan de Veiligheidsregio, de jaarlijkse reguliere afschrijving dient als aflossing op deze geldlening. De geldlening is verantwoord onder de financiële vaste activa.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2013	Investe- ringen	Desinves- tingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2013
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	141.885					141.885
gemeenschappelijke regelingen	1					1
Leningen aan:						
woningbouwcorporaties	4.791.919			399.318-		4.392.601
deelnemingen	2.752.807			384.236-		2.368.571
Overige langlopende leningen	2.309.086	1.048.665		246.371-		3.111.380
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	98.516			3.814-		94.702
Totaal	10.094.214	1.048.665	0	1.033.739-	0	10.109.140

Specificatie aandelen en deelnemingen:

	2013	2012
Vitens N.V.	8.508	8.508
Enexis Holding NV	8.162	8.162
Attero Holding NV	1	1
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV	1	1
CBL vennootschap BV	9	9
Claim staat vennootschap BV	9	9
Vordering op Enexis BV	9	9
Verkoop vennootschap BV	9	9
ROVA NV	40.840	40.840
BNG NV	84.337	84.337
	141.885	141.885

Specificatie gemeenschappelijke regelingen:

	2013	2012
WEZO	1	1
	1	1

Specificatie leningen aan woningcorporaties:

	2013	2012
Woonstichting Vechthorst	4.392.601	4.791.919
	4.392.601	4.791.919

Specificatie leningen aan deelnemingen:

	2013	2012
Niet opeisbare lening Enexis	90.756	90.756
Achternestelde lening Vitens	1.217.862	1.370.096
Enexis	367.197	583.199
Lening verkoop vennootschap BV (RWE)	190.940	190.940
Voorziening Lening verkoop vennootschap BV (RWE)	-190.940	-190.940
Achternestelde lening Larcom	1	1
Overbrugging lening Larcom	64.000	80.000
Achternestelde 8% ROVA-lening	628.233	628.233
Staatslening 1959	522	522
	2.368.571	2.752.807

<i>Specificatie overige langlopende leningen:</i>	2013	2012
Polyhymnia	0	4.538
Duurzaamheidslening	258.167	500.000
VROM starterslening	1.375.000	1.175.000
De Schakel	629.548	629.548
Veiligheidsregio IJsselland	709.105	0
Bruggenplein	139.560	0
	<u>3.111.380</u>	<u>2.309.086</u>

<i>Specificatie bijdragen in activa in eigendom van derden:</i>	2013	2012
Kulturhus: Subsidie Polyhymnia	83.702	87.516
Diverse voorzieningen beleid	11.000	11.000
	<u>94.702</u>	<u>98.516</u>

In de jaarrekening 2013 heeft een correctie plaatsgevonden in de classificatie van een aantal deelnemingen, deze deelnemingen waren voorheen geïnclassificeerd onder de leningen aan deelnemingen en zijn in de jaarrekening 2013 gecorrigeerd naar de deelnemingen. In de jaarrekening 2013 is de lening aan De Schakel geïnclassificeerd als overige langlopende leningen in plaats van leningen aan deelnemingen. Voor het vergelijk zijn in de jaarrekening 2013 de vergelijkende cijfers aangepast. Het totaal aan financiële vaste activa is met deze reclassificering gelijk gebleven.

Voorraden

	2013	2012
Grond en hulpstoffen		
Overige grond- en hulpstoffen	2.795.346	3.171.113
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.320.735	9.147.357
	<u>12.116.081</u>	<u>12.318.470</u>
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.203.850	16.235.890
Gereed product en handelsgoederen	15.304	22.584
Totale voorraden	<u>31.335.235</u>	<u>28.576.944</u>

Van de grond en hulpstoffen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde	naar in	Investe-	Desinves-	Balans	Aantal m2	Prijs m2
	1-1-2013	exploitatie	ringen	teringen	waarde	31-12-2013	31-12-2013
		genomen			31-12-2013		
Gronden in voorraad:							
<u>Overige gronden</u>							
Overige percelen	2.180.713		141.658	543.279-	1.779.092	525.711	3
Oosterdalfsen II	499.120		26.601	747-	524.974	34.780	15
Paltheweg	491.280		26.735	26.735-	491.280	122.820	
Totaal overige grond- en hulpstoffen	<u>3.171.113</u>		<u>194.994</u>	<u>570.761-</u>	<u>2.795.346</u>		
<u>Bestemd voor bedrijventerrein</u>							
Bedrijventerrein Stappenbell	424.663		119.549	9.086-	535.126	17.820	30

Bestemd voor woningbouw

Vechtstraat	259.534	259.534-		0			
VechtMiet	3.294			3.294-	0		
Oosterdalfsen	5.425.697		367.437	200.658-	5.592.476	163.032	34
Molenstraat	2.275		117	2.392-	0	939	0
Oosterbouwlanden	2.571.983		156.409	4.112-	2.724.280	108.363	25
Nieuwleusen Midden	0		481	481-	0	5.370	0
De meulenhoek	0		0	0	0	1.085	0
Pr. Margrietstraat	113.658		7.497	4.842-	116.313	7.795	15
Het kleine veer	51.633		31.865		83.498	3.545	24
De Spiegel	38.972	38.972-			0		
Muldersweg	255.648		13.394		269.042	20.000	13
Totaal niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.147.357	298.506-	696.749	224.865-	9.320.735		
Totaal	12.318.470	298.506-	891.743	795.626-	12.116.081		

In de jaarrekening 2013 zijn gronden waar de raad geen stelling voornemen voor ontwikkeling heeft geassocieerd als overige grond- en hulpstoffen. Dit is conform de bijgestelde notitie grondbeleid van commissie BBV. Voor een goed vergelijk zijn de vergelijkende cijfers van 2012 hierop aangepast.

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2013 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 1-1-2013	van niet in exploitatie genomen	Investe- ringen	Inkomsten	Winst uitname	Verlies	Balans waarde 31-12-2013
Grondexploitatie:							
<u>Woningbouw</u>							
De Gerner Marke	-1.078.620		305.097	-668.867	923.611		-518.779
Waterfront	-2.820.204		728.557	-876.148			-2.967.795
De Nieuwe Landen	484.021		220.344	-207.394			496.971
Muldersveld II	-129.487		45.520	-340.833	332.864		-91.936
De Koele Hoonhorst	-116.313		25.174	-381.272	279.105		-193.306
Westerbouw. Noord	9.689.757		1.110.949	-200.200			10.600.506
De Nieuwe Landen II	2.809.936		416.822	-369.305			2.857.453
Vechtstraat	0	259.534	256.361				515.895
De Spiegel	0	38.972	6.872				45.844
<u>Bedrijventerreinen</u>							
Welsum	-17.445		10.384	-68.062	58.623		-16.500
De Grift III	6.703.126		1.011.554	-12.390	0		7.702.290
Posthoornweg West	212.962		5.633				218.595
Parallelweg	498.157		56.455				554.612
Totaal	16.235.890	298.506	4.199.722	-3.124.471	1.594.203	0	19.203.850

Voor verdere informatie over de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de programma's 4 en 9. (Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) en naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

	2013	Voorziening oninbaarheid	2013	2012
Vorderingen op openbare lichamen	5.948.758		5.948.758	4.640.756
Debiteuren algemeen	781.088		781.088	378.251
Debiteuren belastingen	146.747		146.747	102.703
Overige vorderingen	905.756	-426.935	478.821	452.059
	7.782.349	-426.935	7.355.414	5.573.769
<u>Vorderingen op openbare lichamen:</u>				
Rijksoverheid			314	81.649
Belastingdienst (incl. vordering BCF)			2.680.713	2.546.121
Provincie			2.227.674	1.969.737
Overige openbare lichamen			1.040.057	43.249
			5.948.758	4.640.756

Liquide middelen

	2013	2012
Kassaldi	0	950
Banksaldi	0	1.020.459
	0	1.021.409

Overlopende activa

	2013	2012
Vooruitbetaalde bedragen	1.847.831	15.000
Nog te ontvangen bedragen	2.970.066	1.744.708
Overige	4.477	5.406
	4.822.374	1.765.114

Onder de nog te ontvangen bedragen is een vordering opgenomen van € 101.000 met betrekking tot de incidentele Aanvullende Uitkering (iAU). We kunnen volstaan met een verkorte aanvraag iAU. We verwachten dat de uitkering zal worden toegekend, maar dit is nog onzeker tot ontvangst van de definitieve toekenningsbeschikking van de iAU.

Eigen vermogen

	2013	2012
Algemene reserve	4.000.000	4.000.000
Geblokkeerde bestemmingsreserves	13.575.170	15.417.247
Overige bestemmingsreserves	42.361.129	44.127.273
Resultaat na bestemming	1.243.118	920.724
	61.179.417	64.465.244

Vorzieningen

	1-1-2013	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2013
Vorzieningen voor verplichtingen, etc	1.640.498	182.694	2.172	212.507	1.608.513
Bovenwijkse voorzieningen	0	4.080.000	113.528	69.708	3.896.764
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	688.710	169.332		94.657	763.385
Door derden bekleemde middelen met een	116.723	8.051	42.195	46.637	35.942
Totaal voorzieningen	2.445.931	4.440.077	157.895	423.509	6.304.604

Voorziening voor verplichtingen

De voorziening wordt gevormd op basis van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers. Toevoegingen zijn verricht op basis van actuariële berekeningen, de aanwendingen hebben betrekking op werkelijke uitbetalingen.

Bovenwijkse voorzieningen

De voorziening is gevormd op basis van het raadsbesluit bij de jaarrekening 2012. De voorziening is gevormd voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen. Aan alle nog te realiseren voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag. In 2013 heeft een vrijval plaatsgevonden op basis van een aangepaste kostenraming voor een van de nog te realiseren voorzieningen.

Onderhoudsvoorziening

De voorziening is gevormd ter egalisatie van onderhoudskosten. Aan alle voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag, ter onderbouwing van de omvang van de voorziening. De toevoegingen aan de voorzieningen zijn verricht op basis van de berekening in het Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen periode 2013 - 2017. De aanwending gebeurt op basis van werkelijke kosten.

Specifieke aanwendingsrichting

Deze voorziening is gevormd voor nog lopende en af te wikkelen schadevergoedingen. De stand ultimo 2013 bestaat uit een nog af te wikkelen schadegeval. In 2013 heeft een vrijval plaatsgevonden op de voorziening i.v.m. een volledig afgewikkelde schadevergoeding.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

	2013	2012
Onderhandse leningen:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.120.447	3.832.492
	<u>3.120.447</u>	<u>3.832.492</u>

De specificatie luidt als volgt:

	Saldo 1-1-2013	Vermeer- deringen	Aflossingen	Extra Aflossingen	Saldo 31-12-2013
Onderhandse leningen	3.832.492	0	712.045	0	3.120.447
	<u>3.832.492</u>	<u>0</u>	<u>712.045</u>	<u>0</u>	<u>3.120.447</u>

De totale rentelast voor het jaar 2013 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 272.820.

Viottende passiva

	2013	2012
Schulden korter dan 1 jaar	11.364.899	7.098.421
Overlopende passiva	3.437.939	3.504.127
	<u>14.802.838</u>	<u>10.602.548</u>

De schulden korter dan 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2013	2012
Bank- en girosaldi	5.373.474	0
Overige schulden	5.991.425	7.098.421
	<u>11.364.899</u>	<u>7.098.421</u>

Informatie niet aan jaarrekeningpost gerelateerd**Waarborgen en garanties**

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt, naar de aard van de geldlening, gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Stichtingen/instellingen	Gewaarborgde geldleningen	40.083.184	100%	34.054.693	38.031.435
		23.774.923	50%	19.345.783	21.636.127
Particulieren	Hypotheekgarantie		100%	3.056.590	2.289.414
				<u>56.457.066</u>	<u>61.956.976</u>

In 2013 hebben geen borgbetalingen plaatsgevonden.

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Wij vermelden de volgende meerjarige verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd

- Terugkoopverplichting gebouwen Brandweer van de veiligheidsregio (i.c.m. lening) ultimo 2018, verplichting eind 2013:	709.105
- Overdracht activa Trefkoele van de gemeente aan stichting Trefkoele in 2015, na gereed komen bouw. Stand eind 2013:	1.613.101

Overige

De gemeente heeft het voornemen om uit te treden uit de gemeenschappelijke regeling WEZO. De hiermee gemoeide uittredingskosten van de gemeente Dalfsen zijn nog niet bekend. De definitieve afwikkeling van de uittreding bevindt zich nog in de onderhandelingsfase. Gezien deze onzekerheid, zijn de financiële consequenties niet verwerkt in de jaarrekening 2013.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Verantwoording uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde "topfunctionarissen". "Topfunctionarissen" zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt.

De WNT verplicht, analoog aan de WOPT, ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de "overige functionarissen", indien deze de maximale norm (voor 2013: € 228.599 op jaarbasis) te boven gaat. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris.

Bezoldigingsgegevens

alleen invullen bij (gewezen) topfunctionaris Naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienstbetrekking (ja/nee)	beloning	belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)	(herrekende) WNT norm
H. Zwart	Secretaris-directeur	ja	ja	89.417	239	15.000	104.656	365	1	228.599
J. Leegwater	Raadsgriffier	ja	ja	19.785	25	3.608	23.418	122	1	76.408
N. Inema	Raadsgriffier	ja	nee	45.202	686	6.907	52.795	243	1	152.191

Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording.

Bij de samenstelling van bovenstaande verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de Beleidsregels toepassing WNT d.d. 27 februari 2014, inclusief de wijziging van 12 maart 2014 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

Gemeente Dalfsen herkent de door de Minister van BZK in zijn kamerbrief d.d. 27 februari 2014 onderkende uitvoeringsproblemen met betrekking tot externe niet-topfunctionarissen. In lijn met paragraaf 6 van de (gewijzigde) Beleidsregels toepassing WNT legt gemeente Dalfsen geen verantwoording af over externe niet-topfunctionarissen.

4.5 RESERVES EN VOORZIENINGEN

Op hoofdlijnen

Samengevat ziet het overzicht van de reserves en voorzieningen over 2013 er als volgt uit.

	2013	2012
Algemene reserve	4.000.000	4.000.000
Reserve Grondexploitatie	3.939.000	8.678.000
Bestemmingsreserves***	51.997.000	50.867.000
Totaal Reserves	59.936.000	63.545.000
	2013	2012
Totaal voorzieningen	6.305.000	2.446.000

*** = onder bestemmingsreserves zijn ook de geblokkeerde reserves opgenomen ten behoeve van het afdekken van de kapitaallasten voor o.a. gemeentelijke huisvesting, gemeentewerf, brandweerkazernes en kunstgrasvelden.

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2012 is de reserve Bovenwijkse voorzieningen opgeheven, dit verklaart enerzijds de afname van de reserve grondexploitatie en anderzijds de toename van de voorzieningen. Het grootste deel van het saldo van de bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen is namelijk gestort in een viertal voorzieningen.

In het saldo van de Algemene reserve vrij besteedbaar is het resultaat over 2012 ad. € 920.000 gestort.

Detailoverzicht

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de reserves en voorzieningen over het jaar 2013. De bedragen onder 'bij' en 'aanwending' zijn conform de nota Reserves en Voorziening geboekt. De bedragen onder 'vrijval' hebben voor de reserves betrekking op de afwikkeling van de besluitvorming bij de jaarrekening 2012. De voorzieningen zijn beoordeeld op actuele onderbouwing en waar nodig afgewaardeerd.

Reserves & Voorzieningen		JAARREKENING 2013				
		stand 01-01	bij	aanwending	vrijval	stand 31-12
RESERVES	Algemene reserve	4.000.000	200.000	200.000	-	4.000.000
	Algemene reserve vrij besteedbaar	4.807.752	6.710.896	643.406	-	10.875.241
	Algemene reserve reeds bestemd	4.120.652	273.945	375.195	1.319.474	2.699.928
	Reserve gemeentehuis meubilair	267.600	13.380	57.980	-	223.000
	Reserve gemeentelijke huisvesting	10.200.600	510.030	793.380	-	9.917.250
	Reserve gemeentehuis installaties	2.674.667	133.733	579.511	-	2.228.889
	Reserve grote projecten	4.603.001	26.225	1.034.184	174.096	3.420.946
	Reserve grote projecten Trefkoele	7.690.741	-	250.000	-	7.440.741
	Reserve kunstgrasvelden	1.092.880	54.644	140.117	-	1.007.407
	Reserve milieu	1.486.813	-	296.043	-	1.190.770
	Reserve ruimtelijke kwaliteit	76.835	-	32.200	-	44.635
	Reserve organisatie-ontwikkeling	109.071	-	49.641	-	59.431
	Reserve pre-vut	185.635	-	49.904	91.420	44.311
	Reserve preferente aandelen Vitens NV	1.370.096	-	152.234	-	1.217.862
	Reserve Essent-gelden	867.410	-	15.560	-	851.850
	Reserve herstructurering openbaar groen	230.992	34.204	17.485	-	247.711
	Reserve kunst en cultuur	107.009	4.177	40.097	-	71.088
	Reserve maatschappelijke duurzaamheid	19.327	4.177	-	-	23.504
	Reserve rioleringen	100.000	-	-	-	100.000
	Reserve riolering spaarvoorziening	546.860	386.971	236.505	-	697.327
Egalisatiereserve reiniging	1.943.205	-	184.164	-	1.759.041	
Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	4.623.428	-	399.327	-	4.224.101	
Reserve volkshuisvesting	2.561.103	487.172	542.643	-	2.505.632	
Res.brandweerkazerne Nieuwleusen	1.181.500	59.075	93.825	-	1.146.750	
Algemene reserve grondbedrijf	1.287.679	2.727.994	76.790	-	3.938.882	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	7.389.664	-	-	7.389.664	-	
	Totaal reserves	63.544.520	11.626.621	6.260.189	8.974.653	59.936.299
VOORZIENINGEN	Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	688.710	169.332	94.657	0	763.385
	Voorziening wethouderspensionen	774.460	0	87.481	0	686.979
	Voorziening pensioen gewezen wethouders	866.037	180.523	125.026	0	921.534
	Voorz.ongevallen personeel/brandweer I	42.194	0	8.051	34.143	0
	Voorz.ongevallen personeel/brandweer II	74.530	0	38.587	0	35.943
	Voorz. Activiteitenterrein Dalfsen	0	180.000	18.472	113.528	48.000
	Voorz. Bovenwijks Kroonplein	0	1.100.000	44.676	0	1.055.324
	Voorz. Bovenwijks aansluiting N348	0	2.000.000	0	0	2.000.000
	Voorz. Bovenwijks Trefkoele	0	800.000	6.560	0	793.440
	Totaal voorzieningen	2.445.931	4.429.855	423.511	147.671	6.304.604

4.6 Analyses

Programma 1 BESTUUR

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuursorganen	-1.133	33	-1.100	-1.144	33	-1.111	-1.130	50	-1.080	14	17	31
Best onderst college B&W	-1.479	3	-1.476	-1.619	4	-1.615	-1.792	8	-1.784	-173	4	-169
Burgerzaken	-904	8	-896	-898	8	-890	-734	14	-720	164	6	170
Secretarie leges burgerzaken	-131	413	282	-131	413	282	-139	422	283	-8	9	1
Bestuurlijke samenwerking	-216	0	-216	-216	0	-216	-120	0	-120	96	0	96
Best onderst raad/rekenkamer	-202	12	-190	-201	12	-189	-226	13	-213	-25	1	-24
Nutsbedrijven	-44	386	342	-44	524	480	-44	534	490	0	10	10
Geldeningen < 1 jaar	0	30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige financiële middelen	-4	39	35	-5	50	46	-4	67	63	1	17	18
Geldeningen/uitzetting > 1 jr	0	3.653	3.653	0	3.653	3.653	0	3.319	3.319	0	-334	-334
Alg uitkering gemeentefonds	-11	20.280	20.269	0	20.508	20.508	0	20.772	20.772	0	264	264
Algemene baten en lasten	-193	0	-193	-186	0	-186	-63	197	134	123	197	320
Uitvoering Wet WOZ	-348	0	-348	-377	0	-377	-379	0	-379	-2	0	-2
Baten OZB-gebruikers	0	685	685	0	685	685	0	694	694	0	9	9
Baten OZB-eigenaren	0	3.745	3.745	0	3.764	3.765	0	3.797	3.797	0	33	33
Baten baatbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten toeristenbelasting	0	189	189	0	149	149	0	157	157	0	8	8
Baten hondenbelasting	0	139	139	0	139	139	0	135	135	0	-4	-4
Baten precariobelasting	0	20	20	0	20	20	0	20	20	0	0	0
Lasten heffing/inv gem belast	-47	0	-47	-47	0	-47	-45	0	-45	2	0	2
Saldo van kostenplaatsen	-1.897	0	-1.897	-2.273	0	-2.273	-3.120	725	-2.395	-847	725	-122
Saldo voor bestemming	-6.609	29.635	23.026	-7.141	29.962	22.821	-7.796	30.924	23.128	-655	962	307
Storting in reserves	-3.653	0	-3.653	-3.653	0	-3.653	-3.287	0	-3.287	366	0	366
Onttrekking aan reserves	0	2.516	2.516	0	2.880	2.880	0	2.789	2.789	0	-91	-91
Saldo na bestemming	-10.262	32.152	21.890	-10.794	32.842	22.048	-11.083	33.713	22.630	-289	871	582

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve- mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Bestuursorganen	29		2	31	-1	30
Best onderste college B&W	42	-38	-173	-169	-26	-195
Burgerzaken	-1	24	147	170	19	189
Secretarie leges burgerzaken	1			1		1
Bestuurlijke samenwerking	-5		101	96		96
Best onderste raad/rekenkamer	4		-28	-24		-24
Nutsbedrijven	10			10		10
Geldleningen < 1 jaar				0		0
Overige financiële middelen	18			18		18
Geldlening/uitzettingen > 1 jr	-334			-334	365	31
Alg uitkering gemeentefonds	264			264		264
Algemene baten en lasten	320			320	-70	250
Uitvoering Wet WOZ	1		-3	-2	-6	-8
Baten OZB-gebruikers	9			9		9
Baten OZB-eigenaren	33			33		33
Baten baatbelasting				0		0
Baten toeristenbelasting	8			8		8
Baten hondenbelasting	-4			-4		-4
Baten precariobelasting				0		0
Lasten heffing/inv gem belast	2			2		2
Saldo van kostenplaatsen	122		-244	-122	-6	-128
Mut reserves functie 0/9 P1		0		0	0	0
Totaal programma 1	519	-14	-198	307	275	582

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Bestuursorganen	€ 30.000 V
Bij de directe lasten en baten zijn er diverse kleine voordelen (o.a. vergoedingen raad/raadsfracties € 7.000, bijscholing raad € 4.000 en voormalig personeel/pensioen voorziening B&W € 10.000).	
Bestuursondersteuning college van B&W	€ 195.000 N
De overschrijding heeft voor € 173.000 betrekking op de toegerekende uren. De urenraming vindt al ruim voor aanvang van het begrotingsjaar plaats, waardoor gebeurtenissen die daarna op (kunnen) treden niet altijd goed zijn in te schatten. In 2013 doen de nadelen zich met name voor bij de jaarrekening (opstellen 2012 en voorbereiden 2013 heeft veel tijd gekost) en enkele projecten (hier is de ureninzet niet altijd geraamd). Meevallers bij de directe lasten en baten (lagere uitgaven) worden gecompenseerd door tegenvallers bij de kapitaallasten en reserveboekingen (lagere inkomsten). Per saldo is sprake van een gering nadeel van afgerond € 22.000 dat eveneens in de projectensfeer zit (o.a. afronding programma dienstverlening).	
Burgerzaken	€ 189.000 V
Bij dit product zit de grootste afwijking in de urenrekening (totaal voordeel van € 148.000). Met name aan het gegevensbeheer en de vastgoed informatievoorziening is minder tijd besteed. Verder zijn ook de andere kosten voor vastgoed informatievoorziening € 43.000 meegevallen, dit komt tot uitdrukking bij de kapitaallasten en de reservemutaties.	
Bestuurlijke samenwerking	€ 96.000 V
Het voordeel heeft vrijwel volledig betrekking op minder toegerekende uren.	
Geldleningen > 1 jr	€ 31.000 V
De werkelijke stand van de reserves is lager dan waar bij de begroting van is uitgegaan. Dit geeft enerzijds een nadeel voor de exploitatie van € 365.000, dat echter volledig wordt gecompenseerd door	

<p>een voordeel van dezelfde omvang vanwege een lagere storting in de reserves. Het feitelijke voordeel op dit product bedraagt € 31.000. Dit is het gevolg van een niet geraamde rentevergoeding van De Schakel in verband met de overname van het pand tegen de boekwaarde.</p>	
Alg uitkering gemeentefonds	€ 264.000 V
<p>Door het gesloten Herfstakkoord vindt er een verschuiving van rijksuitgaven van 2014 naar 2013 plaats. Dit levert ons voor 2013 een voordeel op van € 128.000 door de systematiek 'samen de trap op en samen de trap af'. Dit is bekend geworden in de decembercirculaire. Daarnaast is maatstaf lage inkomens 2011 definitief geworden, hetgeen een voordeel geeft van € 133.000 over voorgaande jaren die wij in de jaarrekening moeten meenemen. Het structurele effect zit reeds in onze meerjarenraming. Tenslotte is er aan overige baten € 3.000 verantwoord.</p>	
Algemene baten en lasten	€ 250.000 V
<p><u>Directe lasten en baten, voordelige verschillen:</u> In 2013 is onze administratie doorgelicht door een gespecialiseerd bureau om te kijken of onze toepassing van de BTW labelling juist was. Dit heeft geleid tot een eenmalige meevaller van de Belastingdienst van € 70.000. Daarnaast kon dankzij het bureau een afrekening plaatsvinden over een BTW geschil uit 2008. Dit gaf een eenmalig voordeel van eveneens € 70.000. Verder is in het landelijke Belastingplan 2014 geregeld dat werkgevers een gedeeltelijke teruggaaf krijgen van de basispremie WAO/WIA (premie arbeidsongeschiktheidsfonds). Dit betekent voor ons een eenmalig voordeel over 2013 van € 47.000. Ook zijn hier de invoeringsbudgetten € 48.000 voor de decentralisaties en maatwerkvoorzieningen verantwoord. Het overschot loopt mee in het voorstel tot de vorming van een reserve decentralisaties (voor een totaalbedrag van € 980.000). Een andere incidentele meevaller vloeit voort uit een correctie op de afschrijvingen (€ 47.000). Tenslotte valt het restant van onvoorzien hier vrij (voordeel € 25.000) evenals het restant van enkele stelposten (voordeel € 120.000). Totaal voordelige mutaties: € 427.000.</p> <p><u>Directe lasten en baten, nadelige verschillen:</u> De voorlopige afrekening omzetbelasting over 2013 leidt tot een nadeel van € 11.000. Daarnaast komt de storting in de onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen in 2013 € 96.000 hoger uit. Totaal nadelige mutaties: € 107.000.</p> <p><u>Reservemutaties: nadelig verschil:</u> In dit programma komen ook enkele 'programma-overstijgende' posten tot uitdrukking, waaronder de reservemutaties. Daardoor leidt dit hier tot een nadeel van afgerond € 70.000.</p>	
Baten OZB-eigenaren	€ 33.000 V
<p>Op een totaal van € 4 miljoen is er sprake van een klein overschot aan inkomsten € 33.000.</p>	
Saldo kostenplaatsen	€ 128.000 N
<p>De <u>directe lasten en baten</u> laten een voordeel zien van € 122.000, waarvan de belangrijkste zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Saldo kostenplaats pre-vut/voormalig personeel. De regeling van pre-vut loopt in 2014 af. Door het reeds behalen van de maximum leeftijd is er sprake van een voordeel van € 59.000. Het budget 2014 zal eveneens worden verlaagd. 2. Saldo kostenplaats zwangerschapsverlof/ouderschapsverlof/seniorenverlof. De kosten vallen € 27.000 lager uit, dit is lastig te begroten. 3. Kostenplaats inruil tractiemiddelen. Boekhoudkundige aanpassing, sluit aan bij het BBV. Voor investeringen in tractie worden thans bruto bedragen opgenomen. De inruilbedragen staan nu opgenomen in de rekening. Dit wijkt af van voorgaande jaren waarin de netto bedragen opgenomen waren (aankoop - inruil). Hier is in 2013 een bedrag mee gemoeid van € 32.000. 4. Overige verschillen: voordeel van € 4.000. <p><u>Reservemutaties:</u> nadeel van € 6.000.</p> <p><u>Uren:</u> Daar waar de term 'uren' bij alle andere producten de lading dekt, is dat hier niet helemaal het geval. Naast de uren komen hier namelijk ook de saldi van alle kostenplaatsen terecht. Die twee zaken bij elkaar leiden tot een nadeel van € 242.000. Ten opzichte van de totale apparaatskosten over 2013 (van circa € 19 mln) is dit een afwijking van iets meer dan 1%. Tegenover het nadeel van € 242.000 staan ook urenvoordelen bij andere programma's.</p>	

Programma 2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Brandweer en rampenbestrijding	-1.720	5	-1.715	-1.822	31	-1.791	-2.816	1.056	-1.760	-994	1.025	31
Openbare orde en veiligheid	-455	38	-416	-455	44	-411	-479	44	-436	-24	0	-24
Saldo voor bestemming	-2.175	43	-2.132	-2.277	75	-2.202	-3.295	1.100	-2.195	-1.018	1.025	7
Saldo na bestemming	-2.175	43	-2.132	-2.277	75	-2.202	-3.295	1.100	-2.195	-1.018	1.025	7

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Brandweer en rampenbestrijding	963	-983	51	31		31
Openbare orde en veiligheid	12		-36	-24		-24
Totaal programma 2	975	-983	15	7	0	7

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Brandweer en rampenbestrijding	€ 31.000 V
<p><u>Directe lasten en baten:</u> Door de overgang van de brandweer naar de Veiligheidsregio is de boekwaarde per 31 december 2013 van het overgedragen materieel van de Veiligheidsregio ontvangen (€ 975.000). Daarnaast zijn er diverse kleine nadelen van € 12.000, waardoor er per saldo op de directe lasten en baten van de brandweer een meevaller is van € 963.000.</p> <p><u>Kapitaallasten:</u> Het nadeel is voor € 975.000 het gevolg van de overgang van de brandweer naar de Veiligheidsregio, waardoor de boekwaarde per 31 december 2013 van het overgedragen materieel vervroegd is afgeschreven. De andere € 8.000 wordt veroorzaakt door een inhaalafschrijving bij de communicatieapparatuur; hier staat geen vergoeding van de Veiligheidsregio tegenover.</p> <p><u>Uren:</u> Het voordeel op de uren komt o.a. doordat een deel van het ondersteunende brandweerpersoneel (dat niet meegaat naar de Veiligheidsregio) in de loop van 2013 al is gaan werken voor andere organisatieonderdelen.</p>	

Programma 3 BEHEER OPENBARE RUIMTE

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Wegen, straten en pleinen	-3.098	45	-3.054	-2.988	109	-2.879	-3.348	118	-3.230	-360	9	-351
Verkeersmaatregelen te land	-252	59	-193	-230	42	-188	-208	25	-183	22	-17	5
Waterkering/afwatering ed.	-83	0	-83	-102	0	-102	-128	0	-128	-26	0	-26
Openbaar groen/openluchtrecre.	-1.612	16	-1.595	-1.627	16	-1.610	-1.512	174	-1.338	115	158	273
Ov recreatieve voorzieningen	-151	0	-151	-146	0	-146	-139	0	-139	7	0	7
Saldo voor bestemming	-5.196	120	-5.076	-5.093	167	-4.926	-5.335	317	-5.018	-242	150	-92
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	-35	0	-35	-35	0	-35
Onttrekking aan reserves	0	340	340	0	340	340	0	550	550	0	210	210
Saldo na bestemming	-5.196	460	-4.736	-5.093	507	-4.586	-5.370	867	-4.503	-277	360	83

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve- mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Wegen, straten en pleinen	11	-219	-143	-351	220	-131
Verkeersmaatregelen te land	14		-9	5		5
Waterkering/afwatering e.d.	-9		-17	-26		-26
Openbaar groen/openluchtrecre.	159	10	104	273	-45	228
Kinderspeelplaatsen	1		6	7		7
Totaal programma 3	176	-209	-59	-92	175	83

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Wegen, straten en pleinen	€ 131.000 N
<p>Het nadeel op de kapitaallasten houdt verband met het voordeel op de reservemutaties. Feitelijk bestaat het nadeel op dit product in hoofdzaak uit een verschil op de uren. Dat verschil (een extra ureninzet van € 143.000 voor de wegen) wordt echter voor een groot gedeelte gecompenseerd door minder uren ten behoeve van het openbaar groen (zie hierna, voordeel van € 104.000). In combinatie met het voordeel op de directe lasten en baten van € 11.000, resteert er dan nog een verschil van beperkte omvang dat geen verdere toelichting behoeft.</p>	
Waterafkering/afwatering e.d.	€ 26.000 N
<p>Twee factoren leiden tot een nadelige afwijking bij dit product. Enerzijds is sprake van hogere storkosten (nadeel van € 9.000): op voorschrift van de accountant is de afrekening met de ROVA van het sloot- en bermafval over zowel 2012 als 2013 in het boekjaar 2013 verantwoord. Anderzijds zijn er aan dit product ook iets meer uren besteed dan geraamd; dit leidt tot een nadeel van € 17.000.</p>	
Openbaar groen / openluchtrecreatie	€ 228.000 V
<p>Het voordeel van € 159.000 bij de <u>directe lasten en baten</u> heeft betrekking op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meeropbrengst grondverkopen (€ 34.000). Dit is een boekhoudkundige aanpassing die aansluit op de regels van het BBV. De opbrengst is toegevoegd aan de reserve herstructurering openbaar groen. 2. Door een verlate vaststelling van het groenstructuurplan (planning was januari, uiteindelijke vaststelling april 2013) kon een aantal projecten in 2013 niet uitgevoerd worden. De uitvoering van deze projecten is opgeschoven naar begin 2014. Hierdoor is een bedrag van € 22.000 niet uitgegeven. 3. Voor het inrichten van het activiteitenterrein nabij het gemeentehuis is een voorziening gevormd. In 2013 heeft een actualisatie plaatsgevonden van het bedrag dat hiervoor benodigd is. Daaruit blijkt dat er aanvankelijk een te hoge inschatting is gemaakt, met als gevolg dat er nu een bedrag van € 112.000 kan vrijvallen. 4. In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden van de projecten 'uitkijktoren' en 'verhalenpunten'. De betreffende kredieten waren eind 2012 reeds afgesloten, waardoor de resterende kosten ten laste van de exploitatie zijn gebracht. Dit levert een eenmalig nadeel op van € 9.000. <p><u>Kapitaallasten</u>: deze zijn eenmalig € 10.000 lager dan geraamd.</p> <p><u>Uren</u>: het voordeel van € 104.000 houdt verband met het nadeel bij het product wegen, straten en pleinen (zie toelichting hierboven).</p> <p><u>Reservemutaties</u>: het nadeel valt weg tegen de voordelen als gevolg van grondverkopen (€ 34.000) en lagere kapitaallasten (€ 10.000).</p>	

Programma 4 ECONOMISCHE ZAKEN

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Handel en ambacht	-57	6	-50	-57	6	-51	-76	9	-67	-20	4	-16
Marktgeden	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	0	0
Industrie	-477	477	0	-482	482	0	0	60	60	482	-423	60
Saldo voor bestemming	-534	491	-43	-539	496	-43	-76	77	1	463	-419	44
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	-59	0	-59	-59	0	-59
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	10	10	0	10	10
Saldo na bestemming	-534	491	-43	-539	496	-43	-135	87	-48	404	-409	-5

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve- mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Handel en ambacht	-2	-9	-5	-16	10	-6
Marktgeden				0		0
Industrie	366	-311	5	60	-59	1
Mut reserves functie 0/9 P4				0	0	0
Totaal programma 4	364	-320	0	44	-49	-5

Analyse van het resultaat

Er zijn geen verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming) die toegelicht moeten worden.

Programma 5 ONDERWIJS

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openb basisonderw excl huisv	-34	0	-34	-34	0	-34	-30	0	-30	4	0	4
Op basis onderw, huisvesting	-354	0	-355	-331	0	-331	-338	0	-338	-7	0	-7
Bijz basisonderw excl huisv	-81	0	-81	-81	0	-81	-71	0	-71	10	0	10
Bijz basisonderw huisvesting	-841	0	-841	-828	0	-828	-928	2	-925	-99	2	-98
Bijz voortgezet onderw excl hv	0	0	0	0	0	0	-1	0	-1	-1	0	-1
Bijz voortgezet onderw huisv	-7	0	-7	-7	0	-7	-8	0	-8	-1	0	-1
Gem. baten/lasten vh onderwijs	-938	52	-886	-936	52	-884	-964	58	-906	-29	6	-22
Saldo voor bestemming	-2.255	52	-2.203	-2.217	52	-2.165	-2.340	60	-2.280	-123	8	-115
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	5	5	0	99	99	0	94	94
Saldo na bestemming	-2.255	52	-2.203	-2.217	57	-2.160	-2.340	159	-2.181	-123	102	-21

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Openb basisonderw excl huisv			4	4		4
Op basis onderw, huisvesting	-4		-3	-7		-7
Bijz basisonderw excl huisv	4	2	4	10		10
Bijz basisonderw huisvesting	-1	-96	-1	-98	94	-4
Bijz voortgezet onderw excl hv			-1	-1		-1
Bijz voortgezet onderw huisv			-1	-1		-1
Gem. baten/lasten vh onderwijs	-84		62	-22		-22
Mut reserves functie 0/9 P5				0		0
Totaal programma 5	-85	-94	64	-115	94	-21

Analyse van het resultaat

Er zijn geen verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming) die toegelicht moeten worden.

Programma 6 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbaar bibliotheekwerk	-614	0	-614	-614	0	-614	-619	0	-619	-5	0	-5
Vormings- en ontwikkelingswerk	-202	0	-202	-202	0	-202	-213	0	-213	-11	0	-11
Sport	-1.365	195	-1.170	-1.453	195	-1.257	-1.399	155	-1.244	52	-40	12
Groene sportvelden/terreinen	-502	25	-477	-502	25	-476	-657	28	-628	-156	3	-153
Kunst	-104	0	-104	-104	0	-104	-120	0	-120	-16	0	-16
Oudheidkunde en musea	-138	2	-137	-138	2	-137	-155	16	-139	-17	15	-2
Openbaar groen/openluchtrecre.	-158	0	-158	-158	0	-158	-167	0	-167	-8	0	-8
Ov recreatieve voorzieningen	-23	0	-23	-409	0	-409	-1.574	0	-1.574	-1.165	0	-1.165
Saldo voor bestemming	-3.106	222	-2.884	-3.580	222	-3.358	-4.904	199	-4.705	-1.324	-23	-1.347
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	150	150	0	556	556	0	1.570	1.570	0	1.014	1.014
Saldo na bestemming	-3.106	372	-2.734	-3.580	778	-2.802	-4.904	1.769	-3.135	-1.324	991	-333

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Openbaar bibliotheekwerk	-9		5	-5		-5
Vormings- en ontwikkelingswerk	14		-25	-11		-11
Sport	22	74	-84	12	-76	-64
Groene sportvelden/terreinen	-16	-40	-97	-153	39	-114
Kunst	2	-31	13	-16	30	14
Oudheidkunde en musea	9		-11	-2		-2
Openbaar groen/openluchtrecre.	-5	-9	6	-8		-8
Ov recreatieve voorzieningen		-1.002	-163	-1.165	1.020	-144
Mut reserves functie 0/9 P6				0		0
Totaal programma 6	17	-1.007	-356	-1.347	1.014	-333

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Sport	€ 64.000 N
Het voordeel op de kapitaallasten houdt verband met het nadeel op de reservemutaties. Feitelijk bestaat het nadeel van dit product in hoofdzaak uit een verschil op de uren. De toegerekende uren liggen € 84.000 boven de begroting, hetgeen volledig veroorzaakt wordt door het project De Trefkoele. Het overschot op de directe lasten en baten van € 22.000 is vooral het gevolg van lager dan geraamde kosten voor de combinatiefunctionaris (voordeel van € 8.000) en activiteitsubsidies (voordeel van € 7.000).	
Groene sportvelden	€ 114.000 N
Ook hier geldt dat de verschillen op de kapitaallasten en de reservemutaties met elkaar verband houden. Het nadeel op de toegerekende uren bedraagt € 97.000. De extra ureninzet heeft met name betrekking op het sportpark Nieuwleusen (€ 76.000) en het sportpark Heidepark (€ 12.000). De overschrijding bij de directe lasten en baten van € 16.000 is het gevolg van niet geplande extra kosten voor het sportpark De Potkamp (in verband met het gereed maken van het oefenveld VV Hoonhorst).	
Overige recreatieve voorzieningen	€ 144.000 N
Bij dit product ontstaan verschillen op de kapitaallasten en de reservemutaties die elkaar nagenoeg compenseren. Overigens is dit met name het gevolg van het project Kulturhus Hoonhorst (raming heeft in 2011 plaatsgevonden en de financiële verantwoording in 2013). De uiteindelijke overschrijding van € 144.000 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een hoger dan geraamde urenrekening (extra inzet van € 163.000 voor grote projecten / multifunctionele accommodaties).	

Programma 7 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bijstandverlening	-2.269	1.726	-543	-2.620	1.995	-625	-2.714	2.026	-688	-94	31	-63
Werkgelegenheid	-3.597	3.300	-297	-4.077	3.670	-407	-4.020	3.689	-331	57	19	76
Gemeentelijk minimabeleid	-509	102	-407	-605	102	-503	-622	100	-522	-17	-2	-19
Maatsch begeleiding en advies	-1.315	7	-1.308	-1.296	7	-1.289	-1.187	6	-1.181	109	-1	108
Huish verzorging (Wmo)	-2.876	365	-2.511	-2.706	545	-2.161	-2.577	524	-2.053	129	-21	108
Participatiebudget	-520	291	-229	-552	291	-261	-547	257	-290	5	-34	-29
Sociaal Cultureel Werk	-568	0	-568	-579	10	-569	-579	10	-569	0	0	0
Kinderdagopvang	-449	12	-437	-449	12	-437	-283	26	-257	166	14	180
Voorzieningen gehandicapten	-1.167	12	-1.155	-956	12	-944	-895	22	-873	61	10	71
Saldo voor bestemming	-13.270	5.815	-7.455	-13.840	6.644	-7.196	-13.424	6.660	-6.764	416	16	432
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-13.270	5.815	-7.455	-13.840	6.644	-7.196	-13.424	6.660	-6.764	416	16	432

Specificatie van het tabel

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Bijstandverlening	42		-105	-63		-63
Werkgelegenheid	98		-22	76		76
Gemeentelijk minimabeleid	-22		3	-19		-19
Maatsch begeleiding en advies	98		10	108		108
Huish verzorging (Wmo)	59		49	108		108
Participatiebudget	-35		6	-29		-29
Sociaal Cultureel Werk	1		-1	0		0
Kinderdagopvang	162		18	180		180
Voorzieningen gehandicapten	101		-30	71		71
Mut reserves functie 0/9 P7				0		0
Totaal programma 7	504	0	-72	432	0	432

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Bijstandverlening	€ 63.000 N
<p>Op het onderdeel Wet Werk en Bijstand is een voordeel van € 30.000 ontstaan doordat meer vorderingen zijn geïnd dan was begroot. Daarnaast hebben minder mensen een beroep gedaan op de regeling Bijstand Zelfstandigen (BBZ), wat heeft geleid tot een voordeel van € 10.000. Daarmee is het verschil op de directe lasten en baten grotendeels verklaard.</p> <p>Door de recessie is meer tijd besteed aan het product bijstandverlening. Het gevolg hiervan is dat de toegerekende apparaatskosten € 105.000 boven de begroting zijn uitgekomen.</p>	
Werkgelegenheid	€ 76.000 V
<p>Bij de directe lasten en baten is ten opzichte van de begroting een voordeel ontstaan van € 98.000. Oorzaken: Sociale werkvoorziening: de afrekening van voorgaande jaren van Wezo was € 61.000 minder dan begroot. Daarnaast zijn geen uitgaven geboekt op de post advieskosten; dit heeft geleid tot een voordeel van € 20.000 (zie ook Participatiebudget). Verder is een bedrag van € 17.000 ontvangen van het ministerie van SW als bonus voor het aantal mensen dat bij een reguliere werkgever werkt (bonus begeleid werken).</p> <p>Daarentegen zijn aan dit product iets meer uren besteed dan geraamd, hetgeen heeft geleid tot een nadeel van € 22.000.</p>	
Maatschappelijke begeleiding en advies	€ 108.000 V
<p>Het voordeel op de directe lasten en baten zit in het budget Wmo-excl. huishoudelijke hulp / projectsubsidies, waar sprake is van een onderbesteding van € 98.000. Het betreft hier middelen voor inzet bij sociale cohesie en buurtprojecten. In het kader van de project woonservicegebieden hebben de welzijnsorganisaties in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar en plannen opgesteld voor het langer zelfstandig blijven wonen. Het onderzoek werd bekostigd uit de provinciale subsidie woonservicegebieden. Derhalve is er niet extra ingezet vanuit de beschikbare middelen in Wmo-excl. huishoudelijke hulp. Concrete uitvoering van projecten kon plaatsvinden binnen de bestaande subsidie van de organisaties en heeft in 2013 ook niet geleid tot een extra beroep op deze middelen (met uitzondering van het wijksteunpunt in Gerner Marke: 'het Noaberhus'). In 2014 zullen op basis van de projectplannen wel activiteiten uitgevoerd worden ten laste van deze middelen. Bij dit product is sprake van een voordeel op de ureninzet van € 10.000.</p>	
Huishoudelijke verzorging (Wmo)	€ 108.000 V
<p>Bij de najaarsnota in 2013 is reeds aangegeven dat er een onderbesteding is op dit product. De geraamde stijging in volume en prijs heeft zich niet voorgedaan. Verder zijn de inkomsten uit de eigen bijdragen hoger dan geraamd. Die ontwikkelingen hebben geleid tot een voordeel van € 59.000. Daarnaast is sprake van een lagere ureninzet voor dit product, zodat het totale voordeel van € 107.000 is verklaard.</p>	
Participatiebudget	€ 29.000 N
<p>In 2013 is flink geïnvesteerd in het project Work Fast (ca. € 60.000). Daarnaast is geïnvesteerd in de inburgering en re-integratie van de groep uitgenodigde vluchtelingen uit Birma en Pakistan. Ten slotte zijn op dit product in 2013 uitgaven geboekt die in het verleden op het product werkgelegenheid stonden. Dit alles heeft geleid tot een overschrijding van de directe lasten en baten met € 35.000. Hiertegenover staat een gering voordeel op de uren van € 6.000.</p>	

Kinderdagopvang	€ 180.000 V
<p>Er is een resterend voordelig saldo van € 59.000 op het reguliere budget voor peuterspeelzaalwerk en VVE. De reden hiervoor is dat we pas aan het eind van 2013 de meeste VVE-plekken konden realiseren. Doordat een projectsubsidie voor 2013/2014 geheel ten laste was gebracht van het budget 2013 terwijl de uitvoering voor een groot deel in 2014 plaatsvindt, is dit niet bij de najaarsnota aangekondigd. Het VVE-aanbod is inmiddels uitgebreid en voor 2014 is het subsidieplafond voor VVE en peuterspeelzaalwerk dan ook bijna bereikt.</p> <p>De uitkering van het ministerie OCW is geraamd op € 12.000, terwijl werkelijk t/m 2013 € 23.000 is ontvangen, waardoor het verschil € 11.000 voordelig is.</p> <p>Daarnaast is incidenteel budget van € 90.000 o.a. voor scholing- en materiaalkosten VVE voor de looptijd van het beleid 'Voorschoolse voorzieningen en educatie 2011-2014'. Dit budget is in 2013 niet besteed omdat de kosten voor scholing uit het reguliere budget betaald konden worden. Separaat volgt een voorstel om dit overschot mee te nemen naar 2014. Omdat het kabinet nieuwe plannen heeft aangekondigd die op zijn vroegst per 1 januari 2016 zullen ingaan, willen we het huidige beleid (en dus ook de daarbij behorende middelen) tot en met 2015 blijven voortzetten. In 2014 en 2015 zal het incidentele budget worden aangewend voor incidentele kosten o.a. voor scholing en materiaal voor VVE. Tenslotte is ook de ureninzet beneden de raming gebleven, met als gevolg een voordeel van € 19.000.</p>	
Voorzieningen gehandicapten	€ 71.000 V
<p>Directe baten en lasten: de verklaring voor het voordeel van € 101.000 luidt als volgt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wmo vervoersvoorzieningen: voordeel van € 45.000. Bij de Najaarsnota is vorig jaar melding gemaakt van de onderbesteding. Het voordeel is groter dan bij de Najaarsnota werd ingeschat. Het voordeel wordt met name veroorzaakt door minder verstrekkingen van scootmobielen. 2. Wmo rolstoelvoorzieningen: nadeel van € 37.000. In het vierde kwartaal zijn nog veel rolstoelen verstrekt, waardoor het nadeel groter is dan bij de Najaarsnota is ingeschat. 3. Decentralisatie AWBZ-Jeugdzorg: voordeel van € 100.000. Gemeenten hebben via het Gemeentefonds extra middelen gekregen voor de invoering van de decentralisaties Jeugdzorg en AWBZ. Deze middelen zijn in 2013 nog niet geheel aangewend, maar nog wel benodigd met het oog op de nog te maken kosten voor de invoering van de decentralisaties. Het overschot loopt mee in het voorstel tot de vorming van een reserve decentralisaties (voor een totaalbedrag van € 980.000). Ook zijn voor het jaar 2014 extra middelen aan het Gemeentefonds toegevoegd. Het betreft een stelpost van € 49.000. 4. Diverse andere posten laten per saldo een nadeel zien van € 7.000. <p>Ureninzet: hier is sprake van een hogere toerekening dan geraamd (nadeel van € 30.000).</p>	

Programma 8 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbare gezondheidszorg	-370	0	-370	-370	0	-370	-380	0	-380	-10	0	-10
Jeugdgezondheidszorg uniform	-398	0	-398	-398	0	-398	-369	0	-369	29	0	29
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	-203	0	-203	-197	0	-197	-235	0	-235	-38	0	-38
Afvalverwijdering/verwerking	-2.059	235	-1.824	-2.183	235	-1.948	-1.837	359	-1.478	346	124	470
Riolering en waterzuivering	-1.394	0	-1.394	-1.392	0	-1.392	-1.122	1	-1.121	270	1	271
Milieubeheer	-889	0	-889	-804	0	-804	-1.172	9	-1.163	-368	9	-359
Lijkbezorging	-391	220	-171	-388	220	-168	-304	243	-61	84	23	107
Baten reinigingsrechten/afval	0	2.115	2.115	0	1.905	1.905	0	1.721	1.721	0	-184	-184
Baten rioolrechten	0	1.312	1.312	0	1.312	1.312	0	1.318	1.318	0	6	6
Saldo voor bestemming	-5.704	3.882	-1.822	-5.732	3.672	-2.060	-5.419	3.651	-1.768	314	-22	292
Storting in reserves	-575	0	-575	-675	0	-675	-487	0	-487	188	0	188
Onttrekking aan reserves	0	971	971	0	1.320	1.320	0	717	717	0	-603	-603
Saldo na bestemming	-6.279	4.853	-1.426	-6.407	4.992	-1.415	-5.906	4.368	-1.538	502	-625	-123

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Openbare gezondheidszorg	-1			-9	-10	-10
Jeugdgezondheidszorg uniform	21			8	29	29
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	-24			-14	-38	-38
Afvalverwijdering/verwerking	514			-44	470	-37
Riolering en waterzuivering	117	163		-9	271	-8
Milieubeheer	-240	-211		92	-359	-138
Lijkbezorging	24	2		81	107	107
Baten reinigingsrechten/afval	-184				-184	-34
Baten rioolrechten	6				6	6
Mut reserves functie 0/9 P8					0	0
Totaal programma 8	233	-46	105	292	-415	-123

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Jeugdgezondheidszorg uniform	€ 29.000 V
Het verschil bij de directe lasten en baten heeft te maken met een verschuiving tussen de producten 'jeugdgezondheidszorg uniform' en jeugdgezondheidszorg maatwerk'. Dat geldt min of meer ook voor de urentoerekening.	
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	€ 38.000 N
Zie de toelichting hierboven.	
Afvalverwijdering/verwerking	€ 37.000 N
<p>Het voordeel bij de directe baten en lasten bedraagt € 514.000 en heeft als belangrijkste oorzaken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De inzamel- en verwerkingskosten dalen als gevolg van een steeds verdergaande gescheiden inzameling. Dit leidt tot terugbetalingen aan de gemeente over 2012 en 2013, zo blijkt uit de eindafrekeningen met de ROVA over die jaren. Daar waar normaal gesproken één afrekening per jaar wordt geboekt, zijn in 2013 twee afrekeningen verantwoord. Tot en met 2012 boekten wij de afrekening over enig jaar altijd in het jaar daarop; dit vanwege het feit dat die afrekening in een vrij laat stadium werd ontvangen. De accountant heeft ons er echter op gewezen dat de afrekening verantwoord moet worden in het jaar waarop deze betrekking heeft. Om die reden is bij de ROVA een voorlopige afrekening 2013 opgevraagd en geboekt in 2013. De afrekeningen over 2012 en 2013 zijn beide voordelig van aard (in totaal ruim € 400.000). Hiermee is het grootste deel van het voordeel al verklaard. 2. De 'overige baten' vallen ruim € 100.000 hoger uit dan geraamd. Enerzijds is er een nieuwe 'zwerfafvalvergoeding' en anderzijds zijn er hogere opbrengsten verpakkingsmateriaal. Beide vergoedingen zijn afkomstig van Nedvang. <p>Hier tegenover staat een klein nadeel bij de urentoerekening, die is € 44.000 hoger dan geraamd. Een en ander leidt er toe dat ruim € 500.000 meer in de egalisatiereserve reiniging is gestort. Het uiteindelijke nadeel van € 37.000 op dit product houdt enerzijds verband met iets lagere baten (de opbrengsten afvalstoffenheffing worden apart verantwoord, zie de toelichting verderop in deze tabel) en anderzijds met btw (wordt niet op dit product geboekt, maar heeft wel invloed op de reserve berekening).</p>	
Correctie voorgaande jaren	€ 242.000 N
Op de balans stond ten onrechte een vordering van € 242.000. Betreft de restant vordering in het kader van duurzaamheid. Deze vordering is in 2012 reeds ontvangen, maar niet gecorrigeerd op de balans. In de jaarrekening 2013 is het totaalbedrag ten laste van het product Milieubeheer op programma 8 gekomen.	
Milieubeheer	€ 104.000 V
Het voordeel bij dit product zit met name in een lagere urentoerekening. Oorzaken hiervan zijn: een wetswijziging en minder aanvragen als gevolg van de economische situatie. De kapitaallasten en de reserve-mutaties houden verband met elkaar en vallen dan ook nagenoeg tegen elkaar weg.	
Lijkbezorging	€ 107.000 V
In 2013 zijn er meer aanvragen geweest voor het afkopen van het onderhoud van een graf. Daardoor is aan de batenkant een meevaller van € 24.000 ontstaan. Daarnaast behoefde door de medewerkers van de buitendienst minder te worden gedaan aan het onderhoud van de begraafplaatsen, vandaar het voordeel op de urentoerekening van € 81.000.	
Baten reinigingsrecht / afval	€ 34.000 N
Vanwege de wijziging in het afvalbeleid heeft de gemeenteraad eind 2012 besloten om het tarief voor het ledigen van de GFT – containers op nihil te stellen. Daarnaast is besloten om de inzamelfrequentie te wijzigen, de GFT container wordt 2x per maand opgehaald en de restcontainer 1 x per maand. Bovendien is de GFT container weer in het buitengebied uitgezet. Als gevolg van deze maatregelen is de opbrengst van de afvalstoffenheffing gedaald en € 184.000 beneden de raming uitgekomen. Hier tegenover staat een hogere bijdrage van € 150.000 uit de egalisatiereserve reiniging.	

Programma 9 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2013			Begroting 2013			Realisatie 2013			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Natuurbescherming	-84	6	-78	-81	6	-75	-74	21	-53	7	15	22
Ruimtelijke Ordening	-945	55	-890	-1.171	95	-1.076	-659	152	-507	512	57	569
Woning-exploitatie/woningbouw	-5	8	4	-5	8	4	-4	8	4	1	0	1
Overige volkshuisvesting	-1.022	13	-1.010	-977	13	-965	-1.007	23	-984	-30	10	-20
Baten bouwvergunningen	0	550	550	0	550	550	0	568	568	0	18	18
Bougrondexpl part woningbouw	-1.265	1.265	0	-1.270	1.281	11	-4.157	1.443	-2.714	-2.887	162	-2.725
Saldo voor bestemming	-3.321	1.897	-1.424	-3.504	1.953	-1.551	-5.901	2.215	-3.686	-2.397	262	-2.135
Storting in reserves	0	0	0	-4.091	0	-4.091	-1.629	0	-1.629	2.462	0	2.462
Onttrekking aan reserves	0	290	290	0	4.620	4.620	0	4.291	4.291	0	-329	-329
Saldo na bestemming	-3.321	2.187	-1.134	-7.595	6.573	-1.022	-7.530	6.506	-1.024	65	-67	-2

Specificatie van het resultaat

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Verschillen ten opzichte van de begroting 2013 (+ = voordeel)					
	Directe L & B	Toerekeningen		Saldo voor bestemming	Reserve-mutaties	Saldo na bestemming
		Kap.lasten	Uren			
Natuurbescherming	15	0	7	22	0	22
Ruimtelijke ordening	64	504	1	569	-504	65
Woning-exploitatie/woningbouw	1	1	-1	1	-1	0
Volkshuisvesting	-14	-23	17	-20	13	-7
Baten bouwvergunningen	18			18		18
Bouw grondexpl part woningbouw	-3.589	971	-107	-2.725	2.625	-100
Totaal programma 9	-3.505	1.453	-83	-2.135	2.133	-2

Analyse van het resultaat

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (saldo na bestemming)

Ruimtelijke Ordening	€ 65.000 V
<p>Voor de visievorming Blik op het Kanaal heeft de gemeente van de provincie een niet geraamde bijdrage van € 10.000 ontvangen. Verder is aan leges is € 46.000 meer ontvangen dan begroot, redenen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Er zijn veel principeverzoeken ingediend waarvoor vooraf leges in rekening worden gebracht• Er waren meer planherzelingen dan voorzien in verband met wijkers N340. Proces rond N340 kwam in een stroomversnelling en de gemeente heeft snel ingespeeld op verzoeken van wijkers• Agrarisch bedrijf Westerveldweg; nieuwe onvoorzien procedure kippenstal (ruim € 16.000)• Meer Rood voor rood en VAB verzoeken dan voorzien. <p>Daarnaast zijn er nog enkele kleine meevallers geweest van afgerond € 9.000. De verschillen op de kapitaallasten en de reserve-mutaties vallen tegen elkaar weg.</p>	
Bouwgrondexploitatie particuliere woningbouw	€ 100.000 N
<p>In 2012 is € 100.000 ontvangen als bijdrage in de kosten van bovenwijkse voorzieningen (plan Oosterdalfsen). Abusievelijk is dit bedrag destijds niet ten gunste van het plan gebracht, maar onderdeel geworden van het saldo van de jaarrekening 2012 en op die manier toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar. De bijdrage is echter nodig ter dekking van de kosten van het plan Oosterdalfsen. Vandaar dat in 2013 een correctie heeft plaatsgevonden waardoor er sprake is van een éénmalig nadeel van € 100.000 op dit product.</p>	

4.7 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Incidentele bedragen exploitatie	Begroot	Wijziging	Totaal	Werkelijk	Saldo
LASTEN					
Programma 1					
Kosten inhuur derden P&C	112.000	29.000	141.000	120.151	20.849
Programma dienstverlening kosten procesoptimalisatie (LEAN)	46.000		46.000	45.876	124
Naheffing omzetbelasting 2010/2012			0	13.886	-13.886
Vergoedingen voormalig personeel (pre-vut)	108.000		108.000	49.904	58.096
Programma 5					
Aanvullend onderhoud huisvesting openb. onderwijs	12.200		12.200	11.949	251
Programma 6					
Extra subsidie stichting zwembad Heidepark	13.600		13.600	12.593	1.007
Stichting kunstwegen, extra subsidie	6.875		6.875	5.200	1.675
Kunstwerk Gerner Marke			0	31.085	-31.085
Programma 8					
Ontwikkeling duurzaamheidsbeleid	50.000	-50.000	0		0
Ontwikkeling duurzaamheidsbeleid			0	49.964	-49.964
Ontwikkeling duurzaamheidsbeleid			0	15.442	-15.442
Totaal lasten	348.675	-21.000	327.675	356.049	-28.374
BATEN					
Programma 1					
Belastingdienst BTW 2010-2011-2012			0	69.429	-69.429
Belastingdienst verrekening			0	69.107	-69.107
CON, slotuitkering			0	9.383	-9.383
Kosten P&C t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	112.000	29.000	141.000	120.151	20.849
Kosten LEAN t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	46.000		46.000		46.000
Kosten Pre Vut t.l.v. Reserve Pre VUT	108.000		108.000	49.904	58.096
Programma 6					
Subsidie St kunstwegen t.l.v. Reserve Kunst	6.875		6.875	6.875	0
Programma 7					
Min. Soza - Waardering vorderingen 2013			0	27.637	-27.637
Programma 8					
Duurzaamheidsbeleid t.l.v. Reserve Milieu	50.000	-50.000	0		0
Totaal baten	322.875	-21.000	301.875	352.487	-50.612

Incidentele bedragen investeringen	Begroot	Wijziging	Totaal	Werkelijk	Saldo
LASTEN					
Programma 1					
Vernieuwen vormgeving gemeentelijk intranet (2)	25.000		25.000		25.000
Citymarketingplan			0	18.718	-18.718
Upgrade www.dalfsen.nl (3)	45.000		45.000	42.569	2.431
Programma dienstverlening BGT (1)	40.000		40.000	13.035	26.965
Programma 3					
Planvorming N340 + N377 (34)	50.000		50.000	36.268	13.732
Aansluiting N348 Lemelerveld			0	32.446	-32.446
Herinrichting woonomgeving			0	312.820	-312.820
Herinrichting/ opwaardering woonomgeving (38)	200.000		200.000		200.000
Renovatie straatverlichting (42)	50.000	-6.000	44.000		44.000
Renovatie straatverlichting (€ 160 K uit oude kredieten+ € 6 K uit boven)		166.000	166.000	138.573	27.427
Uitvoering groenstructuurplan (44)	40.000		40.000	17.485	22.515
Programma 8					
Maatregelen GRP (53)	704.000		704.000	526.499	177.501
Programma 9					
Landschapsbeleidsplan LOP (55)	32.200		32.200	32.200	0
Uitvoeren projecten gebiedsgerichte ontwikkeling (56)	179.000		179.000	-84.125	263.125
Totaal lasten	1.365.200	160.000	1.525.200	1.086.487	438.713
BATEN					
Programma 1					
Vernieuwen Intranet t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	25.000		25.000		25.000
Citymarketingplan			0	18.718	-18.718
Upgrade www.Dalfsen t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	45.000		45.000	42.569	2.431
Kosten BGT t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	40.000		40.000	13.035	26.965
Programma 3					
Planvorming N340 + N377 t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	50.000		50.000	39.268	10.732
Aansluiting N348 Lemelerveld			0	32.446	-32.446
Groenstructuurplan t.l.v. Reserve herstructurering openbaar groen	40.000		40.000	17.485	22.515
Herinrichting woonomgeving			0	312.820	-312.820
Woonomgeving t.l.v. Reserve volkshuisvesting	200.000		200.000		200.000
Renovatie straatverlichting (€ 160 K uit oude kredieten+ € 6 K uit boven)		166.000	166.000	138.573	27.427
Programma 8					
Maatregelen GRP t.l.v. Spaarvoorziening riolering	704.000		704.000	526.499	177.501
Programma 9					
Landschapsbeleidsplan t.l.v. Reserve ruimtelijke kwaliteit	32.200		32.200	32.200	0
Gebiedsgerichte ontw t.l.v. Algemene reserve vrij besteedbaar	179.000		179.000	-84.125	263.125
Totaal baten	1.315.200	166.000	1.481.200	1.089.487	391.713

4.8 ONVOORZIEN

Gebruik onvoorzien	begroting 2013 primair	wijziging 2013	begroting 2013 na wijz.	realisatie 2013	saldo 2013
Primaire begroting	82.600				
Wijziging nr.19 Najaarsnota, aframing		-50.000	32.600		
Bijdrage renovatie verenigingsgebouw Ankum				-7.500	25.100

4.9 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2013 voor wijziging	Begroting 2013 na wijziging	Rekening 2013
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.294.883	5.091.883	5.210.493
Algemene uitkering	20.263.000	20.508.000	20.771.607
Dividend	327.700	476.700	487.075
Saldo financieringsfunctie	0	0	183.364
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal	25.885.583	26.076.583	26.652.539

4.10 EMU SALDO

x € 1.000

		Begroot	Werkelijk
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-12	1.035
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.703	2.092
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	182	4.680
-4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	4.156	1.480
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
+6a	Baten uit desinvesteringen in (im) materiele vaste (tegen verkoopprijs) voorzover niet op exploitatie verantwoord	0	0
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	4.340	4.498
+8a	Baten bouwgrondexploitatie:	9.909	3.124
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	339	424
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0
Berekend EMU-saldo		3.947	4.529

VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Dalfsen,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 1 april 2014,

besluit:

1. De jaarrekening 2013 vast te stellen.
2. Het rekeningresultaat 2013 van € 1.243.118 als volgt te bestemmen:
 - a. Een totaalbedrag van € 132.000 uit het rekeningresultaat opnieuw te ramen op de desbetreffende beheersproducten in 2014.
 - b. Een bedrag van € 980.000 uit het rekeningresultaat te storten in de nieuw te vormen reserve decentralisaties.
 - c. Met terugwerkende kracht per 1 januari 2014 deze reserve decentralisaties in te zetten voor incidentele uitgaven decentralisaties.
 - d. Een bedrag van € 131.118 te storten in de algemene reserve vrij besteedbaar.
3. Een bedrag van in totaliteit € 532.424 aan resterende claims te laten vrijvallen uit de verschillende bestemmingsreserves in de algemene reserve vrij besteedbaar.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 16 juni 2014.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. H.C.P. Noten

de griffier,
J. Leegwater Msc

CONTROLEVERKLARING

De controleverklaring van PWC wordt u separaat toegestuurd.

Hoofdstuk 5 Bijlagen

5.1 KERNGEGEVENS

Rekening 2012 Begroting 2013 Rekening 2013

A. Sociale structuur

Inwoners:

Totaal	27.432	27.585	27.662
<20 jaar	7.094	6.986	6.947
>64 jaar	4.734	4.962	5.123
waarvan 75 - 85 jaar	1.584	1.664	1.673

Uitkeringsgerechtigden bijstand:

IOAW	7	8	6
IOAZ	3	3	1
WAJONG	276	303	303*
WAO/WIA	676	639	639*
WAZ	48	41	41*
WSW-ers	189	185	174
WWB	117	132	162

* definitieve cijfers vanuit UWV worden juni 2014 verwacht

B. Fysieke structuur

Oppervlakte land in hectaren	16.510	16.510	16.510
Oppervlakte binnenwater in hectaren	140	140	140
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	10.905	11.054	11.135
km gemeentelijke wegen	512	513	513
km provinciale wegen	34	34	34

C. Personele gegevens

Aantal fte's	183	179	183
--------------	-----	-----	-----

D. Financiële structuur per inwoner

Algemene uitkering gemeentefonds	761	734	733
----------------------------------	-----	-----	-----

5.2 INVESTEREN MET GEMEENTEN (IMG)

Investeren met Gemeenten

	Beschikking-nummer provincie	Project afgerond / eindverantwoording Ja-nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Waterbelevingspark* Vechtvlief*	2010/0169527 2010/0169527	Ja Ja	400.000	0	0 2.845	363.624 0	0 137.897	30-4-2013 30-4-2013	200.000
Passantenhaven	2010/0169527	Ja	160.000	0	0	160.000	686	30-4-2013	
Westermolen	2010/0169527	Ja		0	211	0	298.259	30-4-2013	300.000
De Stokte	2010/0169527	Ja	375.000	26.145	0	364.611	0	30-4-2013	
Uitkijktoren	2010/0169527	Ja	165.000	0	5.960	165.000	5.960	30-4-2013	
Invulling cichoreifabriek	2010/0169527	Nee					8.779	31-12-2018	600.000
Waterfront	2011/0034843	Nee	2.000.000	634.805	4.745	1.563.520	42.776	31-12-2018	2.000.000
I.M.G. algemeen					2.503		28.266		
Totaal			3.100.000	660.950	16.264	2.616.755	522.623		3.100.000

* Deze onderdelen van Rondje Vecht betreffen zelfde locatie, w waarbij uitvoering gebundeld is.

5.3 INVESTERINGEN EN KREDIETEN

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Uitgegeven tm 2012	Krediet 2013	Uitgegeven in 2013	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
Grote projecten	2008-1	75.000	123.285	1.715	1.715			
Grote projecten	2011-11	50.000						
Grote projecten	2013-12	50.000		50.000	29.547		20.453	
Citymarketingplan	2009-2	20.000	6.264	18.736	18.718		18	x
Citymarketingplan	2010-16	5.000						x
E-formulieren	2009	25.000	24.952	48	0		48	x
EGEM-realisatieplan	2010-2	30.000	22.635	7.365			7.365	x
Programma dienstverlening	2012-4	60.000	31.388	28.612	28.612			x
Programma dienstverlening	2012-4	60.000		60.000	34.536		25.464	x
Investeren met Gemeenten					2.502	2.502		
Kwaliteitszorg-PBT	2002-41	14.000	8.638	5.362	5.362			x
Stemprinters en stemtellers	2010-2	28.000		28.000			28.000	x
Kennissysteem KCC/CRM	2012-14	100.000		100.000	38.564		61.436	
Onderzoek KCC	2012-107	24.000	3.560	20.440	3.080		17.360	x
Vastgoedinfo: Datawarehouse	2003-6	191.500	108.986	82.514	3.795		78.719	x
Basiskaart topografie	2012-14	55.000	5.250	49.750	9.240		40.510	
Basiskaart topografie	2013-1	40.000		40.000			40.000	
Organisatieontwikkeling	2010-34	110.760	202.058	88.542	49.640		38.902	
Organisatieontwikkeling	2011	154.240						
Organisatieontwikkeling	2012-14	25.600						
Organisatieontwikkeling	2013-12	20.000		20.000			20.000	
ICT 2010: Microsoft Office	2010-16	70.000	52.064	17.936			17.936	
ICT 2010: Midoffice Software	2010-16	80.000	57.300	22.700	22.700			x
Upgrade autocad 2012	2012-3	20.000	15.948	4.052	2.310		1.742	x
Upgrade SAP 2012	2012-3	10.000		10.000	10.000			x
iPad's raad	2011-16	21.500	19.285	2.215			2.215	x
Wireless toegang/Wifi	2012-14	23.000	18.406	4.594			4.594	x
Koppeling Squit/FMS	2012-14	20.000	9.199	10.801	10.801			x
Intranet-registratiesystemen	2013-1	15.000		15.000			15.000	
Upgrade www.Dalfsen.nl	2013-1	45.000		45.000	42.569		2.431	
Scanners Post Archief Finan	2013-1	10.000		10.000			10.000	x
ICT tbv Planning & Control	2013-1	50.000		50.000	55.217	5.217		x
ICT - SAN - autocadstations	2013-12	51.000		51.000	50.963		37	x
Onderzoeken bezuinigingen	2010-20	75.000	56.584	18.416	0		18.416	x
Hefbrug 2012	2012-14	34.000	33.870	130	0		130	x
Verv VW-bus Nieuwleusen	2010-2	45.000	0	45.000	56.218	11.218		x
Verv Ford Transit Nieuwleusen	2010-2	68.000	44.923	23.077			23.077	x
Verv vrachtauto BJ-TH-51	2010-2	175.000	175.855	-855		855		x
Vervanging bossingelschaar	2010-2	10.000	0	10.000			10.000	x
Ford Transit 11-BJ-HT	2011	38.000	45.223	-7.223	0	7.223		x
Renault Master 84-BJ-LD	2011	50.000	45.029	4.971	0		4.971	x
Vervanging aktiewagen	2011	18.000	12.643	5.358	0		5.358	x
Scania vrachtauto	2011	175.000	205.702	-30.702	0	30.702		x
Topbeluchter sportvelden	2011	10.000	4.000	6.000	0		6.000	x
Verv Ford Transit 71-BR-NV	2012-3	48.000		48.000			48.000	
Verv Ford Transit 22-BR-FX	2012-3	50.000		50.000			50.000	x
Verv Toyota bestelauto	2012-3	60.000		60.000			60.000	
Verv John Deere 6520	2012-3	75.000	99.319	-24.319	0	24.319		x
Schaftwagen buitengebied 2013	2013-1	16.000		16.000	10.830		5.170	x
Ducker klepelmaaier 2013	2013-1	13.500		13.500	0		13.500	
Iseki klepelmaaier 2013	2013-1	21.000		21.000	25.315	4.315		x
Fendt tractor Lemelerveld 2013	2013-1	50.000		50.000			50.000	
John Deere 6120 2013	2013-1	70.000		70.000			70.000	
Bermvrijzel 2013	2013-1	17.000		17.000			17.000	
Vervangen Ahiman	2013/12	70.000		70.000	77.807	7.807		x
MOP gebouwen (dekking voorz.)					94.657	94.657		

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Uitgegeven tm 2012	Krediet 2013	Uitgegeven in 2013	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
Portofoons/mobiele data comm	2009-2	113.500	113.305	195	0		195	x
Droogkasten ademluchtapparatuur	2008-2	6.750	7.887	-1.137	0	1.137		x
Hydr redgereederschap	2009-2	19.610	19.610	0	0			x
Tankautospuif	2010-2	285.000	278.715	6.285	0		6.285	x
Alarmontvangers	2011	24.500	10.769	13.731	0		13.731	x
Mobilfoons	2011	16.100	6.715	9.385	0		9.385	x
Verbindingsmiddelen	2011	58.500	49.160	9.340	0		9.340	x
Ademluchtmaskers	2012-3	32.000	32.000	0	0			x
Verv testbanken ademlucht	2012-3	21.600	21.600	0	0			x
Verv uitrukkleding	2013-1	61.000		61.000	70.475	9.475		x
Motorspuif MS 2062 Nwlsn	2013-1	35.000		35.000	31.405		3.595	x
Aansluiting N348 Lemelerveld	2007-2	100.000	79.564	3.020.436	37.360		2.983.076	
Aansluiting N348 Lemelerveld	2008-2	100.000						
Aansluiting N348 Lemelerveld	2009-2	100.000						
Aansluiting N348 Lemelerveld	2010-2	2.800.000						
Planvorming N340 Hessenweg	2009/02	10.000	20.000	0	0			x
Planvorming N340 Hessenweg	2010/106	10.000	0		0			x
Verbindingsweg Bouwhuisweg	2009-2	1.900.000	831.612	1.068.388	0		1.068.388	x
Planvorming N35	2012-3	150.000	204.659	-54.659	-144.255		89.596	x
N340 planvorming 2012	2012-3	40.000	40.000	0	0			x
Planvorming N377	2012-14	10.000		10.000			10.000	x
Planvorming N 340 2013	2013-1	40.000		40.000	29.205		10.795	
Planvorming N 35 2013	2013-1	150.000		150.000	765		149.236	
Planvorming N377 2013	2013-1	10.000		10.000	7.063		2.937	
Parkeerterrein station Dalfsen	2011-14	265.000	233.189	31.811	0		31.811	x
Rechterensedijk	2013/120	30.000		30.000	38.560	8.560		
Rechterensedijk bocht-kasteel	2013-115	300.000		300.000	304.513	4.513		x
Bebakingswagen	2012-3	12.000		12.000	0		12.000	x
GVVP 2008	2008-2	121.274	121.274	0	0			x
Herinr/opw woonomgeving	2009-2	250.000	250.107	-107	0	107		x
GVVP 2009	2012-122	7.669	7.669	0	0			x
Herinr/opw woonomgeving 2010	2010-2	200.000	193.866	6.134	0		6.134	x
GVVP 2010	2012-122	40.481	40.481	0	0			x
Rotonde N758 Jagtclusterallee	2012-123	442.912	857.509	-414.597	-391.054	23.544		x
Herinr/opw woonomgeving 2011	2011	200.000	10.000	190.000	189.732		268	x
GVVP 2011	2011	1.551	1.551	0	0			x
Herinr/opw woonomgeving 2012	2012-3	200.000	5.619	194.381	123.088		71.293	
GVVP 2012	2012-123	508.113	14.177	493.936	5.170		488.766	
Herontwikkeling Kroonplein	2012-19	1.100.000	10.632	1.089.368	0		1.089.368	
Herinr/op woonomgeving 2013	2013-1	200.000		200.000	0		200.000	
GVVP 2013	2013-1	100.000		100,000	0		100.000	
Parkeerplaatsen Gerner 2013	2013-1	50.000		50.000	0		50.000	
Verleggen Brethouwerst/Spiegel		0		0				
Route station-centrum Dalfsen	2013-116	65.000		65.000	14.373		50.627	
Inr openb groen Waterfront	2010-15	4.000.000	1.733	3.998.267	0		3.998.267	
Glasvezelproject Dalfsen/L veld	2012-14	25.000	25.000	65.000	31.415		33.585	
Glasvezelproject Dalfsen/L veld	2013-20	65.000						
Glasvezelproject Nieuwleusen	2013-20	96.000		96.000	6.566		89.434	
Glasvezelproject buitengebied	2013-20	182.000		182.000	25.776		156.224	
Fietsbrug van Marleweg	2010-2	20.000	13.885	6.115	0		6.115	x
MOP bruggen 2011	2011	8.000	3.000	5.000	0		5.000	x
Onderhoud bruggen duikers 2013	2013-1	36.000		36.000	28.077		7.923	
Renovatie verlichting 2011	2013-114	68.500	68.502	-2	0	2		x
Renovatie verlichting 2012	2013-114	11.500	11.649	-149	0	149		x
Renovatie verlichting 2013	2013-114	44.000	0	44.000	0		44.000	
Renovatie opeb verlichting DLN	2013-114	166.000		166.000	138.573		27.427	

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Uitgegeven tm 2012	Krediet 2013	Uitgegeven in 2013	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
Verv 2 opzetstrooiers	2012-3	78.000		78.000	65.395		12.605	x
Wegenlegger actualiseren	2003-2	26.891	26.891	0				x
Verv 3 abri's	2012-3	10.000		10.000			10.000	x
Actualiseren baggerplannen	2010-1	8.000		8.000			8.000	x
Nota economisch beleid 2012	2012-3	40.000	27.852	12.148	9.819		2.330	x
Uitv prog econ beleid 2012	2012-3	21.000	25.730	-4.730	-4.730			x
Uitv prog econ beleid 2013	2013-1	21.000		21.000	19.950		1.051	x
Bonte Stegge: MOP 20 jaar 2013	2013-1	26.618		26.618	26.618			x
Vervanging dak MOP	2011-8	11.100	11.100	0	0			x
MOP 2012	2012-3	12.949	12.949	0				x
Herstraten	2011	16.136	16.136	0				x
Uitbreiding 225 m2	2012-3	432.000	238.571	193.429	193.329		100	x
Heideparkschool: Radiatoren/cv	2013-8	54.208		54.208	54.208			x
Onderz fusie Schakel/Kleine Veer	2008		5.102	-5.102				x
Nieuwbouw Schakel/Kleine Veer	2009-12	2.000.000	2.000.000	0	0			x
Draagconstructie	2006-2	7.335		7.335			7.335	x
MOP 2007	2007-2	46.517	36.516	10.001	0		10.001	x
MOP 2012 20 jaar	2012-3	43.092		43.092			43.092	x
Polhaar: Renovatie 2013	2013-8	212.119		212.119	212.119			x
De Uitleg: MOP 20 jaar 2013	2013-1	23.190		23.190	1.940		21.250	
MOP 2012 (20 jaar)	2012-3	16.444	16.444	0	0			x
MOP 2012 40 jaar	2012-3	42.220		42.220	42.220			x
Cyriacus: Verwarmingsinstall	2013-8	54.566		54.566	54.566			x
Cyriacus: Dakbedekking 2013	2013-8	145.233		145.233	145.233			x
Frisse scholen	2010-5	900.000	353.305	546.695	100.965		445.730	
Hijsvoorzieningen	2009-2	8.500	8.500	0				x
Combinatiefuncties	2010-32	159.800	159.800	0				x
Meersportenplein Gerner	2009-2	175.000	175.000	0				x
Cultuurarrangement 2013-2016	2013-9	30.000		30.000	7.161		22.839	
Sport en bewegen 2013-2016	2013-2	76.000		76.000	0		76.000	
Verv gymtoestellen 2006	2006-2	2.000	2.000	0				x
Gymtoestellen 2010	2010-2	20.000	2.185	17.815	0		17.815	x
Kulturhus De Schakel	2011	3.100.000	61.704	3.038.296	0		3.038.296	
Herindeling sport Middengebied	2010-33	1.918.000	1.719.794	198.206	37.619		160.587	
Visieplan sportpark Heidepark	2010-30	1.767.425	1.543.329	224.096			224.096	x
Herinrichting sparpark Gerner	2011-10	1.169.825	1.054.563	115.262	1.250		114.012	
Kunstwerk Gerner Marke	2013-7	55.000	0	55.000	33.973		21.027	
Kunstwerk Slingertuig	2010-6	20.000	19.975	25	0		25	x
Kunstwerk Boomstronk/gedicht	2010-21	15.510	17.121	-1.611	0	1.611		x
Kunstwerk Aardtafel	2012-14	19.475	19.812	-337	0	337		x
Bronzen beelden	2012-17	17.900	16.078	1.822	0		1.822	x
Cichoreifabriek in Waterfront	2010-15	600.000	8.779	591.221	0		591.221	
Restauratie molen Fakkert	2007-2	867.000	850.811	16.189	7.212		8.977	
Restauratie molen Fakkert	2011-19	32.379		32.379			32.379	
Opw bijgebouwen Westermolen	2010-15	300.000	298.966	1.034	211		823	x
Uitv landschapsbeleid 2012	2012-3	46.700	46.700	0	0			x
Uitv landschapsbeleid 2013	2013-1	32.200		32.200	32.200			
Herinrichting Vechtvliet icm 0560231	2010-15	200.000	135.052	64.948	3.110		61.838	x
Opwaarderen passantenhaven	2010-15	160.000	160.686	-686	0	686		x
Sanitaire voorz passantenhaven	2013-12	20.000		20.000	0		20.000	
Div recr proj Ov Vechtdal	2009-2	80.000	153.342	6.658	0		6.658	x
Div recr proj Ov Vechtdal	2011	80.000						x
Uitv prog recr/toerisme	2010-2	25.000	6.005	18.995	0		18.995	x
Groenstructuurplan 2011	2011	20.000	22.193	-2.193	0	2.193		x
Herinrichting De Stokte	2010-15	375.000	338.466	36.534	26.145		10.389	x
Real. Waterbelevingspark 0560030	2010-15	400.000	428.572	-28.572	10.001	38.573		x
Realisatie uitkijktoren	2010-15	165.000	165.000	0	0			x
Verhalenpunten			122.720	-122.720	-122.720			x
Activiteitenterrein Dalfsen	2011-18	180.000	822	179.178	0		179.178	x
Uitv groenstructuurplan 2013	2013-1	40.000	0	40.000	22.485		17.515	

Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Uitgegeven tm 2012	Krediet 2013	Uitgegeven in 2013	over schrijding	onder schrijding	Af te sluiten
Onderzoek toekomst Trefkoele	2007-30	40.000	24.803	15.197	0		15.197	x
Kulturhusplannen Hoonhorst	2011-17	1.105.000	109.745	995.255	1.107.868	112.613		
Wiekelaar / SWEB Oudleusen	4/27-2010	1.121.433	1.059.009	62.424	-7.427		69.851	x
Kulturhusplannen Trefkoele	2013-18	835.000	309.259	525.741	511.515		14.227	
Trefkoele "BTW" verlegd	2013-18	2.490.000		2.490.000	1.101.620		1.388.380	
Afkoopsommen Trefkoele	2013-18	330.000		330.000	250.000		80.000	
Speelvoorzieningen 2008	2008	70.000	69.911	89	0		89	x
Renovatie speelplaatsen 2009	2009	20.000	19.991	9	0		9	x
Onderhoud speelplaatsen 2010	2010	30.000	30.000	0	0			x
Renovatie speelplaatsen 2012	2012-3	30.000	10.075	19.925	19.925			x
Renovatie speelplaatsen 2013	2013-1	30.000		30.000	9.766		20.234	
Maatr uitv GRP 2011 (25 jaar)	2011	247.000	20.264	226.736			226.736	x
Maatr uitv GRP 2011 (10 jaar)	2011	108.000	36.189	71.811	0		71.811	x
Maatregelen uit GRP 2012	2012-3	694.000	236.505	457.495	-236.505		694.000	x
Vervangen rioolspuit 2012	2012-3	30.000	28.050	1.950	0		1.950	x
Maatr uitv GRP 2013	2013-1	704.000		704.000	289.994		414.006	
Klimaat- duurzaamheidsbeleid	2009-6	400.000	1.052.870	-377.870	111.788	489.658		
Klimaat- duurzaamheidsbeleid	2009-13	275.000						
Update bodemkwaliteitskaart	2010-2	10.000	9.759	241	0		241	x
Realisatie zonne energie	2012-8	1.000.000	1.073.022	-73.022	-73.022	0		x
Klimaat- duurzaamheid 2012-2013	2011-19	390.000	49.992	340.008	375.930	35.922		
Urnenzuil begraafpl Nieuwleusen	2010-2	14.000	12.652	1.348	0		1.348	x
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2011-5	100.000	3.406	96.594	102.540	5.946		
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2012-3	140.000	3.832	136.168	6.409		129.759	
Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2013-1	60.000		60.000	329		59.671	
Vervanging tractor Shibaura	2013-12	31.000		31.000	31.821	821		x
Bestemmingsplan Buitengebied	2013-3	250.000	224.531	25.469	9.077		16.392	x
DOP Hoonhorst			33.245	-33.245		33.245		x
Fietspad Migaweg			324.008	-324.008	148.892	472.900		x
Fietspad Varsen			29.092	-29.092		29.092		x
Pontje Hessum			81.268	-81.268	281.905	363.174		x
Fietspad Vennenbergweg		175.000	94	174.906	43.815		131.091	
Gebiedsuitwerking Dalmsholte	2012-3	115.000		205.000			205.000	
Gebiedsuitwerking Dalmsholte	2013-1	90.000						
Fietspad Sterrebosweg		65.000	4.859	60.141	42.547		17.593	
DOP Oudleusen			24.202	-24.202	2.689	26.890		x
Cofinan subsidieaanvr Leader	2010-1	38.000	8.582	105.418	712		104.705	
Cofinan subsidieaanvr Leader	2011-1	38.000						
Cofinan subsidieaanvr Leader	2012-3	38.000						
Cofinan subsidieaanvr Leader	2013-1	38.000		38.000			38.000	
Gebiedsmakelaardij + Leader	2010-1	23.000	73.901	-4.901		4.901		
Gebiedsmakelaardij + Leader	2011-1	23.000						
Gebiedsmakelaardij + Leader	2012-3	23.000						
Gebiedsmakelaardij + Leader	2013-1	23.000		23.000	4.094		18.906	
Ontw landelijk gebied NO-Ov	2010-1	26.000	13.323	66.677	1.566		67.111	
Ontw landelijk gebied NO-Ov	2011-1	28.000						
Ontw landelijk gebied NO-Ov	2012-3	28.000						
Ontw landelijk gebied NO-Ov	2013-1	28.000		28.000			28.000	
Water, afkoppelen			1.128	-1.128		1.128		x
Water, stimuleringssubsidie			3.838	-3.838		3.838		x
Omgevingsvergunning	2008-2	50.000	71.905	-21.905		21.905		x
VROM starterslening	2008-5	100.000						
VROM starterslening	2011-15	100.000						
VROM starterslening	2012-5	350.000						
VROM starterslening	2012-20	450.000						
VROM starterslening	2012-26	275.000	1.175.000	100.000			100.000	
VROM starterslening	2013-16	300.000		300.000	200.000		100.000	
Prestatieafspraken wonen			67.717	-67.717	32.541	100.258		
EGEM WOZ registratie	2009-9	60.000	47.969	47.969	14.500		33.469	

5.4 ONTWIKKELING VAN DE BEGROTING 2013

	bedragen x € 1.000				
	Baten	Lasten	Lasten reserve	Baten reserve	Eindtotaal
Programma 1: Bestuur					
Primaire begroting	-29.635	6.609	3.653	-2.516	-21.890
2013005 5e BW: budg digitalisering Raad	0	9	0	0	9
2013012 Voorjaarsnota 2013	122	153	0	-105	170
2013014 14e BW: jaarrekening	0	116	0	-246	-130
2013015 15e BW: onderzoek raad grex	0	13	0	-13	0
2013019 Najaarsnota 2013	-449	203	0	0	-246
2013101 Adm wijz automatisering	0	2	0	0	2
2013102 Adm wijz kerstpakketten	0	5	0	0	5
2013103 Adm wijz reis & verblijfkosten	0	0	0	0	0
2013105 Adm wijz ziekte zwangerschap	0	0	0	0	0
2013106 Adm wijz zwang-ziekte maart 13	0	86	0	0	86
2013107 Adm wijz lasten AU niet juist	0	0	0	0	0
2013108 Adm wijz inv. budg AWBZ-jeugd	0	-60	0	0	-60
2013111 Adm wijz zwang-ouder-ziekte	0	5	0	0	5
2013119 Zwang-ouder-ziekte tm sept 13	0	8	0	0	8
2013121 Zwang-ouder-ziekte tm okt 2013	0	9	0	0	9
2013122 div adm. wijz. oktober 2013	0	0	0	0	0
2013124 Adm wijz div pers	0	0	0	0	0
2013125 Adm wijz ziekte div pers	0	-17	0	0	-17
Totaal Programma 1 na wijziging	-29.962	7.141	3.653	-2.880	-22.049
Programma 2: Openbare Orde/Veiligheid					
2013000 Primaire begroting 2013	-43	2.175	0	0	2.132
2013012 Voorjaarsnota 2013	-26	15	0	0	-11
2013019 Najaarsnota 2013	-5	75	0	0	70
2013102 Adm wijz kerstpakketten	0	-5	0	0	-5
2013103 Adm wijz reis & verblijfkosten	0	0	0	0	0
2013125 Adm wijz ziekte div pers	0	17	0	0	17
Totaal Programma 2 na wijziging	-74	2.277	0	0	2.202
Programma 3: Beheer Openbare Ruimte					
2013000 Primaire begroting 2013	-120	5.196	0	-340	4.736
2013012 Voorjaarsnota 2013	-64	46	0	0	-18
2013019 Najaarsnota 2013	17	-149	0	0	-132
2013101 Adm wijz automatisering	0	0	0	0	0
Totaal Programma 3 na wijziging	-167	5.093	0	-340	4.586
Programma 4: Economische Zaken					
2013000 Primaire begroting 2013	-491	534	0	0	43
2013101 Adm wijz automatisering	-5	5	0	0	0
Totaal Programma 4 na wijziging	-496	539	0	0	43
Programma 5: Onderwijs					
2013000 Primaire begroting 2013	-52	2.255	0	0	2.203
2013012 Voorjaarsnota 2013	0	45	0	-5	40
2013019 Najaarsnota 2013	0	-12	0	0	-12
2013103 Adm wijz reis & verblijfkosten	0	0	0	0	0
2013106 Adm wijz zwang-ziekte maart 13	0	-72	0	0	-72
Totaal Programma 5 na wijziging	-52	2.217	0	-5	2.160
Programma 6: Cultuur/Sport/Recreatie					
2013000 Primaire begroting 2013	-222	3.106	0	-150	2.734
2013002 2e BW: Kadernota bewegen sport	0	76	0	-76	0
2013012 Voorjaarsnota 2013	0	103	0	0	103
2013018 18e BW: Trefkoele	0	330	0	-330	0
2013019 Najaarsnota 2013	0	-31	0	0	-31
2013111 Adm wijz zwang-ouder-ziekte	0	-5	0	0	-5
Totaal Programma 6 na wijziging	-222	3.580	0	-556	2.802

	bedragen x € 1.000				
	Baten	Lasten	Lasten reserve	Baten reserve	Eindtotaal
Programma 7: Soc Voorz Msch Dienstverl					
2013000 Primaire begroting 2013	-5.815	13.270	0	0	7.455
2013012 Voorjaarsnota 2013	0	80	0	0	80
2013014 14e BW: jaarrekening	0	95	0	0	95
2013019 Najaarsnota 2013	-830	339	0	0	-491
2013100 Adm wijz welz ouderen	0	0	0	0	0
2013108 Adm wijz inv. budg AWBZ-jeugd	0	60	0	0	60
2013109 Adm wijz nota jeugdbeleid	0	6	0	0	6
2013119 Zwang-ouder-ziekte tm sept 13	0	-8	0	0	-8
Totaal Programma 7 na wijziging	-6.644	13.841	0	0	7.196
Programma 8: Volksgezondheid/Milieu					
2013000 Primaire begroting 2013	-3.882	5.704	575	-971	1.425
2013006 6e BW: vastrecht afval	210	129	0	-339	0
2013012 Voorjaarsnota 2013	0	0	0	-10	-10
2013014 14e BW: jaarrekening	0	35	0	0	35
2013019 Najaarsnota 2013	0	-120	100	0	-20
2013101 Adm wijz automatisering	0	-1	0	0	-1
2013109 Adm wijz nota jeugdbeleid	0	-6	0	0	-6
2013110 Adm wijz pers derden O&B	0	0	0	0	0
2013121 Zwang-ouder-ziekte tm okt 2013	0	-9	0	0	-9
Totaal Programma 8 na wijziging	-3.672	5.732	675	-1.320	1.414
Programma 9: RO en Volkshuisvesting					
2013000 Primaire begroting 2013	-1.896	3.321	0	-290	1.134
2013003 3e BW: corr vjn 2010 bestempla	0	250	0	-250	0
2013011 11e BW: grondexploitatie 2013	-11	0	11	0	0
2013014 14e BW: jaarrekening	0	0	4.080	-4.080	0
2013019 Najaarsnota 2013	-40	-58	0	0	-98
2013101 Adm wijz automatisering	-5	5	0	0	0
2013106 Adm wijz zwang-ziekte maart 13	0	-15	0	0	-15
Totaal Programma 9 na wijziging	-1.953	3.504	4.091	-4.620	1.022
Kostenplaatsen					
2013000 Primaire begroting 2013	-26.566	26.566	0	0	0
2013012 Voorjaarsnota 2013	-79	79	0	0	0
2013019 Najaarsnota 2013	208	-208	0	0	0
2013101 Adm wijz automatisering	-13	13	0	0	0
2013102 Adm wijz kerstpakketten	-23	23	0	0	0
2013105 Adm wijz ziekte zwangerschap	-53	53	0	0	0
2013106 Adm wijz zwang-ziekte maart 13	-155	155	0	0	0
2013111 Adm wijz zwang-ouder-ziekte	-54	54	0	0	0
2013112 Adm wijz corr mei 2013	-21	21	0	0	0
2013119 Zwang-ouder-ziekte tm sept 13	-63	63	0	0	0
2013121 Zwang-ouder-ziekte tm okt 2013	-12	12	0	0	0
2013124 Adm wijz div pers	-32	32	0	0	0
Totaal kostenplaatsen	-26.865	26.865	0	0	0
Overige buiten beschouwing laten					
2013000 Primaire begroting 2013	0	27	0	0	27
2013005 5e BW:budg digitalisering Raad	0	-9	0	0	-9
2013012 Voorjaarsnota 2013	0	-354	0	0	-354
2013019 Najaarsnota 2013	0	959	0	0	959
Totaal overige	0	623	0	0	623
EINDTOTAAL	-70.109	71.411	8.419	-9.721	0

5.5 SPECIFIEKE UITKERINGEN (SISA)

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
					INDICATOREN					
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast WE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>			
				<i>Indicatornummer: D9/01</i>	<i>Indicatornummer: D9/02</i>	<i>Indicatornummer: D9/03</i>	<i>Indicatornummer: D9/04</i>			
				€ 53.281	€ 0	€ 0	€ 4.048			
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
					<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
					<i>Indicatornummer: E27B/01</i>	<i>Indicatornummer: E27B/02</i>	<i>Indicatornummer: E27B/03</i>	<i>Indicatornummer: E27B/04</i>	<i>Indicatornummer: E27B/05</i>	
					1	2012/0024902	€ 16.812	€ 20.548	€ 0	€ 0
					2	2010/0164098	€ 36.352	€ 36.352	€ 0	€ 0
					3	2012/0240592	€ 23.488	€ 7.829	€ 0	€ 0
					4	2013/0010237	€ 117.000	€ 187.513	€ 0	€ 0
					5	2012/0051911	€ 56.375	€ 260.598	€ 0	€ 0
6	2012/0275438	€ 7.187	€ 7.186	€ 0	€ 0					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Omschrijving	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
					INDICATOREN				
					Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B/10</i>	
				1 2012/0024902	€ 34.984	€ 42.759	nvt	Nee	
				2 2010/0164098	€ 460.354	€ 467.645	nvt	Ja	
				3 2012/0240592	€ 23.488	€ 7.829	nvt	Ja	
				4 2013/0010237	€ 117.000	€ 187.513	nvt	Ja	
				5 2012/0051911	€ 56.375	€ 260.598	nvt	Ja	
				6 2012/0275438	€ 7.187	€ 7.186	nvt	Nee	
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1/01</i>	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1/03</i>				
			5,50	0,89	Nee				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ondzoner	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
					INDICATOREN					
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam			
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1A/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A/05</i>		
			1	0148 (Dalfsen)	186,50	7,91	142,50	9,22		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)		
				<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/06</i>	
				€ 2.005.607	€ 29.357	€ 100.400	€ 0	€ 28.060	€ 0	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontzoner	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa															
					INDICATOREN															
					Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/09</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2/10</i>												
					€ 0	€ 0	€ 0	Ja												
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/01</i>	€ 47.189	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/02</i>	€ 43.617	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/03</i>	€ 4.215	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/04</i>	€ 63.066	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/05</i>	€ 5.437	Besteding (jaar T) Bob	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/06</i>	€ 0
		Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/07</i>	€ 0	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/08</i>	€ 0	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3/09</i>		Ja									

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Omschrijving	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
					INDICATOREN					
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013	Wet participatiebudget (WPB)	Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen					
					Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering					
					Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02					
Aard controle D1 Indicatornummer: G5/01					429					
Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw	
De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07									Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk	
Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze										
Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5/02					Aard controle R Indicatornummer: G5/03	Aard controle R Indicatornummer: G5/04	Aard controle R Indicatornummer: G5/05	Aard controle R Indicatornummer: G5/06	Aard controle R Indicatornummer: G5/07	
Ja					€ 374.995	€ 65.754	€ 285	€ 0	€ 0	